

Vol. 15 } చెన్న పట్టణము 1927-వ సం॥ మే నెల 30-వ తేది స్థామవారము { No. 50
 సంపుటము ౧౫ } శ్రీ ప్రభవనామసంవత్సర వైశాఖమాస బహుళ ఆమావాస్య. { సంచిక ౫౦

A black and white illustration showing a man and a young child sitting on a patterned floor. To their left is a large, cylindrical jar with a label that reads 'AMRUTANJAN'. The jar has a smaller label on its side that says 'AMRUTANJAN' and 'MAY'. The man, who has a mustache and is wearing a light-colored shirt and shorts, is sitting cross-legged and looking towards the child. The child, who is shirtless and wearing shorts, is sitting on the floor and looking down at something in their hands. In the background, there is a framed picture on the wall and a small table with some items on it.

వెల డిసెంబర్ 1-కి రు 0-6-0; వి. పి. తో 0-11-0
అరికాట్లు, అరికాట్లు, నర్మదు కారకములు, శిథిలా
విలస పరిశీలనాదులు, జీవప్రతులు సంభవించును.
ఈ తైలమును రాచిన పసుళ్లు మంచి జీల పొయి ముంచుచున్నము
రాగలను. పసుళ్లు నొప్పియు నయచును. స్వల్పక్రియము.
అమృతాంజనం డిసెంబర్, బొంబాయి-మద్రాసు

డైటిన్యూల ఆహార, నిరసనము

పద్మ పసాదు కేసు

రాజకుమారిని దుర్బష్టతై అమ్మనందులగుగాను చేయ
బడినకేసులో పద్మప్రసాదు అత్తగారినుమమడు ఇట్లు సాక్ష్య
మిచ్చెను. తాను పిల్లనమ్మకు తప్పనియు, అందు తనకు ప్రబంధ
ముందుకు తనకిష్టము లేదనిచెప్పినయు, తాను అమ్మకముచేయు
నపుడు వ్యతిరేకము గావలదనిచెప్పలేదనియు, పోలీసువారికి
చెప్పవలదుకొనియు హీరాలాలు పద్మప్రసాదులకు భయపడి
యట్లుచేయ లేదనియు తెలిపెను. సీతానాథగోడ్డులో రాజకుమా
రితో మాట్లాడితిని అమె యొక వాడేష్చును తనకనంతయు తెలి
పెను. పొదగ్ల సర్దుగునందు 2 దినములుగడపితిమి. పోలీసువా

చేదారంలేదు, కూలితక్కువ అను డాబు వ కటనలను చూచి

1842

మోన పోతు!

మా కాతాధారులు యాగముల మోక్షపంతులకు క్షణమున తెలుపబడిన విలాసమునకే రావలెను. మాన్వద్ద నూతన మోక్షరుల బంగారు, చెందినగలు, పుష్ప రాగములు కేంపులు చేర్చి తయారుచేయబడిన నగలు మొదలగునవి సిద్ధముగానున్నవి. హాజరులో లేనివి సకాలమున పోగురుచేసి యివ్వబడును. సవరంబంగారమునకు నీమ చెడికి పూచించిచ్చెదము. ఇదివరకా మాచనజేరము చేసినవారిని నడిగిన తెలియును.

ముఖ్య గమనింపు:—బయటిపూరియందును వర్తకము వెండిగొప్పలు, తబ్బలు, కాగితములు, ఇతరసామానులు ప్రత్యేక ధర ప్రకారము సరఫరా చేయబడును. పూర్తి వివరములకు ఈదినవి విలాసమునకు వ్రాయుడు.

ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ,

“తంతివిలాసము:—ఉమ్మడిచూర్”

నగలవ రకులు, 25 'చెనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

నీ కాలమును, ఆదాయమును, ఆయుర్యమును భీమాచేసికొనుము

డాక్టరు ఐ. యం. న్యూలీక్ యం. ప. యూ. జి. బి. యల్ గారి ఇక్ మిక్ కుక్కరుతో ప్రతి
దినము సీ ఆహారమును పంపించుట.

ఉపయోగించుట సలభము. ప్రగాఢమునకు సౌర్యము. పరమాశ్రమైనది, ఆరోగ్య కరమైనదియు. ఇప్పటికే 81 లక్ష
లకు పైను పుపయోగములో నున్నది.

మధుసూత్ర వ్యాపారు
కైలిఫోను బి. బి. 859

పెళ్లిగాము “ఇక్ మిసుక్కురు” కలకతా.

రాజకుమారి సేమిచేయబడిచిలో తెలియదు. మీరాలూ బొంగి ఒక ఏడాదికితము వరణించెను రాజకుమారివచ్చిన వారము నోజులూ పూర్వసాదునకు చీరలు తెచ్చితిని. పద్మ ప్రసాదు తాను మీరాలూకొర కొక బాలికను కొనెనని చెప్పెను. సోమవారము వాటికి వాయిదావేయబడెను.

మైమెన్సింగు జేయిలునందు ఆహారనిరసనము

ఇక వున్న నిర్బంధితులు ఆహారనిరసనను జెయిలు అధికారులు చుర్చు ఉపడిన సరసించిగావించిరి. వారింకను దీక్షయందున్నారు జెయిలు అధికారులు నూపరండెంబు నిర్బంధితులు తిరుగబడిరిన అందులనుగాను కేసు చేయబడెనయ్య - తెలిసిరి.

నిర్మందితునితండ్రి లేఖ

జీతేంద్రనాథదాసు (నిర్బంధితుడు) గారి తండ్రి బాబు బంకిం పి. దాసుగారు ఆహారనిరసదీక్ష కారణము తెలుపుచు నివృత్తుపాత్రించార గావింపవలసినదని గోరుచు “ప్రార్థన” పత్రికయందెట్లు వ్రాసెరి. “నాకుమరుని నామేనల్లుడు జెయిలునందు చూచినచెప్పు. మే 14 వ తేదీన నూపర్నెంటువార్తర్లు నిర్బంధితులమావరాగా ఒకముఖ్యమైన యుత్తరమును అలస్యముగానిచ్చిన విషయమై నాకుమారుడు నూపర్నెంటు నిశేషించెను. నూపర్నెంటు అసమానకరముగ మాటాడెను. కొంతసేపటికి నూపరెంటు అడిగినట్లు జిల్లాన్యాయాధికారి జెయిలరు ఇతరఅధికారులు వచ్చిరి. వెంటనే వార్తర్లు నిర్బంధితుల పైబెకొట్టి దుమ్ముపట్టి బూజుకొట్టి విడిగదులలోనికి నిర్బంధితుల నీడ్చి దాహమునకు నీరైనను లేకుండ ఆగదులందు తాళమువైచిరి. గాయములకు చికిత్సగావింప వలసినదని వైద్యసహాయము గోరిరి. కాని నాయంకాలమువరకు ఏమియు లేకుండెను. గదులలో నే విరేచనవాః తీర్చికొనవలసి వచ్చెను. అందువలన ఆహారనిరసరమునకు బూసెరి. పిచ్చివా రుంపబడిన గదులకు ప్రక్కగదులలో వారినుంచిరి. రాత్రింబళ్లు వాల్లరి చేయుచుండరు. వైద్యసహాయముగాని న్యాయవాది సలహాగాని నందులకు తగుపనుపాయముల చేయలేదు. వారియుత్తరములు బంపలేదు. ఈలోపుగ జాతీయ పన్నాలూ గార్లపై నూపర్నెంటు కేసుచేసెను. అప్రోప్రుపై కేసుచేయలేదు. అధికారులకు జాతీయ పన్నాలూగార్లంపిన తింతులేయు. అంపబడలేదు. వారు వేర్వొకజెయిలునకు తమ్ముంపనిగోరిరి. విచారణజరుగనేలేదు. నామేనల్లుడు నిర్బంధితులజూడబోగా న్యాయాధికారి వారు నూపర్నెంటుపై తిరుగబడిరిని చెప్పి వారు ఆహారనిరసమును మానునట్లు చేయవలసినదని యాతని గోరిరి.

నూతన గవర్నరుగారికి నిష్పక్షపాతవిచారణ గావించి నిర్బంధితులుగాని అధికారులుగాని దోష మొనర్చిన శిక్ష విధింపవలసినదని గోరిరి.

జూదము

పోలీసువారు బూర్రాబజారులో రాత్రి సోదాగవించి
40 మంది మార్కెట్లను అరెస్టుగావించిరి.

దొంగకొక్కేను

‡ నేల రూపాయలతో కేసును పట్టుకొనిననందర్భములో
ఇదివరలో ఇరువురు అరెస్టుచేయబడిరి. ఇంకవరకు పారిపోయి
కనబడకున్న మాడనుమద్దాయి నజీరహమ్మదు అరెస్టుచేయ
బడెను. (ఫ్రీ ప్రెసు.)

నాగపురసత్సాగ్రహము

అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యుని

అభి, పాఠములు

వాగ్భరమహర్షి, పే 28:—అవారీగా నీ జెయిలనందే
యన్నారు. ఆవారీనిరసనపు దీక్షలన వీరసముగనున్నారు
వారు నీటినిమాత్రము తాగుచున్నారు.

శ్రీయుతి వద్దూరి అన్నపూర్ణయ్యగారు అఖిలభారత
కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు ఇక్కడ సత్యాగ్రహమును చూచుట
కు చాలయుత్సాహముతో వచ్చిరి. (శ్రీచెను.)

* * * * *

అన్నపూర్ణయ్యగారి అభిప్రాయములు

నేరిక్కడను సత్కాగ్రహోద్యమ ప్రచారము అనుచరణ
ముల చూచుచువచ్చితిని. ఇక్కడ యువ్యముచూచిన నా
కు చాలాసంతోషమైవది. 25: స్వచ్ఛందసేవము సిద్ధముగ
నున్నారు. అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు
టియారీగారును రూకరుడశేరిగార్లు అవార్గిగారు అగ్రవైసత్తురు

నాథ నాయకత్వము వహించిరి. స్వచ్ఛంద సేవకులు దౌర్జన్యం
హిత్యమును ఖర్చును ధరించుటకును దీక్షచేంచియున్నారు.
కత్తులు, ఈటెలు, కృపాఃములు నిర్భయముగ బహిరంగముగ
నైసికులు వెంటఁగొనిపోవుచున్నారు. ఆయుధశాసనతిరస్కా-
రముగావించుచున్నను దౌర్జన్యముగానరారు. 27 గురు అవారా
నైసికులు శిక్షింపబడిరి. గాని 7 గురు తిరిగెవచ్చిరి. విడువలచే-
యబడిరి. 6 గురు స్త్రీలు సత్కారము గానించిరి. గాని ఆ
రైపునేయబడలేదు. నైసికులతో 7 గురు మహమ్మదీయులు
న్నారు. వారిలో ఇరువురు జైయిలువందున్నారు అనారీ ఆ
రైపును ఆహారవిరసమును సావికమువలందు యత్నాహ-
మును యిరుమడించేసినది. ఉత్సాహముమితముగ నున్నది. సా-
మాన్య జనులును మధ్యతరగతులును పూనుకొనున్నారు. విద్యా
ధికులలో కొలదిమందియే నానుభూతితో నున్నారు. భవసహ-
య మంతగ నున్నటులేదు. కాని యుద్ధముము ఆగదు.

కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి యాదాసీనతయు మహాత్మునివ్యాసమును అవారిగారి ఆశ్రయమును సత్కారముల కతిసత్కేలులకును గారణముఅని ఇక్కడికి వారనుకొనుచున్నార. కాంగ్రెసు సహాయము ముఖ్యసంరక్షణ. శ్రీయోగులు ప్రకాశము, సాంబమూర్తి, హర్షి మాను గాల్గవన చేపట్టిన బాగుండునని తలంచుచున్నారు. 80 బహిరంగసభలును 10 కేంద్రములను ప్రస్తుతులును జరిగెను.

మద్రాసు ఆంధ్ర సదరన్ మరాఠా

రైల్వే కంపెనీ, లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది)

హో దేవ

1927 సంగరం జూన్ నెల మొదటి తేదీనుండి నం 65 రు
లోకల్ బండి మద్రాసు బీచ్ నుండి సాయంత్రము 5 గం-25
నిమిషములకు బయలుదేరును. మరియు మద్రాసు బీచ్ రాగా
పురము స్టేషనులకు వచ్చి ప్రస్తుతము పోవుచున్న ఈ దిగు
తెలుపబడిన లోకల్ బండు రద్దుచేయబడును.

రాయపురమునుండి సాయంత్రము 5 గం-27 నిమిషము
లకు బయలుదేరి మద్రాసు బీచ్ సాయంత్రము 5 గం-38 నిమి
షములకు చేరుచున్న నెం 112 రులో మద్రాసు బీచ్ నుం
సాయంత్రము 5 గం-38 నిమిషములకు బయలుదేరి రాయఁ
ము సాయంత్రము 5 గం-44 నిమిషములకు చేరునట్టి నెం 127
రు లోకల్.

“తూర్పుగోదావరిజిల్లా కాకినాడతాలూకా తూరంగి
కాపురసులు అడ్డూరి శీతారామరాజుగారి కుమార్తె సత్య
రాయల రాజుగారు కాకినాడలో వ్యాపారముచేయుచున్న
సత్రాజీ కేసరియిలు సామాకారుగారివద్ద రు 2000/- బహు
పుచ్చుకొని రహరమిరు 130/- యెత్తుగల బంగారపు వస్తువలు
తొకట్టుపెట్టియున్నాడు. సదరుబాకీకివస్తువులు హామీ చాల
దనినీ వస్తువలు విక్రయించి బాకీక్రింద జమకట్టుకొని విగిలిన
బాకీకిదావాచేయుటను నోటిసు యిచ్చియుండగా ఆనోటిసు
పుచ్చుకొనియుండలేదు. సదరువస్తువులు కాకినాడలో 15-6-27
వ తేదీని 4 గంటలకు సత్రాజీ కేసరియిలు సామాకారి ఆఫీసువద్ద
విక్రయించి బాకీకి జమకట్టుకొని విగిలిన బాకీకి దావాచేయగ
మగను. ఈ సంగతి యీ పత్రికలో ప్రచురము మూలమునా
ఆయనకు తెలియజే మబడుచున్నది. ఇటు

శ్రేష్ఠ సత్యాజ్ఞ కేసరిమలు.

రిజర్వు బాంకిబిల్లు

భారతవర్తకుల ఆక్షేపణలు

బొంబాయి, మే 27:—బొంబాయిలో బంగారు పరిమాణము రిజర్వుబాంకి బిల్లు విషయమై ప్రతిపక్షాభిప్రాయము తీవ్రముగ ప్రబలుచున్నది. ప్రైవేటు పేరహోల్డర్లతో రిజర్వుబాంకిని స్థాపించుట పరికరాదనియు, స్టేటు బాంకిగ రిజర్వు బాంకివీర్వడవలయునని బొంబాయియందలి గొప్పవర్తకులు అభిప్రాయపడుచున్నారు. ఆస్ట్రేలియా యందలి రిజర్వు బాంకి ప్రభుత్వమువారిది. బాంకి లాభములు ప్రభుత్వపు బొంకిసము చేరుచున్నవి. ఇంపీరియల్ బాంకివారికి ప్రత్యేక సౌకర్యము లొసగట పరికరాదని అందఱు అభిప్రాయము తెలుపుచున్నారు. ఇతర బాంకిల ఆభేద్యునికి భేదముకలుగును. కావున బిల్లుపై చర్చ వరికొంతకాలమువరకు ఆపుదలచేయవలయుననియు, ఆర్థిక విషయములందు నిపుణులైనవారిని ప్రజావిశ్వాసమునకు పాత్రులైనవారిని ఉపసంఘముగ నియమించి వారి అన్ని విషయములను పరిశీలించిపిమ్మట భారతపు పరిస్థితులకు అనుగుణ్యముగ రిజర్వుబాంకి బిల్లును తయారుచేయవలయుననియు బొంబాయి వర్తకులు కోరుచున్నారు.

ఎక్స్చేంజి బాంకిల ఆక్షేపణలు

ఇండియా ఆస్ట్రేలియా నైసా ఛార్జర్స్ బాంకివారు, నేషనల్ బాంకివారు, మర్కెంటైలు బాంకి వారు, ఈస్టర్న్ బాంకివారు, పి. అండు & బాంకివారు రిజర్వుబాంకి బిల్లును ఆక్షేపించుచు ఒకలేఖను ప్రభుత్వమువారికి పంపియున్నారు. రిజర్వుబాంకి కేవలము సెంట్రల్ బాంకిగ నుండవలయుననియు రిజర్వుబాంకి పరిపాలనావిషయములందు ఇంపీరియల్ బాంకివారికి ప్రత్యేక సౌకర్యము లివ్వకూడదనియు, వీరు కోరుచున్నారు. ఇంతేకాక ఇతర బాంకిల వ్యాపారమును తగ్గించుటకై రిజర్వు బాంకివారు పోటీచేయకూడదనియు వీరు కోరుచున్నారు.

భారతదేశపు బాంకిల ఆక్షేపణలు

సెంట్రల్ బాంకి ఆఫ్ ఇండియా, అలహాబాదు బాంకి, పంజాబు నేషనల్ బాంకి, మద్రాసునందలి ఇండియన్ బాంకి వారు ఈ క్రింది ఆక్షేపణలను ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి పంపిరి

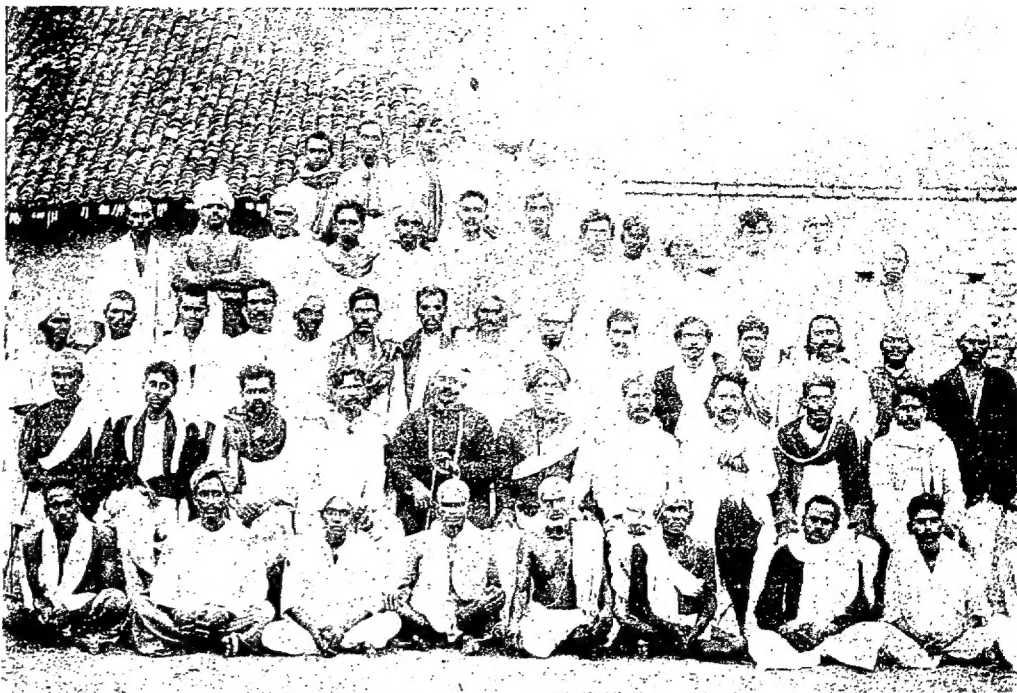
బాయింట్లు పైను పద్ధతులపై రిజర్వుబాంకిని వీర్వరపకూడదు. కరెన్సీ న్యవహారములను జరుపుటకును, క్రెడిటు విషయములను ప్రత్యేకముగ ఒక బాంకియందుట అవసరము. రిజర్వుబాంకి రీ పనులు చేయవచ్చునుగాని లాభము సంపాదించవలయునను దృష్టి వారికన్న భారతీయులచే స్థాపించబడిన బాంకిలకు నష్టముకలుగును. ఆమెరికాయందలి ఫెడరల్ బాంకి వలె కాక ఇంగ్లాండునందలి రిజర్వు బాంకివలె ఈ బాంకి యుండవలెను. రిజర్వు బాంకి డైరెక్టరులలో కనీసము మువ్వురు మెడ్యూలు బాంకిల ప్రతినిధులుగ నుండవలెను. ఇంపీరియల్ బాంకి వారికి ప్రత్యేక సౌకర్యములుండకూడదు బాంకిల బాంకిగ రిజర్వు బాంకియుండవలెను అంతేకాని సామాన్య న్యవహారములను రిజర్వుబాంకివారు జరుపకూడదు రిజర్వుబాంకి డైరెక్టరులు బోర్డునందు ఈక్రిందివారు సభ్యులుగ నుండవలెను. (1) రిజర్వు బాంకి గవర్నరు (2) ఇండియా ప్రభుత్వపు ఆర్థికాఖ్య ప్రతినిధి, బొంబాయి కలకత్తా మద్రాసు భారత ఆంగ్లేయ ఎర్త్ సంఘముల ఒక్కొక్కదానికి ఒక్కొక్క ప్రతినిధి (4) వ్యాపార పారిశ్రామిక న్యవసాయక సంస్థల ప్రతినిధుల మువ్వురు గవర్నరుజేనరలు గారిచే నియమింపబడినవలెను (5) మెడ్యూలుబాంకిల ప్రతినిధులు మువ్వురు, (6) పేరహోల్డర్ల ప్రతినిధియు కరు (ఫీచెసు.)

జబల్పూరు ఆర్యసమాజము

వార్షికోత్సవమునకు 3000 ప్రేక్షకులు

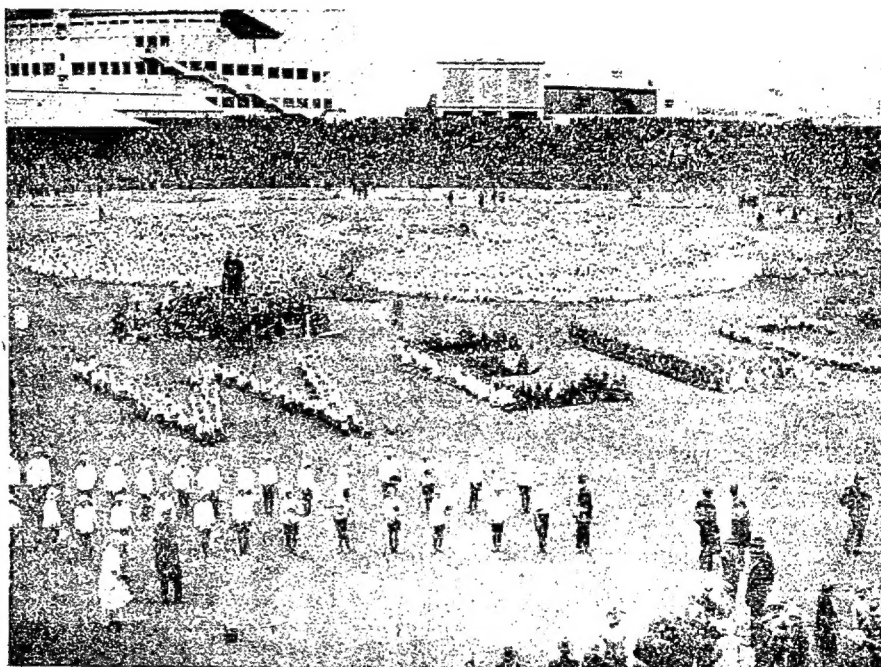
5 క్రైస్తవులు, 1 పతాను, హిందువులగుట

జబల్పూరు, మే 27:—జబల్పూరు ఆర్యసమాజము 43 వ వార్షికోత్సవము 22, 23 తేదీలందు అత్యంతోత్సాహముతో జరిగెను. నగరసంక్లితనలు భజనలు శాంతముగ జరిగినవి. ప్రతి ఉదయము హిందువులు, పహమ్మదీయులు, క్రైస్తవు లడిగిన ప్రశ్నలకు ఉపదేశకులు సంక్రమిస్తారముగ ప్రత్యుత్తరము లొసంగిరి. పండితులు రామచంద్రగారు (డిప్టీ) ధర్మభిక్షు (లోస్టి) అయోధ్యవాడు (ధనపూరు) ఉపన్యాసములొసంగిరి. 5 గురు క్రైస్తవులు, 1 పతాను హిందూమతమును స్వీకరించిరి. సుమారు 3000 మంది ప్రతిదినము సభకు వచ్చిరి. (ఫీచెసు.)

13వ- ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ విశ్వ బ్రాహ్మణ మహాసభ

గోదావరిజిల్లా పెనుగొండ గ్రామమున 7-5-27 తేదీన జరిగెను. వడ్డిపాటి నిరంజనశాస్త్రిగారును, అధ్యక్షులగు కానూరు గురమూర్తిగారు ఉష్ణమాలాలకృతలై మధ్యకూర్చున్నారు.

సార్యభౌమసుమారుడు-ఆస్ట్రేలియా స్వాగతము

యార్కు రాకుమారుడును భార్యయు, ఆస్ట్రేలియా పోయినపుడు సిడ్నీ నగరమునందు బాలురను గులాబిపూవు ఆకారమున కూర్చుండబెట్టి చుట్టు "వెల్కము" (స్వాగతము) అను అక్షరములను బాలురతోనే అమర్చిరి.

బాలురతోనే అమర్చిన గులాబిపూవు మధ్యకు బోయి ఆతిథులు నిలచియున్నారు. యార్కు-వంశము యొక్క విజయచిహ్నము తెల్లగులాబిపూవు. అందుచే పూవు అమర్చబడెను.

(సెంట్రల్ న్యూసు)

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

(30-5-27)

నీమజుల్లి దినుసులు

ఇరువది గజములు పీస్ ధరలు రు. అ. పై

కాకికొమ్మలు—22 X 22 ముంగిసమార్కు (బి) 8-6-0

సరాసరిరకము 7-6-0

కాకికొమ్మలు—22 X 22 “మోటారు సైకిలు” (బి) రు 7-14-0

సరాసరిరకము (20 X 20) రు 6-14-0

కాకికొమ్మలు—22 X 22 వేరురకములు (బి) రు 8-0-0

సరాసరిరకములు రు 7-0-0

తెలుపు ముల్లు—1708 (సెట్) రు 12-0-0 గ్లాస్ 9000 (సెట్) రు 12-4-0; 1702 రు 10-3-0 ఎత్. ఎత్.

73, 8-0-0 ఇ. సి. 73 రు 8-2-0; 88/888 రు 13-0-0; 8973 రు 7-14-0; 380 రు 8-2-0 Z. Z. రు 8; Z. 73 రు 10-8; జి. జి. 73 రు 7-8; 7663 రు 7-12; 78073 రు 7-14; జి. ఎ. 83 రు 6-14-0.

తెలుపు వర్మింగ్స్—H.K. 62 రు 16-4; C. 40000 రు 22-0; వి. వి. వి. రు 15-4-0.

టివ్వు 100,000—గజము 1-కి రు 0-9-8;

నూలు

40 నెంబరు సీమ (5 పా కట్టులు)—ట్రాక్రి రు 5-4-0 చలువ (కొంగ) రు 6-14-0; చలువ (ఎనిటిక్యెట్) రు 6-4-0; చలువ (నాగకన్యక) రు 6-8-0. చలువ (గుప్తి) రు 6-9-0; చలువ (గద్దజండా) పచ్చగుర్రము (ఎర్ర) రు 8-5; పడవ (ఎర్ర) రు 7-6; నూలువ్యాపారి రు 7-0; పచ్చపాము రు 7-12.

40 జపాన్ (పదిపానులకట్టు) నత్తత్రము రు 10-6-6; 60 సీమ (5 పానులకట్టులు)—అడకతైర రు 15-4, నెమలి రు 15-14; “డంబుల్ సున్” (ఎర్ర) 15-8-0 రాట్టము (ఎర్ర) రు 14-12; కలసము (ఎర్ర) రు 12-0; తెలుపు (మధురపట్టాము) రు 10-12; ఎరుదుకారము రు 8-3-6; గడ్డిబండి—రు 8-4-0 ఎద్దు గడియారము రు 8-1-0; సెన్ సెట్ 7-14-0.

60 నెంబరు జపాన్ (10 పానులకట్టులు) నీలంచేప రు 15-14-0; లోహములు “బాదవధరలు”— ఇత్తడిరేకులు—(డిట్ మేక్) రు 237 (కృషియర్) రు 235; రాగిరేకు రు 257, 258.

సిమెంట్ పీపా వెల:

గోన్ హేమ్ (“చెయ్యి”) రు 11-2; జర్మన్ “సెన్” రు 9-8-0 జర్మన్ “లేడి” రు 9-10.

చక్కెర మూటయొక్క ధర—

జావా “రెడ్” రు 31-5-0. జావా రు 31-4. జావా రు 31-4-0.

వేరు సెనగనూనె

“ఇంగ్లీషు వాడుకగల”—గామగ రు 127, “ప్రెస్” రు 122;

ఆముదము

(మిల్ డెలివరీ) రు 117.

పదును వేసిన తోలు రతి 1-కి ధరలు

ఆవుతోలు (7½ లు 8) “అవ్ కంట్రిన్” రు 0-15-0; 0-15-6

“ (8½ లు 9) ” రు 0-14-0 లు 0-15-9

“ (తేలిక) ” రు 1-1-3 లు 1-1-9

“ (8½ లు 9) బెంగులూరు రు 0-15-3 లు 1-0-0

“ (7 లు 7½) ” రు 1-0-3 లు 1-0-9

“ (తేలిక) ” రు 1-2-0 లు 1-2-9

“ (8 లు 8½) బెజవాడ రు 0-15-0 లు 0-15-6

“ (6½ లు 7) ” రు 1-0-0 లు 1-0-3

“ (7లు7½) విజయనగరము రు 0-15-8 లు 1-0-3

“ (6½ లు 6½) ” రు 1-0-6 లు 1-0-7

“ (7 లు 7½) వీలూరు రు 1-0-0 లు 1-0-6

“ (6 లు 6½) ” రు 1-0-9 లు 1-1-0

గేదెతోలు రు 0-10-3 లు 0-10-3

గేదెమూడతోలు రు 0-15-3 లు 1-0-0

ఆవుమూడతోలు రు 1-13-0 లు 2-0-0

పదును చేసిన మేకడి రు 2-9-0 లు 2-12-0

పదును చేసిన గొర్రెడి రు 2-6-0 లు 2-8-6

నోటీసు

అనంతపురం జిల్లా జడ్జి కోర్టులో

ఓ. పి. నెం 10/27 రు

వాది:—డి. హనుమెరెడ్డి.

ప్రతివాదులు:—తమ్మిరెడ్డి వగైరా.

గుర్తితాలూకా మామూల గ్రామం నారాయణరెడ్డి 8-3-27 చనిపోయినాడు. అతని కుమారుడు వెంకట్రెడ్డి మైనరు అయినందున, పదవీ మైనరు చరసి రాస్తులకు తనను గాఢ యోగ నయమింపవలెనని సదరి ఓ. పి 10/27లోని వాది, వ్యాజ్యం దాఖల్ చేసియున్నాడు. ఇందుకు ఆక్షేపణలున్నయెడల, 22-6-27 తేదీ అనంతపురం, జిల్లా కోర్టులో ఖద్దునగాని ప్లీడరు ద్వారాగాని హాజరయి తెల్పుకోవచ్చును.

3742 వి. రామచంద్రారావు వాది ప్లీడరు.

దిమద్రాసు అండు సదరక్ మరాటా

రైల్వే కంపెనీ, లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది.)

నోటీసు

1927 సంవత్సరం జూన్ నెల మొదటి తేదీని అటుపైని 33-34 మిరాజా - బెల్గాం మిక్సెడ్ ప్రెయిమలు, లోండా వరకును గూడ యీ దిగువను వివరించబడిన వేళ్ల ప్రకారము నడుచుచుండును:

33 నెంబరు	34 నెంబరు
మిక్సెడ్.	మిక్సెడ్.
గం.సి.	గం.సి.
లోండా పోక్ 14-5	బెల్గాము పోక్ 7-0
గం.జి రాక్ 14-41	బేనూరు రాక్ 7-28
పోక్ 14-43	పోక్ 7-30
ఖానాపూరు రాక్ 15-9	ఖానాపూరు రాక్ 8-0
పోక్ 15-16	పోక్ 8-10
బేనూరు రాక్ 15-55	గం.జి రాక్ 8-37
పోక్ 15-57	పోక్ 8-40
బెల్గాము రాక్ 16-20	లోండా రాక్ 9-25

ఈ ప్రెయిమల్లో మిరాజా జిల్లాలో 11-12 మిరాజా ప్యాసంజరు ప్రెయిమల కందిచ్చును. అందువలన మిరాజానుండి లోండాకు సరాసరిగా ప్రయాణము చేయ వీలగును. 3785

విద్యార్థులకు స్టైవెండుస్

రామమోహన ఆయుర్వేద

కళ్యాణాల-బెజవాడ 3722

అఖిలభారత ఆయుర్వేద వైద్య మహామండలివారి ఆచార్య, విశారద, విశ్వపరీక్షితులను, ఆంధ్రాయుర్వేద వైద్య మండలివారి వైద్యవిద్యా పరీక్షకును శిక్షణ మొనగబడును.

1. వల్లూరు నూర్యనారాయణరావుగారి స్టయిపెండు సెంట్ నకు రు 100 చొ॥ రు 800 లు. 2. బొడ్డపాటి వెంకటప్పయ్యగారి స్టయిపెండు సెంట్ నకు రు 100 ల చొ॥ పను రు 300 లు. వీర విద్యార్థులకు తగుసహాయము చేయబడును. తీతములు లేవు. కోరువారికి శిలబస్సు పంపబడును. కళ్యాణాల జూలయి 1వ తేదీన తెరువబడును. చేరగోడు విద్యార్థులు జూన్ 20వ తేదీ లోపల కార్యదర్శిగారి పేరి 25 ఖాస్తులు పంపుకొనవలయును.

ప్రీపరు కుట్టు మిషనులు రొఖధర 120/-

ఇవి జర్మనీయందు తయారు చేయబడినవి. విశేష కాలము మర మృతులేకుండా పనిచేయుగలవు. ప్రతిపట్టామందును యేజంట్లు కావలెను. 3401

సి. హెచ్. శోభనాచలం అండ్ సన్స్ చిలకలపూడి పోస్టు మచిలీపట్నం. రేకులమిషనులు, కూడ మేము అమ్ముచున్నాము.

ప్రైమరీ విద్య

[శనివారపు సుబ్బారావు గారు]

హిందూదేశపు జనాభా గత జనాభాప్రకారం రమ 82 కోట్లుగలదు. అందు 5 వత్సరములలోపు వయస్సు వారు 4 కోట్లున్న 5 లగాయిత 10 వత్సరముల వరకు 4 కోట్లు 70 లక్షలు గలరు. అం గా యీవయస్సు గలవారు తప్పక బడికిపోయి చదువుకొనేవారన్నమాట. ఈ వయస్సున చదివేది ప్రైమరీ చదువే. 10 వత్సరములగాయిత 15 వరకు గతి గినవారు 3 కోట్లు 70 లక్షలు మందిగలరు. వీరు తప్పక శకం డరీ ఎడ్యుకేషను చదువుకునే యీడు గలవారు. వెరసి యీ బాలరసంఖ్య 12 కోట్లు 41 లక్షలమంది గలరు. ఇట్టి పిల్లలో ప్రైమరీ చదువుటకు అర్హులైన 4 కోట్లు 70 లక్షలలో 60 లక్షలమందే చదువుకొనుచున్నారు. మిగిలిన 4 కోట్లు 10 లక్షల మందికి చదువు లేక అటూలనే యుండిరి. యీ రీతిగ మనదేశములో నవనాగరికులమని చెప్పకొను మనలకు పరిపాలించు ట్రిటిషుప్రభుత్వమువారిచర్యలులున్నది వారిదేశములో చూచామన్న 1920 వత్సరపు జనాభాప్రకారమున్న బాలరసంఖ్యలో 100 కి 87 గురు బాలురు ప్రైమరీవిద్యను చదువుచున్న టులయున్నది. మనహిందూదేశములో 1921 సం॥ రం జనాభా లెక్కల ప్రకారము బాలర సంఖ్యలో 100 కి 12 గురే చదువుచున్నటుల యున్నది. దీనినిబట్టి జాస్తేమనయెడల మనలను పరిపాలించే ఆంగ్లేయులకెంత శ్రద్ధగలదో చదువరులుగ్రహింతుడ గాక!

ఇకను సెకండరీ ఎడ్యుకేషనుసంగతి ఆలోచింతము. సెకండరీ ఎడ్యుకేషను అనగా మాధ్యమపాఠశాలలు. మనలను పరిపాలించే ప్రభువులు తెల్ల వారగుటచే వారిభాషను మనము యీ మాధ్యమపాఠశాలలో నేర్చుకోవలసి వచ్చుచున్నది. ఈ విద్యను చదువుటకు 10 వత్సరములు లగాయిత 15 వరకు ప్రాయముగలిగినవారుందురు. ఇట్టివారు 1921 జనాభా లెక్క ప్రకారము 3 కోట్లు 70 లక్షలు గలరు. యందులో 1 కోటి 60 లక్షలమంది సెకండరీ ఎడ్యుకేషనును చదువుచున్నారు. మిగిలిన 2 కోట్లు 10 లక్షల మందికి చదువులేదన్నమాట సెకండరీ ఎడ్యుకేషను చదువుకోవలంటే గ్రామాలలోనున్న బాలరకు ఈవిద్యలున్న చోట్లకు పంపవలెను. ఈ విద్యలుండే చోట్లు జిల్లాసంతటికి ఏ నాలుగైదుచోట్లనో నంటూవుండును. అట్టిచోట్లకు కుర్రవాళ్లను పంపితే భోజనము పూటకాళ్ల యింట తప్పదు. బాలరకు చిన్నవయస్సులోనే స్వాతంత్ర్యము హెచ్చును. ఈ స్వాతంత్ర్యము అనేక చెడునడతలకు లోనగును. తిండి సరిగాలేకపోవుటవల్ల నున్న నడతసరిగాలేక వుటవల్ల నున్న యిట్టిబాలర కారీరముబలములేక కృశించుచుండును. అనేకరోగపీడితులై బలహీనులగుచున్నారు ఇంజనీరు తోడ విద్య పరభావ. అది కొంత మేధస్సును పొడుచేయును. యీ రీతిగ యీ మాధ్యమికవిద్యగతి యున్నది.

ఇక కళాశాలవిద్యయొక్క సంఖ్య నామమాత్రముండునని ప్రై సెకండరీవిద్య చదువుసంఖ్యనుబట్టియే చెప్పవచ్చును.

దేశము బెన్నత్యసితిలోనికి రావలెనంటే ముందుగా ప్రైమరీవిద్యను సంస్కరించవలెను. ఇట్టిదానికి తగు శ్రద్ధను వే శియులు వహించవలెను. ప్రస్తుతము ప్రైమరీవిద్య ఎంచుకు పని కిరాదని చెప్పవచ్చును. ఈ విద్యగరపు ఉపాధ్యాయులకా ఏ మియరాదని చెప్పినందులకు పాఠకులు మన్నింతురుగాక! ప్రైమరీ ప్యాసు అయినవారె ఎక్కువగా ప్రైమరీవిద్యకు గురువులు గా నుండెదరు. ఇదియే గొప్పపొరబాటు. ఇప్పటిదేశస్థితి నిబట్టి అధ్యము మిడితనూలునందు ఉత్తీర్ణులైనవారినిన్ని ప్రైమరీపాఠశాలకు హెడ్మాస్టరు తప్పక శకండ్రీవిద్యలోనున్న ట్రిట్టలైన వారినిన్ని నియమించుట అగత్యమవుచున్నది. ఇం వారు యిపుడు దొరకుటకూడ బహుములువుగానే యున్నది. పిల్లసంతవరకు దానిని ఆదర లోనుంచుటకు శ్రద్ధను వహింతుడ గాక!

శాసనసభలు-లోకల్ బోర్డుల కర్తవ్యము

కాంగ్రెసు శాసనసభలోనికిన్ని లోకల్ బోర్డులలోనికిన్ని వారీసభ్యులును పంపుచున్నది. కాంగ్రెసువారు జాతీయపాఠశాలలను నెలకొల్పు చున్నారు. జాతీయవిద్య ఎటులుండవలెనో చెప్పుచున్నారు. కావున అట్టి విద్యావిధానమును ప్రైమరీ విద్యకు నొకదానిని తయారుచేసి శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టు ప్రైమరీవిద్యనున్న యిందుకొరకు నియమించుట జిల్లా ఎడ్యుకేషను కౌన్సిళ్లను సరియగుసితిలోనికి తెచ్చుటకు పాటుబడుదురు గాక!

ప్రైమరీవిద్య లేనిదేశ శిశుమరగాములు రోగములు అవి వేకము తగ్గరు. సరియగు ప్రైమరీవిద్యయున్నయెడల త్వరలోనే రాజకీయ జ్ఞానాభివృద్ధి జాతీయభివృద్ధి సాంఘికాభివృద్ధియు గలుగును. పీటితోపాటే ఆర్థికమగ తప్పక దేశము పూర్వపు బెన్నత్యమునకు కూడ రాగలదు.

జపాను : పాశ్చాత్యులు

జపానువిగయమై పాశ్చాత్యులెటుల తలంచుచున్నారో, సెలవు నిహంబుసింగుగా రీ మాసపు "ఇండియా రివ్యూ" ప్రతిలో వివరించెడి. తూర్పు ప్రపంచమునకు రాజ్యముచేయుచున్న పాశ్చాత్యులందఱును జపాను గాంచి భీతి జెందుచు, ద్వేష భావము జూపుచున్నట్లు, నిహంబుసింగుగారు కనుగొనిరి. భయకారణమేమి? పాశ్చాత్యులకన్న సధికముగ ఆసియాలో నెక్కుమలుకుబడిని సంపాదించవలయునను దురాశ జపానుకు గలదట. ఇందు నిజమొకయున్నను, పాశ్చాత్యజాతుల వారీ జయము నాధారముజేసికొని, తూర్పుదేశములకు స్వాతంత్ర్య మీయకుండ నిరాకరించుచున్నారు. ఫిలిప్పైను దీవులలో జపాను యుద్ధవముగూర్చి అనుదినమును చచ్చటించుచు నేయుదురట. ఫిలిప్పైను దీవులు అమెరికా విడిచిన మరుదినమే జపాను ప్రవేశించునని, అమెరికనులు భయపెట్టుచున్నారు. ఫిలిప్పైనులకు వాగ్దానముజేసిన స్వేచ్ఛనొసగకుండుటకు, అమెరికావారికి చక్కని సందుదొరికినది. కాని ఫిలిప్పైను ప్రజలు మాత్రము అమెరికనుల కధలు, పుక్కిటిపురాణము లని చెలుపుచున్నారు. తమకు స్వాతంత్ర్య మొసగకుండుటకై యిట్టి కల్లలను అమెరికావారు వ్యాపింపజేయుచున్నట్లు పలుకుచున్నారు. ఫిలిప్పైనుదీవులలో సిరమగు ప్రభుత్వ మేర్పడగనే, తాము లేచిపోయెదమని, అమెరికా కాంగ్రెసువారు 1916 సంవత్సరమున వాగ్దానముజేసిరి. సిరమగు ప్రభుత్వ మేర్పడి చాల కాలమయినది. అయినను, జపాను యుద్ధవమున డ్డుగ బెట్టి, నేటి అమెరికా ప్రభుత్వమువారు "స్థిరభవ" యను నటుల పురాననము వైమకొని కూర్చొని యున్నారు.

నిహంబు సింగుగారితో ముచ్చటించిన ఫిలిప్పైను లండను జపాను యుద్ధవ భీతిని నిరాకరించిరి. ఇట్టి యుద్ధవ మేర్పడినను తమగృహములను తాము కాపాడుకొనగలమని, ఫిలిప్పైనులు చెలుపుచున్నారు. ఇటులనే డచ్చ తూర్పు ఇండిను దీవులందును జపానువట్ల ద్వేషము ప్రబలియున్నదట. అమెరికనుల వచ్చివారలవలె బ్రిటీషువారు మాత్రము తమకుగల అనుమానములను బహిరంగముగచెలుపుటలేదు. ఐనను లోలోపల సందియము గలదట. చీనాలో బ్రిటీషువారికి జపాను మనస్ఫూర్తిగ శోష్యకుండుటచే అనుమానములు ప్రబలుచున్నవి. జపాను వ్యవస్థమును బ్రిటీషువారు ఖండించుచున్నారు. పాశ్చాత్యులు తమకుబాటునాడు పాశ్చాత్యులలో జపానుగూడ చీనాను గుండొచుటకు సంకల్పించుచును. నేడట్టి ఆతురము గనుపించెడి. ఆసియాఖండపు సర్వాధిపతియను జపా

ను గోరుచున్నది. తానుసయితము తూర్పు ప్రపంచమునకు జెందియున్నట్లు గుర్తించుచున్నది. జపాను దృక్పథమునందు గలిగిన మార్పు ఆసియా సంతను స్వాధీనపరచుకొనుటకు తలంపజాలము. పాశ్చాత్య నాగరిక వ్యామోహమున బడి ప్రాచ్య సాంప్రదాయములను విడనాడి జపాను చాలకాలము మొగెను. కాని పాశ్చాత్యులు జపానువట్ల నిజసానుభూతి జూపరయిరి. ఆస్ట్రేలియా మున్నగు బ్రిటీషు అధిపతేక రాజ్యములలో జపాను దేశీయులను సయితము అస్పృశ్యులగ పరిగణించిరి. రివింద్రనాథటాగూరు మున్నగు భారతీయ ప్రముఖులను దేశములు జపానుకు స్వస్వరూపమును గోచరింపజేసెను. ప్రాచ్యనాగరికమునను శాశ్వతోపయోగముగను నీడముగలవని, జపాను గ్రహింపజొచ్చుచు. అందుచే ప్రమక్రమముగ, తాను తొడిగిన పాశ్చాత్యపు అంగీకరము జపాను విడచుచున్నది. తన సహజ వేషమును తాను ధరించుచున్నది. ఇయ్యది ఆసియా ఖండమునకు శుభచిహ్నము.

సిగ రెట్టులు: చుట్టలు

ఇటీవల సింగ్లండులో జరిగిన పొగాకు కాంగ్రెసునభ్యంతో చుట్టలవాడుక నానాటికి తగ్గుచున్నదనియు సిగ రెట్టులవాడుక అధికముగు చున్నదనియు సూచించబడెను. ఇకముందు చుట్టకొరకై ప్రచారము జరిగినను ప్రయోజనములేదని ఈవారము మండిన లండను ప్రైముస్త్రిక వగచు చున్నది. కారణమేమి? చుట్టకన్న సిగ రెట్టుధర చౌకయగుట యొకకారణము. వేరొకకారణ మొకటికలదని ప్రైముస్త్రిక వ్రాయుచున్నది. కేవలము అడ్వర్టైజ్మెంటు మాత్రమే సిగ రెట్టు ప్రాచుర్యము బడయలేదట. ప్రైముస్త్రిక సూచించిన కారణము నిట వివరించెదము.

"సిగ రెట్టువాడుక హెచ్చగుటకును చుట్టవాడుక తగ్గుటకును సాంఘిక సంబంధముగు కారణము వేరుగలదు. దానిసంతవర కెవరను ఉదాహరింపలేదు. ఇదివరకు పురుషు లెన్నడును స్త్రీల ఎదుట చుట్టగాల్చి ఎగగరు. ఈ కాలమున స్త్రీలు వాణ్యులవలె వారే పొగ బీల్చుచున్నారు. స్త్రీలున్నచోట పొగ త్రాగుట కేరమని, పూర్వ కాలమున భావించుచుండిరి. ఈకాలమున, స్త్రీలు లేనిచోట పొగ బీల్చుట అగును. పూర్వకాలమున, స్త్రీలు చుట్టిన నేవియో ఎరుగరు. గాలి లేని గదులలో మరునాడు ఉదయమువరకుగూడ చుట్టకంపు వ్యాపించినచో స్త్రీలు దాని నేవగించుకొనుచుండిరి. ఇప్పుడు పొగ బీల్చుట స్త్రీపురుషుల కిరువరకును ఆచారమయినది. విశ్వాగమ్యుల పెంట్లు కల నంటుకొను ననుభూతి కనకాశము లేదు. స్త్రీల కంకటి పెంట్లుకలె లేవు. అయినను ఇప్పటికిని దగ్గరలోచుట్ట కంపుమాత్రము స్త్రీలకు సరికాకున్నది. అందుచేత, చుట్టకాలెడ్డి పురుషులు గూడ సిగ రెట్టునే కాల్చుచున్నారు. చుట్టనలె సిగ రెట్టు కమ్మగ లేకున్నను, స్త్రీయనుగామును సంపాదించుట కిది సాధనమగును."

లండను ప్రైముస్త్రిక కనుగొనిన కారణమును పొగాకు వర్తకు ధౌతవరకు అంగీకరించెదరో చూడవలయును. స్త్రీలకొరకు పురుషులు చుట్టలను

మాని సిగ రెట్టులను త్రాగుట నిజమగుచో, యీ యభ్యాసము చిరకాలముండునా, యని యోచింపవచ్చును. కొంతకాలము స్త్రీలు సిగ రెట్టులతో సంతృప్తి జెందినను, కాలముగడుచు కొలదియు వారి కిది చాలక బోవచ్చును. వారు గూడ చుట్టలను చేపట్టవచ్చును. ఒక దురభ్యాస మింకొక దురభ్యాసమున కీకవకుండునా? చుట్టల కన్నను, సిగ రెట్టులు తక్కువ హానికరమని ఎంచవీలులేదు. స్త్రీలు పురుషులతో నన్నివిధముల సమానులు గాగోరుచున్నపుడు, చుట్టల విషయమున గూడ ముందంజవేయక మానరు. అందుచే చుట్టల వర్తకులు దిగులుజెంద నక్కరలేదు. చుట్టలును సిగ రెట్టులును గూడ స్త్రీ పురుషులచే అగరింపబడగలవు. సిగ రెట్టు కంపు కలవాటు పడిన స్త్రీలు, చుట్టకంపుకూడ త్వరలో నలవాటుపడక మానరు. లండను ప్రైముస్త్రిక మున్నగు ప్రతికలును, బర్కెట్ హెడ్డు ప్రభువు మున్నగు ముఠిపుంగవులును, పొగాకు కాంగ్రెసుమహాసభను ఆదరించి వారికి అమూల్యమగు సలహాల నొసగుచున్నపుడు, చుట్టలుగాని, సిగ రెట్టులుగాని అభివృద్ధిగాంచక ఏమగును? ఇంగ్లండునందలి స్త్రీ పురుషులను కాపాడవలచువారు, పొగాకు నిషేధసభను సమకూర్చి ఈదురభ్యాసమును మాన్పుటకు ప్రచారము నలుపవలయును. పాశ్చాత్యనాగరిక ప్రభావము వలన, హిందూదేశమునగూడ పొగాకుకు పూర్వపు న్యూనత తగ్గినది. చుట్టలుగాని, సిగ రెట్టులుగాని చిన్నవారు మొదలు పెద్దవారు వరకును బహిరంగముగ కాల్చవచ్చును. పొగను ప్రక్కనున్నవారిపై స్వేచ్ఛగ వదలవచ్చును. దీనికి ఆక్షేపణ జెప్పవారు అనాగరికు లనిపించుకొందురను భయముగలదు. అందుచే ఇష్టములేనివారు గూడ మారు మాటాడరు పొగాకుకును, మద్యమునకును సర్వజన పూజ్యత ఏర్పడుచున్నది. అంతు లేని విదేశపు చుట్టలును సిగ రెట్టులును యీదేశమును ముంచి వైచుచున్నవి. ఇంగ్లండులో ఉత్తమ తరగతుల స్త్రీలలో సిగ రెట్టు ఫాషన్ అయిన రీతిని హిందూదేశమునగూడ అగునేమో ఎవరు జెప్పగలరు? ఇట్టి దుర్గతినుండి దేశమును తప్పింపవలయుననిన సాంఘిక సంస్కర్త లీవిషయమై సంతత ప్రచారము గావించి చెడ్డలలవాటులను మాన్పవలయును. పాశ్చాత్యదేశములనుండి నేర్పికొన దగిన సద్విషయములు లేకపోలేదు. అవి యలవడకున్నప్పుడు అక్కడ ప్రబలుచున్న దురాచారములు మాత్రమే త్వరలో హిందూదేశమున గూడ వ్యాపించుట దేశ దురదృష్టముదప్ప వేరుగాదు.

ముసులోసీగార విజృంభణము

పాశ్చాత్యదేశములకు స్వరీపాలనముతో విసువెత్తినట్లు దోచును. కొన్ని రాజ్యములు సంపూర్ణ నిరంకుశత్వమునకు చోటిచ్చుచున్నవి. ఇవి స్వరీపాలనమువలన ప్రయోజనము లేదని ఎంచెనో లేక స్వరీపాలనమును నిర్వహింపజాలక బోయెనో తెలియకున్నది. ముసులోసీగారు, ఇటలీలో నిరంకుశ పరిపాలనమునకు ఆదర్శ ప్రాయులయిరి. పార్లమెంటుమున్నగు సంస్థను నాశనమైచిరి. ప్రజాజన్మ స్వాతంత్ర్యముల నరికట్టిరి. తమ కెదురాడువారికి చోటులేకుండజేసిరి. స్వరీపాలనము సమర్థవంతమై

దేశములలో పెక్కుపక్షములుండును. ఇవియన్నియు పార్లమెంటునభ్యంతరము తమ తమ యభిప్రాయములను వెల్లబెట్టుచు, వెలుపల ఆందోళన నలుపుచుండును. పరిపాలనాధికారమును సంపాదించుటకు ప్రతిపక్షమును ప్రయత్నించుచుండును. ఇట్లీలో నటుగాక, నోరుగల పక్షమొక్కటే కలదు. అది ఫాసిస్టుపక్షము. మునులోనిగా రెటు బలికిన నటుల వలెయనుట కీ పక్షము సంసిద్ధముగ నుండును. వేరొకపక్షము పేరు వినుపింపదు. వారినోరు అంత కన్నను వినుపింపదు. మునులోనిగారు వెలుపలివారి విమర్శనము నంతగ సహించదు. ఎవ్వరో రెండుపక్షాల ఇటాలియనులను, ఫాసిస్టుప్రభుత్వమువారు దేశము నుండి వెడలగొట్టినటుల బలికిరట, ఇది యన్యోమనియు, 1527 మంది. మామూలు నేరస్థులను తాము నిర్బంధించితిమనియు, 1541 మంది రాజకీయాందోళన పరులను మందలించితిమనియు, 698 మందిని ద్వీపములకు ప్రవాసమంపితిమనియు, మునులోనిగారు చెప్పిరి. ఇవి చాలవా? వీరిలో కొందరు తమదేశమును గూడ కోరిరట. అయినను 1932 వ సంవత్సరమువరకు వీరిని తమించుటకు వీలులేదని, మునులోనిగారు పంతము బట్టిరి. పాశ్చాత్యదేశము లన్నిటిలో జాతీయతగలదనియు, అందుచేతనే వారు స్వపరిపాలనార్హులనియు, హిందూదేశమునం దింకను జాతీయత జనింపలేదనియు, దేశమందుచే స్వపరిపాలనార్హతను గడింపలేదనియు జెప్పట మామూలయినది. మునులోనిగారు రిందుకు విరుద్ధముగ పలుకుచున్నారు. ఇటాలియను జాతి ఇంకను పుట్టలేదట. పరిపాలనము జేయదగిన వారి పక్షాద్యక్షుడే ఏర్పడుచున్నారట. అందుచే, తా మొక్కరమే పరిపాలనా భారమునంతను నిర్వహింపవలెనని, మునులోనిగారు చాటుచున్నారు. వీరు చెప్పినసంగతులువిజమగుచో పాశ్చాత్య చరిత్రకారులు వ్రాసిన వ్రాతలన్నియు వట్టి ప్రగల్భములని జెప్పవచ్చును. కాని ఒక్కసంగతి నాలోచింపవలయును. ఇటలీకి ముఖ్యపట్టణమగు రోమునగరము రోమక సామ్రాజ్యమున కంతకును ప్రధాననగరమై విలసిల్లెను. రోమునగరము రికము ప్రపంచమునంతను ఆవరించెను. బ్రిటీషునాగరికమున కిది మాతృక యయ్యెను. పిమ్మట గూడ ఇరోపాఖండపు చరిత్రలో రోమునగరము ఎప్పటికప్పుడు ప్రాముఖ్యము బడసెను. అట్టితరి ఇటలీ స్వపరిపాలనా అర్హత గడింపలేదని జెప్పసాహసించు వారుందురా? ఉండురని మునులోనిగారు నుడువులు తెలుపకనే తెలుపుచున్నవి. వారు లేకున్న ఇటలీయేలేదట. వారితోనే ఇటలీ ప్రారంభమయినదట. ప్రాన్న జర్మనీలమధ్య పోరాటము జరుగకుండు ఇటలీ నివారింపవలయునట. అందుచే ఏబదిలక్షల సైన్యమును తుణకాలములో కూర్చుటకు వీలుండవలయునట. నౌకాదళము వృద్ధిగావలయునట ఇక వామువిమానములను సూర్యునిమరుగు పరుచున్నట్టిని సిద్ధపరుపవలయునట. 1935 మొదలు అయిన సంవత్సరములలోపల ఇటలీ అగ్రస్థానము నహింపవలయునట. మునులోనిగారి ప్రతాపక్తులెంత వెగటుగ నున్నను ఈశాలపువారి కెంత విచ్చిత్తిముగనున్నను రహస్య మే మూలను కనుపింపదు. విమనునస్సులోని తలంపులను మునులోనిగా రెట్టి జుకులేక బయ్యరచుదురు. వీరు ఏమనుకుందురో వారు ఏమను కుందురో యని

చెరువరు. ఇతర రాజ్యతంత్రజ్ఞులవలె, వీరు తమమనోభావములను మరుగు పరుపరు. అందుచే మోసపోవుటకు వీలుండదు. ప్రస్తుతస్థితిలో ఇటలీ ప్రజలెటుల భావించుచున్నను, మునులోనిగారి విచిత్రపుటా హలను వారు చిరకాలము అభిమానింపరని తలంపవచ్చును. ఇటాలియనుల కయినను భమ త్వరలో తొలగక మానదు.

రంగుభేదము

రంగుభేదము అధినివేత రాజ్యములలోనేగాక గ్రేటుబ్రిటనులోగూడ పాటింపబడుచున్నటులు, వార్తలు చెలుపుచున్నవి. స్కాట్లెండుకు ప్రధాననగరమగు ఎడింబరో నగరములోకి భారతీయులను ఆఫ్రికా దేశీయులను కొన్ని భోజనగృహములకు రానిచ్చుటలేదు. కొన్ని మందిరములలో ప్రవేశమొనగుటలేదు. సక్లత్ వాలాగారి విషయమై కామన్సుభ్యలో శ్రద్ధించియుండిరి. స్కాటీషు క్రైస్తవ సంఘసభలో డాక్టరు డ్రమ్మండుగారిట్టి వైఖరిని ఖండించిరి బ్రిటీషు జాతికిది అవమానకరమనియు, సామ్రాజ్య స్థిరత్వమున కిది అపాయకరమనియు గూడ జెప్పిరి. ఇటులనే బాధ్యతగల బ్రిటీషు ప్రముఖు లెల్లరును రంగుభేదపు దృష్టిని ఖండించి, దోషకారులను సరియగు మార్గమునకు ద్రిష్టట వివేకము. బ్రిటీషు అధినివేత రాజ్యములలోనిట్టి రంగుభేదము తీవ్రరూపము దాల్చియే యున్నది. ఇంగ్లండు, స్కాట్లెండులలో గూడ ప్రబలుచో, సామ్రాజ్యమున కంతకును వ్యాపించినదని జెప్పవచ్చును. డ్రమ్మండుగారు చెలిపినటుల, తెల్లవారికే యిది ఎక్కుడు హానికరము. సామ్రాజ్యమునకు ప్రబల నష్టదాయకము. అట్టితరి, రంగుభేదమును పాటించెడి బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమునందు నివసించుటకు రంగు జాతులు మనస్ఫూర్తిగ సంగీకరింపజాలవు.

సిక్కుసభ్యులు

గురుద్వారా ఖయిదీలను విడుదల జేయనందుకు, సిక్కు సభ్యులు పంజాబు శాసనసభ నుండియు భారత శాసనసభ నుండియు రాజీనామా నిచ్చిన సంగతిని పాతకు లెల్లరెరుగుదురు. పంజాబు గవర్నరుగారు, స్థానికశాసనసభ్యుల రాజీనామాల సంగీకరించిరి. జూలై 20 వ తేదీ లోపల క్రొత్తసభ్యుల నెన్నికొలవలయును. రాజీనామా నిచ్చిన సభ్యులు మరల అభ్యర్థులుగ నిలచెదరని తెలియుచున్నది. గురుద్వారా ఖయిదీల ప్రశ్న గూర్చి ప్రజాభిప్రాయ మెటులున్నదో కనుగొనుటకు, రాబోవు ఎన్నికలక్రమంబునను. ఆత్మ గౌరవముగల సిక్కులందరును, రాజీనామా నిచ్చిన ప్రముఖులనే మరల నెన్నికొందురని భావించెదము. సిక్కుల దేశభక్తి అపారము. వీరిదీక్ష మిక్కుటము. ఇప్పటికయినను పంజాబుప్రభుత్వము వారు సిక్కునిర్బంధితులకు విడువకుండుట మిగుల శోచనీయము. ఇట్టిచర్య లవలన పంజాబు ప్రభుత్వ ప్రతిష్ఠ ఇనుమడించుటకు మారుగ మరింత ఊణించుట సహజము. ఆత్మ గౌరవమును నిలుపుకొనుటలో సిక్కులు ఇతర సంఘములవారికి మార్గదర్శకులయిరి. వీరి సంకల్పము నేడు గాకున్న రేపయినను నెరవేరకమానదు.

ఈజిప్టుపీఠి

ఈజిప్టుకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మొనగినటుల జెప్పినను దానిని నిరర్థకము గావించుటకు బ్రిటీషు ప్రముఖులు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈజిప్టు తనసైన్యమునందు పునర్నిర్మాణము జరుపుటకు యత్నించుచున్నది. కాని ఈజిప్టు సైన్యముపై బ్రిటీషువారు అధికారము చలాయించ వలెననియు హైనిక్కు ప్రమోషను శిక్షణమున్నగు విషయములు బ్రిటీషు ఇంస్పెక్టరు జనరలుగారి యధీనమం దుండవలయుననియు, లాయడు ప్రభువుగారు చెలుపుచున్నారు. ఈ విషయమై ఎట్టిచర్యయు ఇదివరకు జరిగియుండలేదని ఈజిప్టు మొరలిడుచున్నది. ఈజిప్టురక్షణ బాధ్యత బ్రిటీషువారిపై నుండుటచే, తాను జోక్యము దీసికొనక వీలులేదని, ఇంగ్లండు చాటుచున్నది. తుదకు ఇంగ్లండు కోర్కెయే నెగ్గుననుటకు సందియములేదు. కాని యిరీతిని ఒకచేతితో నిచ్చిన స్వేచ్ఛను వేరొకచేతితో దీసివైచుట ఇంగ్లండుకు పాడియగునా? బ్రిటీషు వాగ్దానములపై నెట్టి నమ్మక మేర్పడును? ఈజిప్టు ప్రశ్న యికనయినను పరిష్కారమగునను నాశకనుపింప కున్నది.

కద్దరునిధి: తాలూకాబోర్డులు

గాంధీమహాత్మునికి విజ్ఞప్తిని సమర్పించుటకై డబ్బు ఖర్చుపెట్టగూడదని, గోలిచెట్టి పాలెంతాలూకాబోర్డువారికి, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు త్తరుపు పంపినటుల యిదివరకు ప్రచురింపబడెను. ఇందుకు కారణము గనుపింపదు. గాంధీ కద్దరు నిధికి తిరువణ్ణామలై తాలూకా బోర్డువారు చందా నొసగగూడదని ప్రభుత్వమువారు శాసించినటుల హిందూపత్రికకు చెలిసెను. ఈవార్త నిజమగుచో, స్వతంత్రమంత్రివర్గమువారుకూడ తాలూకా బోర్డు వారి స్వేచ్ఛను ననవసరముగ నిరోధించుచున్నటుల యూహింపవలసిచ్చును. స్థానిక స్వపరిపాలన సంఘములు ఇట్టి స్వల్పవిషయములలో నయినను విచక్షణా జాపజాలవా? స్థానిక స్వపరిపాలనమున కింకమీద అర్థ మేముండును?

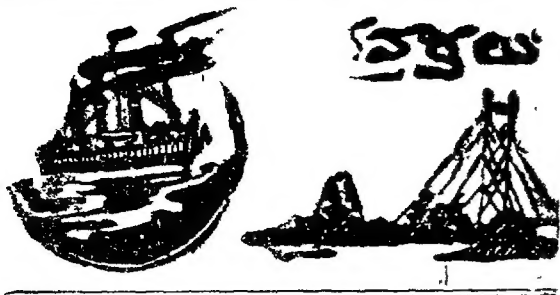
మహాత్ముని ఆరోగ్యము

బాబూ రాజేంద్రప్రసాదుగారి అభిప్రాయము
రాజేంద్ర ప్రసాదుగారు నందికొండలకేగి మహాత్ముని సందర్శించి 27 వ తేదీ ఉదయమున చెన్నపురికి వచ్చిరి. "మహాత్ముడు చాల ఆరోగ్యముగానున్నాడు. ఉష్ణము సగ్గినది. క్రమముగా బలముచేరుచున్నది. అచ్చటగారి స్థలదనము ప్రశాంతము మున్నగువానివలన మహాత్ముడు త్వరగా ఆరోగ్యమును బడయుగలుగుచున్నాడు. నిరంతరము పనిచేయు స్వభావముగల మహాత్ముడు ఆస్థిలో వీలనంతవరకు విక్రాంతిని పుచ్చుకొనుచు నేయున్నాడు. ఇప్పుడు విరమింపబడిన పీఠిలో కొంతభాగము త్వరలోనే మహాత్ముడు ప్రారంభింపగలదని నేనాశించుచున్నానుగాని చాల దీర్ఘస్థితిలోనుండుటచే అణుమాత్రమైన ఆలస్యకలుగకుండ మెరుగు అత్యవసరము" అని రాజేంద్ర ప్రసాదుగారు తెలిపిరి (ప్రీ.ప్రెసు.)

శశువులరోగము

కలకత్తా, మే 29:—పశువులకు అంటుబాధ్యము వ్యాపించి చాల నష్టము కలిగించెను. చిట్టిగాంగులలో వ్యాధి అధికము. చిరగ్గము నుండి బీహారునకు వ్యాధివ్యాపించెను. ప్రతిటానాయంకు నొకపశువుల వైద్యుడుండునట్లు ఏర్పాట్లు జరుగుచున్నవి (ప్రీ.ప్రెసు.)

రషియా సైన్యములు

యుద్ధప్రయత్నములు!!

టోక్యో, మే 27:-హాగ్లోలోనున్న జపాను వార్తా పత్రికా విలేఖనులు సోవియటు సేనలు అతిశక్తియుగ సమావేశముగనున్నవి. అంగ్లో సోవియటు విరోధములకు ఇది ప్రాతిపదికమనుచున్నారు.

వెండి ఆదేధనని జెప్పి ఆడకుండుట

1200 పానుల పరిహారము నిప్పించుట

లండన్, మే 27:-అగ్నిన్ గ్రాహం అను నామెను జేమ్స్ మెకొనీగారు వెండియాదేధనని జెప్పి ఆడనందున 1200 పానుల పరిహారమునిప్పించిరి.

తుపానుచే విమానము పాడై పెరిషియట్ గల్పిలో కార్గిలములు దిగిపోవలసివచ్చెననుచున్నారు.

జపాను సేనలు వికింగుకేగుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, మే 30:-జపానుసేనలు ఇంకొకవేయి మం చూరియా నుండి వికింగుకు ట్రీప్టునుకు విదేశీయుల ప్రాణములను సాక్షులు గాపాడుటకు జపాను ప్రభుత్వముచే పంపబడుచున్నవని దేవభాషాపత్రికలు చెబుచున్నవి. దక్షిణసేనలు విజయము గాంచుచున్నవను వగంతులచే ఇట్లు బంపిననున్నారు. ఉత్తర సేనలపై పోరుటకు పెంగ్యాంగుగారు ఎన్ని షానుగారును ఒడంబడికను జేసికొనిరట.

ఉత్తర చీనాలోనున్న విదేశీయుల రక్షణముగూర్చి విదేశీరాష్ట్రములు ఆలోచించుచున్నారట. ఇంకను అధికారప్రకటనమును గావించలేదు. ష్యాంగుహ రక్షణముగూర్చి తనవిధికంపై ఎక్కువగా బ్రతుకుజేయుచున్నదని యభిప్రాయము. ఉత్తర చీనాలో ఇతర ప్రభుత్వమువారు ముందుకు వేయవలెననుచున్నారు. జపాను సహాయక సైన్యమును ఉత్తర చీనాకంపుటకు నిశ్చయించుటచే బ్రతుకుగూడ అలెలే జేయవచ్చుననుకొనుచున్నారు.

లిండెంబర్గుగారు క్రొయిడన్

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, మే 30:-లిండెన్ బర్గుగారు క్రొయిడను వైమానికాశయముదగ్గర దిగుసరికి 50 వేల మందివచ్చి ముగిరి. హుంకముల కార్యాలయమున ఆతనికి స్వాగతము నొసగిరి.

కామన్సులో రషియాచర్చ

లండన్, మే 27:-నిన్నటి ఆఫీసంశ్చితీర్మానపుచర్చలో ప్రభుత్వముతరపున 39 గురు బిబర్లులో 14 గురు మాత్రమే ఓటుజేసిరి లాయిడు జార్జిగారు ఓటుజేయలేదు.

ప్రభుత్వప్రకటన వివరములు

గుగ్న, మే 26:-ఆంగ్లోరషియా సంబంధములను గూర్చి కార్మికపక్షమువారు పాపాదించుతీర్మానమునుగూర్చి సేను కామన్సుసభలో చర్చించెదరు. మగ్నోవాలుగారు అధ్యక్షగణండుటచే క్లయిన్సుగారే ప్రస్తావించెదరు. కొద్దిరోజులు రొంకే మగ్నోవాలుగారు విశ్రాంతిగైకొనలేనివై వైద్యులు.

ఆంగ్లో రషియాను రాజకీయసంబంధములను, వర్తకపు బాంధవ్యమును రద్దుచేయుటకు పూర్వము పెక్కుమంది నొకదానిని సంబంధముగ విషయములన్నిటిని విచారించుటకు రెండుమంధలనొకరు తీర్మానమును ఆఫీసంశ్చితీర్మానముగ పంపవలసియు ప్రభుత్వమువారిని మరికొన్ని విషయములు చెల్లుడని గోరుచున్నారనియు కార్మికపక్షమువారు చెబుచున్నారు.

కార్మికపక్షమువారి తీర్మానమును ఒలపరుచుటకు నిరాశించవలెనని నిశ్చయించుకొనిరి.

సోవియటుల వేష్ట వింత ఒడంబడుతున్నట్లును ప్రభుత్వమువారి రింత సమంజసముగ ప్రవర్తించుట చాల బాగున్నదని కన్పట్టెనునువారు సంగణము చెలిపిరి.

చర్చ ప్రారంభమగుటకుముందే సోవియటుల సేనములను చెల్లుపు ప్రభుత్వ ప్రకటనములు సభ్యులచేతుల నంకరించును.

బ్రిటిషు లేఖనంగ్రహము

లండన్, మే 27:-ఫ్రీబరర్ 28 తేదీని రషియా ప్రభుత్వమునకు చెలిపినసంగతులనే చెబుచును అట్టి ప్రచారమును మానవలెనని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు కోరిరి. తత్పును దిద్దుకొనుటయో, లేక సమాధానమును చెల్లుటయో సోవియటులు జేయవలసియున్నది. అట్లుజేయలేదు వారు. కాని వారి పత్రికల ప్రచారము మరింత అంగ్లోరషియా హెచ్చిపోయెను. వారితత్పును దిద్దుకొనుటగాని జరుగలేదు. యునైటెడ్ కింగ్డుములోనే విస్తరించిపోయినది. తమకొనగబడిన సౌకర్యములను దర్శించుకొనుటగముజేసికొనిరి. ఈ శతృవు వ్యవహారములో జోక్యము కలుగజేసికొను ప్రయత్నములు బట్టబయలేనవి.

బ్రిటిషు ప్రభుత్వముయొక్కయు, ప్రజలయొక్కయు ఓరిమి మితిమించిపోయెను. వారెంతమాత్రము ఓరిమిబట్టలేకపోయిరి. అందుచే నర్హులబడినవికే ప్రకార మిచ్చిన సౌకర్యములు దుర్వినియోగములైనందున రషియావర్తకపు రాయబారికింకుమగారు ఇంగ్లాండునుండి వెడలిపోవలెననిరి.

న్యాయమును మామూలు వర్తకము సాగవచ్చుననిరి. ఆంగ్లోసోవియటు సంబంధములు అడ్డురావనిరి. అందుచే కొంత మందినే పనివాండ్రునుండనిచ్చెదరు. వారుమాత్రము కట్టుదిట్టములకు లోనై యుండువలెను.

పడ్రోజులలో రోజుకొకటిగానిని సిబ్బందితో వెడలిపోవలెననిరి. లేనిన గ్రాధు, ప్లాజివాస్తకు మసోల్లోయున్న బ్రిటిషు ప్రతిఘటకు మరలుచున్న సౌకర్యములను జూపవలెననిరి రషియా వర్తక రాయబారులను, సోవియటు ప్రతినిధి వెడలిపోవుటకు గూడ సదుపాయములను జేపెవమనిరి.

వైప్రెన్ యుద్ధస్మారకచిహ్నము

గమించి విలువంపును తయారు జేసిరివిజయసూచకతతో.

వష్టిపూర్తి

పంచమజార్జి సార్వభౌమునిభార్య మేరీరాణి వష్టిపూర్తియయినది. ఫిరంగులు ఆమె గౌరవార్థము మ్రోగినవి.కుటుంబవిందు జరిగెను మామూలుగ.

రాజభైదీ విడుదల

అనారోగ్యమే కారణము

సిరాజుగంజ్, మే 27:-ఎట్టిమరతుకు లేక నిన్ను తెంగాలు ప్రభుత్వమువారి ఆజ్ఞప్రకారము అనారోగ్యకారణము వలన సుభాషలాహిరీగారిని విడుదల గావించిరి. వారారోగ్య సాగననునకుగాను తొంగినో పూరివెళ్లెదరు. (ఫ్రీ. ప్రెసు.)

30 సంవత్సరములుగ ప్రసిద్ధిగాంచిన వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులువారి

వేగుళికలరా

బౌషధములు

ప్లేగు, హైమాదీపానకము (రిజిస్టర్డు) ప్లేగు జ్వరములకును ఆర్షివిధములైన జ్వరములకును రామబాణమునంటిది.

శరదాంధ్రులకు (ప్లేగు) బొబ్బలకు శ్లేష్మ 1 కి రూ 2-2-0

వాంఛిభేది సంహారిణి

కర్పూరాద్యరిష్టము విషాచి సంహారిణి శ్లేష్మ 1 కి ,, 1-2-0

జీవామృతము

(రిజిస్టరు చేయబడినది)

జీవామృతము నరముల బలహీనముచేత కలిగెడు రోగముల, కిది యమోఘమైన రసాయనము, జీవామృతము: బలహీనము, ధాతుక్షయము, రక్తక్షయము, వీర్యనష్టము, మెదడుయొక్క బలహీనము మున్నగు రోగములను జీవామృతముతో సాటియైన రసాయనము లేదు. బుడ్డి 1-కి రూ 3-4-0 క్యాటలాగు కోరినవారికి పుచితముగా పంపబడును.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

151, గోవిందప్పనాయునిపిఠి, మదరాసు. 1045

కామను వెల్లుబిల్లు కన్వేక్షను పార్లమెంటు

ఆయ్యంగారి సూచనగూర్చి ఆనివిసెంటుగారి అభిప్రాయము

బొంబాయి, మే 27:- డా॥ ఆనివిసెంటుగారు ఆమెరికానుండి లండనురాగానే ఫ్రీప్రెసు విలేఖరి సందర్శింపగా యిట్లు చెలిపిరి:-

ఆత్మహత్యరోగము

ఆమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములందు వేదరికమనునది బయటనుండివచ్చినవారెవరికో తిప్ప తదితరులకు లేకున్నను విద్యార్థులయందు ఆత్మహత్యరోగముకట్టి ప్రవేశించినది. భౌతిక నుఖములకై వెర్రెత్తి వానియందు ముసిగిపోయి పునుపు జేంది చాలమంది యువకులు ఆత్మహత్యసంఘము లేర్పరచుకొని ఒకరి వెనుకొకరు ఆత్మహత్యగావించుకొనుచున్నారు. భౌతిక నుఖములు నిజముగా సౌఖ్యము నొసంగజాలవని వేరొక యదృశమన వసరము. అందుకనియే కష్టము మ్రిగారు వేలకొలదిగూ తమ శిష్యులకు కుమ్మచును భౌతికలంఘములబడి తృప్తిచెందక ఉన్నతాశయములందు సౌఖ్యము నాశింపవలెనని సందేశము చెల్పిరి.

కాలిఫోర్నియానుందు నూతనశక సంస్థాపనకు 40 వేల డాలరు లడుగగా తనశిష్యులు ఒకవారము రోజులలో 50 వేలు డాలర్లు లాసంగిరని జెప్పిరి. అచ్చటనూతన నాగరికులకు ఆనుగుణ్యమయిన ఆశ్రయము నిర్మింపబడిచిరి.

చీనాకు భారత సేనలు

భారతసేనలకు చీనాకుపంపుట భారతశాసనసభలలో 1921 సం॥ గావించబడిన తీర్మానమును నిరుద్ధముగ నున్నది. భారతీయులు వై నీయులయెడల సానుభూతి గలవారగుటచే తమసేనలకు వాపై నుపయోగించుటకు యిష్టపడరు. చైనీయుల స్వాతంత్ర్యోద్యమయెడల సానుభూతిగలవని ఇంగ్లాండు జేప్చున్నది. అట్లు యి న చో ఇం.డి యా యె డల గూ డ అట్టి కుభిప్రాయమే గలిగియుండవలెను.

కామను వెల్లుబిల్లు- ఆయ్యంగారి కన్వేక్షను సూచన

చీనాగూర్చి బ్రిటిషువారి కట్టియభిప్రాయ మున్నచో వారు ఇండియా కామను వెల్లుబిల్లును అంగీకరింపవలెను. ఏమన యీ బిల్లువలన ఇండియాకు తనవిషయములు తానేజూచుకొను అధికారము లభించును. కాంగ్రెసులో ప్రతియేడు ఓడిపోవుచున్న అల్పసంఖ్యాకులెవరికోదప్ప యిది అందరికి సంతృప్తికరముగ నుండును. ఇండియాకు అధినీవేశ స్వత్వమునొసంగకున్నచో బ్రిటిషువారు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యోద్యమమునకు ఆసియాసంఘమునకు ప్రోత్సాహ మొసంగిన వారగుదురు

ఈవత్సరపు కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు యిదివరకు జరిగినపనికే మరల జరుప నెంచిరినియు శాసనసభ్యులందరిని కూడదీసి నేమనలు కన్వేక్షను యేర్పాటు చేసెదరనియు తెలియుచున్నది. ఇదిజరిగినచో కన్వేక్షనువారు ఈ రెండు విధములలో నేదోయొక విధముగ జేయవలసియుండును. (1) ఇండియాకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముకోరవచ్చును కాని యిది కాంగ్రెసు విధానమునకు విరుద్ధము లేదా (2) డొమినియను స్టేటులకు తక్కువదేవయిన కోరవచ్చును. కామను వెల్లుబిల్లుగాక యింకేమయిన సూచించినచో, యిది వరకు చర్చింపబడి జయప్రదముగ కామన్సుసభలో ప్రవేశ పెట్టుబడి కార్మిక పక్షమువారిచే నంగీకరింపబడిన దానినే వేరొకసారి ప్రారంభించుటయందు గౌరవమేమియులేదు. ఈ బిల్లు ఇండియాలో చర్చింపబడుచున్నపుడు ఆయ్యంగారు స్వయముగ చర్చయందు పాల్గొనిరి. వీరు తమ నూతనవిధానమునందు యేమి యభివృద్ధి సూచించెదరో జూడవలసియున్నది. భారత ప్రతినిధివర్గములుయేమి సవరణ లంపినను అంగీకరింపబడునని కామను వెల్లుబిల్లు సందర్భమున సూచింపబడెను. సమష్టినియోజిక వర్గములను ప్రస్తుతమున్న ప్రత్యేకసానములు సుంపవలెనని బిల్లులో సూచింపబడినటులే యిప్పుడు మహామృదీయులు కోరుచున్నారని వినుటకు సంతోషమగుచున్నది. బిసెంటుగారి ఇండియా హోమురాలు విధానమునకు ఆమెరికనులు సానుభూతిచెలిపియుండిరి. (ఫ్రీ. ప్రెసు.)

విజయనగరం, మే 28:-సెల్లి మేర్ల మరలలో పనిచేయుచున్న ఒకయువతిని ఒక మరకూతీ మానభంగముగావించి పెద్ద కొట్లాటజరిగెను. అధికారులువచ్చి పరిశీతులు జక్కపరచిరి. 5 గురు తీవ్రగాయములకు లోనైరి. (ఫ్రీ. ప్రెసు.)

బొంబాయి, మే 28:-అగ్నిపెట్టెల పరిశ్రమలయము అంటుకొని పూర్తిగ బూడిదపాలయ్యెను. (అ. ప్రె.)

1925-1926 బీహారులో ఖదరు

అభివృద్ధి

బాబు రాజేంద్ర ప్రసాదుగారి నాయకత్వముక్రింద జరుగును

ప్రజలు ముఖ్యముగా వ్యవసాయదారులను బీదలు సీకాక మున్సిపల సంఘములవారును జిల్లా బోర్డులవారునుగూడ గాలిత్రసలూనియైనారు.

ఆడపిల్లలకు నిష్కంఠముగాను పదేడదాటిక మగపిల్లలకు సహాయ (ఆప్షలు) కనుగాను పాఠశాలలో తంతుకొంఠము నేర్పవలెనను తీర్మానము, రాష్ట్రీయశాసనసభలో నామోదింపబడెను గాన రాష్ట్రీయలోని మున్సిపాలిటీలతో జిల్లా బోర్డులలోనుగూడ చాలసంఘము లిట్లు తీర్మానములనే ఆమోదింపెను. తంతుక ర. మను పాఠశాలలో ప్రారంభించుటకు కూడ ధనమునుగూడ నొసంగెను. అటుపిమ్మట దొరతనమువారుగూడ తమభావములను మార్చికొని ప్రజలను కేసిరి పాఠశాలలోను ముఖ్యముగా తంతుకరామును నేర్పవలెనని. చాల మందిల ములలో తంతుక రాములనే రప్పనట్టి ఉపాధ్యాయులను యింపనెక్కువలను నియమించిరి. నూలుపడుకుటను నేర్పుకొనుటను ప్రాథమిక పాఠశాలల ఉపాధ్యాయులకు తెగలు తెగలుగా నారీయొద్దకంపిరి సంచారముచేయునట్టి యింపనెక్కువలను కొందరిని నియమించిరి వారు ఒక్కొక్క గ్రామములో కొన్ని రోజులండి నేర్పించుండిరి కొన్ని పాఠశాలలలో తక్కిలపై నూలుపడుకుమన్నారు.

1925-26 లో బీహారురాష్ట్రమున 26 ఖదరుకేంద్రములుండెను. నిర్మాణవ్యయమున పాండు ఆరు (ద్విగుణము కూడచేరియున్నది) అగ్రగణ్యముగానున్నది. అచట 47950-10-0 ల వెలగల ఖదరు తయారైనది. అమృతములో పాండు ఆరు వెనుకబడినది. అనగా 22 ఏదిగానున్నది. రాష్ట్రీయనకంఠమున పెట్టుబడి (యింతలవద్ద బదులుపుచ్చుకొనిన సామ్యుతోకలసే) రు 178845-18-9. ఇందులో లోకుల కియ్యవలసిన మొత్తము గాక మిగతా రు 159584-2-4½ లోకుల కియ్యవలసినది. 18811-11-4½ 1926 నెప్టెంబరుతో నంతమైన ఆరుకలలలోను నిర్మాణము రు 96728-7-8 విక్రయమురు 59678-0-0. ఈ ఆరుకలలకు వ్యయము రు 16485-2-1½.

సరుకు నిలువపుండుటచే 1926 అక్టోబరు మొదలు నిర్మాణమును కొంతకాలము తగ్గింపవలసివచ్చెనుగాని యిపుడా పాఠ తీరిపోయినది. గత మార్చి నెలలో నిర్మాణము రు 16913 1926 నవంబరుతో ముగియసాగెములు 21 యుండెను. ఇపుడు 24 యున్నది. గత జనవరి, ఫిబ్రవరి, మార్చి నెలలలో ముజాఫరాబాదులోనే విక్రయము చాలమెచ్చుగా జరిగినది. మొత్తము అన్ని కేంద్రములలోను జనవరి, ఫిబ్రవరి, మార్చి యీ మాడు నెలలలోను విక్రయము రు 88808 లు. వెనుకటి ఆరుకలలలోను విక్రయము రు 59678 లు.

1926 నెప్టెంబరునెలతో నంతమైన సంవత్సరమునందు తిరుకారకసంఘమువారు నూలుపడుకొనవారికి రు 29500 ను నేత నేసినవారికి రు 86800 ను పంచెపెట్టిరి బట్టలను గలనచేయుట రంగులవేయుట అంచులట్టు మున్నగు పనులుచేసినవారికి 4500 పంచిపెట్టిరి. ఈ అంకెలు తిరుకారకసంఘమునకు సంబంధించిన కేంద్రములలోనివిమాత్రమేగాని యితరుల పనికి స్పంబంధించిన విందులో చేర్చబడలేదు.

గొప్ప ప్రవృత్తులు చాల జరిగినవి. వానిలో రు 20000 ల వెలగల ఖదరు విక్రయింపబడెను.

గౌహతీ ప్రదర్శనములో ప్రత్యేకముగా రు 6000 ల వెలగల ఖదరు విక్రయింపబడెను. ఖదరు నాణ్యము మోచ్చినది. ధర తగ్గినది. అని రిపోర్టులో నున్నది. (ప్రీ. వెను.)

కనిగిరి డి|| ము|| కోర్టులో

O. P. No. 15 Of 1927

పిటిషనరు:—చిన్ని నారాయణ్.

V

కవుంటు పిటిషనరు:—చిన్ని బాలనరసింహులు మ

యినరయినందున గార్డీయ్ తల్లి వెంకటసుబ్బయ్య. చనిపోయిన చిన్నినరసింహులు భార్యయగు పిటిషనరు తనకు వారు సర్టిఫికేట్టు యిప్పించుమని పిటిషన్ పెట్టినందుకు నోటీసు నిమిత్తం, 80-5-27 తేదికి వాయిదావేసెయ్యున్నారు. ఆక్షేపణయన్నవారు సవరణలేదన పయికోర్టువారియెదుట హాజరయి తెలుపుకొనవలెను.

ఎ. సూర్యరామయ్యో బి. ఎ. పిటిషనరు పీడరు.

ప్ర సాదుగారు లారెంటుగారి

నోడించుట

దేవిను తెన్నిను పంచెములు

(ప్రత్యేక తంతి)

నెంబుక్కుడు, మే 27:—పురమల సింగియ్యలో ప్రం చిహ్నుకోర్టు పోలీస్ ప్రసాదుగారు లారెంటుగారి నోడించిరి. 4-1, 6-2, 6-2,

సికియరుగారు ఎ. ఎ. ఫైజీగారి నోడించిరి. 6-4, 6-8, 7-5.

జుమ్మల్లో బ్రగ్గుతు కాబెటుగార్లు డంగిర్సిఫ్, ఎ. హెచ్. ఫైజీగార్లు నోడించిరి. 6-4, 6-8, 7-5,

గొ|| శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు

సిమ్లాయందలి మద్రాసీలు విందొనగుట

సిమ్లా, మే 29:—సిమ్లాయందలి మద్రాసుకల్లబ్బు కల్లబ్బు నిన్నమధ్యాహ్నము రైలు ఆకరముల శ్రీనివాస శాస్త్రిగారికి విందొనగిరి. శాస్త్రిగారికి స్వాగతప్రతిము సమర్పించుచు వారు ఇప్పటికే దేశమునకెంతయో సేవచేయున్నారనియు దక్షిణాఫ్రికాయందలి భారతీయులు గౌరవము తమచేతియందు న్నవనియు ముచ్చించిరి. శాస్త్రిగారు సన్మానమునకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు విడంబడికు కొనసాగించు విషయమున దక్షిణాఫ్రికా మంత్రులు సమర్థము మిగలసంతోషకరమున విషయమనిరి ఇండియా ప్రభుత్వమువారితోడ్వడుతో తాను అన్ని పనులు చేయసిద్ధముగనున్నట్లు తెలిపిరి.

అధ్యక్షతనగొంచిన సర్ హబిబుల్లాగారు శాస్త్రిగారిని అభినందించుచు శాస్త్రిగారు దక్షిణాఫ్రికాకు పోవుట నూతన యగమునుసూచించుచున్నారనిచెప్పిరి ఇండియా ప్రభుత్వమువారు శాస్త్రిగారికి అన్నివిధముల తోడ్పడగలరని వాగ్దానముప గిరి. (ఆ. వె.)

డాక్టరు మాంజిగారి పక్కటనము

శ్రీశక్తిశక్తిశక్తి

144 నెక్కును ప్రయోగింపబడుట

మాంజిగారు ఉత్తరువును ఉల్లంఘించుట

మారతు, మే 28:—హిందూమతాసభ అధ్యక్షులగు డాక్టరు మాంజిగారు కేటిదీను ఇప్పటికివచ్చిరి మారతునందు గాని నగరమునకు 5 మైళ్లలోపునగాని మాంజిగారు రుపన్యసింప కూడరనియూ, ఏసభకు హాజరైనదియు 144 నెక్కునకొంద జిల్లా మాజిస్ట్రేటుగారు నోటిసురిచ్చిరి.

ఈ నోటీసును తాను ఆంగీకరింపజాలనని డాక్టరుగారు హెచ్చరించుట వ్రాసిరి. సాయంకాలము కభలయం దుపన్యసిం ములు మాంజిగారు తీర్మానింపకొనిరి. సాయంకాలము హిం దువుల మహాసభయందు బహిరంగోపన్యాసము గావించిరి. (ప్రీ. వెన్.)

శ్రీఅవధాని శిరోమణిగారి కర్మలనము- బెజవాడ

శ్రీస|| సాహెబ్ మహాసభాధ్యక్షులగు బ్ర|| శ్రీ|| కా క్కెప్పయ్యచాచుగల్గినారు లోనవాలాలోని ఆంగ్లముహా యో గాశ్రయము లలోజరిగింది సందర్శించి అచ్చుల గౌరవప్రే క్తులుగ కొద్దికాలము నివసించురని ప్రచురింపబడినది ప్రస్తు తముగల అన్యకార్యములవట్టి యాప్రమాణమును సంతేపిం చిరి.

పో. శాస్త్రి, ఉపాధ్యాయుడు- బెజవాడ.

కావలెను.

ఫత్రపురంతాలూకాబోర్డువారి ఆధీనములో యుండే, ఫత్రపురం తెలుగు బాలికాపాఠశాలలో, శిక్షకవాండుగా పనిచేయుటకు స్కూలుపైసల్ ప రీతికు వెల్లెనవారైన సరే, లేక హయ్యరు ఎలిమెం టరీ ట్రెయినింగు పొందినవారైన సరే లేక లోయ రు ఎలిమెంటరీ ట్రెయినింగు పొందినవారైన సరే యిద్దరు స్త్రీలు కావలెను.

ఫత్రపురం తాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెంటువారికి 8-6-27 తేదీలోగ దరఖాస్తులు చేరవలెను.

20-5-27 నం|| నదానంద మహాంతి మహాశయ ఫత్రపురం ప్రెసిడెంటు, తాలూకాబోర్డు, ఫత్రపురం

శ్రీనివాస ఆయ్యంగారి

ఉపన్యాసము

హార్మి మునుగారి సమాధానము

ఇండియను సేవనలు పౌరాలపరీక ఇట్లు వ్రాయు చున్నది:—నిరంకుశాధికారుల నాయకత్వమునకు "వాసాహం అనుడు" అనునదియే భారతకాంగ్రెసు కార్యసంఘమువారి తీర్మానముల ఫలతార్థమున, వాడకట్టుచున్నది బర్మెసు హెడ్ ప్రభువు గ్రహ్యముగ చేసిన మూడవకు సంపూర్ణముగు లాంఛ పాలును తెలియజేటి ప్రత్యుత్తరమునకై అతిథు నిరీక్షించు చున్నాడు. అతిథి ఉత్తరువు ప్రకారము ఇప్పుడు కనాస్య ముగ జరుగుచున్న నాటకప్రదర్శనమును నిరసించుటయే పాశ్చాత్య నాయకత్వమును నిరసించుటయొక్క భావముని నమ్ముచున్నాను. అసహాయాధ్యమము ప్రధానముగ భారతీయ మున విధానమే యున్నది. అది కేవలము భారతీయము కావు ననే దానిని ఆరంభించునని మేము అనువారముకాము ఆది కేవలము భారతీయము కాదు. దాని యందలి ఆధ్యాత్మికత త్వ మెట్లున్న ను మరల యాచకస్యభావముగల రాజకీయముల మరలకూడవని పట్టుదలననే అసహాయాధ్యమమునందు పట్టుదలగలవారు దాని ని వలకున్నారు. కావున అసహాయాధ్యమ ప్రధాన స్మార ములను వలసించునెలా అనునదియే మనకిపును ప్రధాన సమ స్మయే యున్నది.

రిచ్చాన్నిపు పక్షమువారిని సమాధానపరగుటకు కాం గ్రెసు మహాసభవారి ఉత్తరువును ఆతిక్రమించినట్లు కార్యసం ఘమువారి ప్రకటించుచుండగా వానిని హార్మి రహస్యముగ ఆ కేవలము తెలుపవలయునని అభ్యుక్తుడుకోరిన కోరికను గౌర వేయుటకు ధర్మచార్గము ననుసరించు ప్రతికూడ అంగీకరింప జాలదు. (ప్రీ. వెన్.)

మద్రాసు స్వరాజ్యవాదుల స్థితి

మద్రాసు శాసనసభలోని మంత్రివర్గమువారి జీతములను నిరాకరించక తలపముగానుండిన మద్రాసు స్వరాజ్యవాదుల చర్యల నామోదించుచు బొంబాయిలో ఇటీవల సమావేశమైన కాంగ్రెసువర్గింపు కమిటీవారు చేసిన తీర్మానముచూచి జరిగి నంతి వాదప్రతివాదములు మరి యెత్తొన్నవమునుగూర్చియు జ రుగలేదు.

గవర్న మెంటువారికి ఆ ప్రతిపక్షమును జాతీయక్షేమమున కు విరోధులుచైన బ్రాహ్మణేతరపక్షమువారి చేతిలో దేశము తిరిగి చిక్కబడకుండాచేయుటకు తా మరంగించినది యంత్ర మవధతియని సత్యమూర్తిగారును వారిమిత్రులును ఆరు యా స్వం జ్యవాదులు తీవ్రముగా వాదించుచున్నారు. ఈస్వరాజ్య వాదులలోనే మరొకొందరు భిన్నాభిప్రాయముల ఏమిసంభవించినవనలే స్వయంప్రభుత్వము నాశనముచేసే తీరులనెనని వాదించుచున్నారు ఈమంత్రివర్గాభిమానులును, ప్రతిపక్షులగు స్వ రాజ్యవాదులలో కొంచె మింపుమించుగా సమానసంఖ్యాకులు గానున్నారు. వీరి యభిప్రాయభేదములు ముదిరి రెండుపార్టీలుగా వీరువీరినయెడల మద్రాసు శాసనసభలోని మంత్రివర్గము నితి గుమ్రురముకొగలదు.

ఇప్పుడే వారిస్థితి అరిశ్చయముగానున్నది. గతశాసనస భా సమావేశములోనే మాడుకన్న ఎక్కువ సంకర్షణలలో మంత్రులకు అపజయముకలిగెను. కొంతయంది స్వం జ్యవాదు లు నిష్క్రమముగా ప్రతిఘటించెయెడల యీ అపజయముల సంఖ్యమెచ్చును. ఇప్పుడన్న మంత్రి గ్రము మాట సాగి ని యెడల ఏమి సంభవించును? ఇప్పుడున్న శాసనసభలో మంత్రివర్గములను స్వీకరించుటకు బ్రాహ్మణేతర పార్టీవారు తమ అసమ్మతిని తెలియజెప్పిరి. మాడు సవర్యక ములగడువు పూర్తికాకపూర్వమే ఇప్పుడున్న శాసనసభ రద్దు చేయబడుట, ఇదిగరకు హిందూదేశములో ఎప్పుడును రెలునించ లేదు. ఇట్టి వివరీకరణికి మద్రాసు శాసనసభమే గారీతికి నయెడల స్వరాజ్యవాదులు గతి ఎన్నికలలో ఎరిగే తిరిగి విజయముగానుండు అసంభవము. ఈ విధముగా స్వరాజ్యవా దులు డోలాండ్లోని మానసులై యుండుట నియోజకవర్గముగు ప్రజలగుండు ఏమాత్రము నచ్చకలదు. (ఇండియను డెయిలీ మెయిలు).

కలకత్తా, మే 30:—వ్యాధాధికారి సేకు మువ్వలత్తి క్కె నలుగురు ఫెంచివాంకిలన వెంటగొనవచ్చిరి నేరముమోప బకినలవెరాంటి దెంజమిమగార్లను నిర్దోషులని విడుదలచెసిరి. (ప్రీ. వెను.)

సితార్జి మానభంగము

కాశీ, మే 30:—సితార్జియను యువనిని మానభంగ ము నర్చి హింసించిన ఇరువురు వార్లకు యాజ్ఞపద్వీపాంతరవా సశిక్షను విధించెను. (ప్రీ. వెను.)

చేరరాపవార్తలు

మోటారు దెబ్బ:—పెరుంబూరు భారత్వగోడ్డు మీద 40 ఏండ్ల వాడొకడు మోటారు బైసికలు క్రిందపడి నిన్నటి దినము భవనం ఆస్పత్రిలో మరణించెను.

ది॥ బి॥ గోవిందదాసు చతుర్ముఖ దాసుగారు:—దక్షిణాంధ్రమున నర్తకవ్యాపార సంఘమువారి తరపున మద్రాసు పోర్టుట్రస్టునందు బ్రష్టిగా నిన్నుకోబడిరి.

రాకపోకలు:—2. యే, పశ్చిమగారును, చా॥ న శేషనగారును, యం. సిం. రాజగారును నేటి ఉదయం మద్రాసునచ్చిరి.

సి. హెచ్. మర్రిక్, జె. యం. హూపరుగారు ఆదివారం ఉదయం మద్రాసు నచ్చిరి.

ట్రాముబండి పట్టాలనుండి తొలగట:—నేటియుదయము 10-30 గంటలకు బ్రిటిష్ మన్యుట్రాములు 89 నెం॥ ట్రాము బండి పట్టాలనుండి తొలగిపోవునట్లుగా పోయింది. ప్రయాణికుల కేసు త్రమపాయము కలగలేదుగాని, కచ్చేరికు పోవుకొద్దగ నలకమాత్రము అలసటనుభవించే కొంతమందికి తోచెను.

ఆంధ్ర-తమిళనాడు కాంగ్రెసు తగాదా:—ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు కమిటీవారిని తమిళనాడు కమిటీవారితో మధ్య కొంతద్రవ్యనిధి పంపిణీయటాకై మద్రాసునకువచ్చిన బాబు రాజేంద్రప్రసాదుగారు నేటిరాత్రి మద్రాసునుండి బయలుదేరి తిరిగివచ్చుచున్నారు. వారవచ్చిన పని పరిష్కారముకాలేదు. వారికికొనబడిన విరా ఆశ్చర్యాలవారి స్వస్థానమునకు వచ్చెను. అటునే తక్కువ పరిశీలించి తమతీర్పు తెలియజేసెదరట.

దొంగ హుండీల దొంగ:—నేటి మధ్యాహ్నం మద్రాసులోని బ్యాంకింగ్లకు డి. సి. ముఖర్జీ అను బెంగాలీయొకడువచ్చి గోల్డ్స్మిత్ బిల్డింగు అను నదికు సూరు బ్యాంకు వేరు రెండుహుండీలను యిచ్చినట్లు అతని సంతకమును భోష్టి చేసి తీసికొనిపోయెను. అనుమానమువలన అతనినిపట్టుకొని సోదావేయగా వారిరెండు హుండీలు అతనికేబులో నుండెను. ఇతడు పూర్వము కలకత్తాలోని కాక్స్ అండు కంపెనీలో ఉద్యోగముచేట. పోలీసు దరియాప్తు జరుగచున్నది.

కలకత్తరులసభ

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఉదక మండలము, మే 30:—కలకత్తరుల వారిక సమావేశమున స్టాంపుకాన్ సెయింగును గుర్తించుచు తోచిరి. సర్. డి. వి. రాజగోపాలాచారి, పి. వి. రాజగోపాలాచారి, మయిరు, మహామృత్యుంజయస్వామి, రాజగోపాలాచారి, అగోగ్యపామి మద్యార, మామిడికేసు, చెర్వు, కాటర, రామమూలగారు, స్టాటరు, హుట, హంబు, రాజు సభకు హాజరయిరి. ఈదిన కలకత్తరుల సభనున్నది. టెం. ఆర్. డేలు, యాధుర్య, ఎ. జి. లీదు, సీతారామయ్య, ఎ. సి. వసుదాను ప్రెయిడువుడు, బ్రాకనుబి, టాడు సాటరుగార్లు, సభ రహస్యముగ జరిగెను.

రోధరాగారు నిన్నరాత్రి తిరుచనాపల్లి బోయిరి.

జోగంపల్లిపంతులుగారి సంచారము

విజయనగరములో ఉపన్యాసము

విజయనగరం మే 29:—భారత కాసన సభ్యులు వ రహస్యజోగయ్య పంతులుగారు విజయనగరం గంటాము జిల్లాలయందు సంచారము చేయుచు గత వారము యిచ్చటికివచ్చి వికోరి పూ మెహెరియ: హుటం దుపక్షపాదించిరి.

ఎసంట్టిలో అధిక సంఖ్యాపరిశోధనాములు ముగ్గుం పబడునను యుద్ధేశితో తాము ఎసంట్టియందు ప్రవేశించ నే దనియు, ప్రభుత్వము నా రు తరు మ గ సర్వీకేషను, అధికారమును పూర్వకానీచచ్చినపుడు నైతి క బాధ్యతను ధరించెదమ నన్నుకముతో బోయినయియు, మితవాదులు సభలలోనే ప్రభుత్వమువలన సహాయముచేసినవో యెక్కువ నష్టముకలసిగూడన గానినాని. మిటకు తాముబోయి యుంటిమనియు తెల్పిరి. జాతీయమితి మున్నగు సంస్థలలో భార తీయ ఉద్యోగుల ప్రాతినిధ్యమునుగల భారతీయులు స్వపరి పాలన వలంబించుచున్నారని విచేయులు భ్రమపడరాదనియు జెప్పిరి. (ప్రీ ప్రెసు.)

బంగళాఖాతమున తుపాను

బంగళాఖాతమున తుపాను నూచనలు కనుపడుచున్న విని స్త్రీ మరలనుండి నైరుతెను తంతివార్తలువచ్చినవి. నేటిదిన ము రావలసిన రంగూను మెయింట్టివరు శేషటిదినం ఉదయం వరకు నుదాసు శేఫు చేరవని తెలియుచున్నది.

తణుకు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షత

(స్వకీయ విలేఖరి)

తణుకు, మే 30:—నేడు జరుగవలసిన తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షుని ఎన్నిక వాయిదావేయబడెను. జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షుని అనుజ్ఞ లేకుండుటయే గారణము.

బెజవాడ తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షత

(స్వకీయవిలేఖరి)

బెజవాడ, మే 30:—బెజవాడ తాలూకా బోర్డు అధ్యక్షులుగ శ్రీయుత నల్లూరి పాపయ్య చౌదరిగారు ఏకగ్రీవముగ ఎన్నుకొనబడిరి.

బందరు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షత

(స్వకీయవిలేఖరి)

బందరు, మే 30:—శ్రీయుత గొట్టిపాటి బ్రహ్మయ్య చౌదరిగారు బందరు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనబడిరి. వారికి 13 ఓట్లుకు వారికి ప్రత్యర్థిగనిలచిన కొల్లిపర వెంకటరామయ్య నాయుడుగారికి 7 ఓట్లును వచ్చెను. ఒక ఓటు నిష్ఫలమయ్యెను. కాంగ్రెసున కఖండవిజయము.

జనోపకారి

ఇదియొక ఆంగ్లవారపత్రిక

మాడవసంపుటము మాడవసంచికను కృతజ్ఞతతో నం దుకొంటిమి. ఇంతటినుండి యీపత్రిక వారమునకొకసారి వెలు వకుననియు పరిపాలకవర్గము మారినదనియు తెలియుచున్నది. క్రమముగా దీనిని టైముస్ ఆఫ్ యండియా బీక్స్ (బాంబాయి) వంటి సచిత్ర మాసపత్రికగా చేయవలెనని క్రొత్త పాలకవర్గమునా రాశింపుచున్నారు. టైపుటలో ఆర్థికాగతముపై శ్రీ మహాత్మావిగ్రహము అందముగా ముద్రింపబడెను. మదరాసు గవర్నరు గోపేంద్రప్రభువుగారును, పుదుచ్చేరినుండి అన్నా బోగోస్వామిస్వామిగారును పత్రిక నాశ్వరించుచు లేఖలనువ్రాసిరి. గాంధీమహాత్ముడు, సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రిగారు టి. రాఘవాచారి ఏ. వి. వి.ఎల్ (హైకోర్టుచేసు బర్సారి) రాఘవహర ఆర్. కృష్ణారావు బాన్స్లే ఏ. ఆర్. ఏ.ఎస్ గార్ల చిత్రములను మహా బలిపుస్తకంపై డ్రెస్సింగుచేసెను, చిత్రమును మరొకొన్ని చిత్రపులుగురొక నిండకలవు. వార్తలు, సినిమావార్తలు, డియ్యములు, బాడ్లెంట్ల, మంగలి, బిడ్డలవార్తలు, స్త్రీలవార్తలు, కృష్ణంపురబాన్స్లే బాలాబ్స్లే (కళి), హాస్యవార్తలు, రామనాథుల సంచారము మన్ననవ్యాసము లిం దాంగ భావకోగలవు. సాంబంధానాలుగు రూపాయలు వలము వారిలుల ప్రాయశలెను. మేనేజరు జనోపకారి నంబరు 8, బ్రాడ్వే మద్రాసు.

కర్ణాటక హిందీ ప్రచార మహాసభ

కర్ణాటక, మే 29:—జాకసెలలో కర్ణాటక హిం దీప్రచార మహాసభజరుగెను. నేటిలకు నిర్ణయించుటకై సన్యా ససంఘసభ్యులు గాంధీమహాత్ముని సంక్షింప నందిపర్వతుల కువెలిరి జనుమలాల బహుజాగారు ఈ సభకు ముఖ్యులకు అం గీకరించిరి. (ఆ. ప్రె)

రైలుదోపిడి

కాకి, మే 29:—15 ఏండ్ల బాలిక శరీరమునుండి 1200 రూపాయలు వస్తువులు రైలులో రాత్రి 10-30 గంటల కసహరింపబడెను. (ప్రీ ప్రెసు.)

డిబ్బి, మే 28:—డిబ్బిలో ప్రమరణలు ద్వేష పూరి తములైనవి చేయరాదని 141 సెక్షను ప్రకటించిరి. ప్రీ ప్రెసు.

బాగర్పట్నం, మే 27:—జిల్లా పోలీసువారు 80 మంది బందపోట్లు సన్నట్లు మేకుగారి ఇంట ప్రవేశించి యాయనను గాయపరచి భార్యను ఆస్తిని యపహరించిన కేసులో ఆస్కో తీయుచున్నారు. (ప్రీ ప్రెసు)

భరింపరాని ఎండలు

విజయనగరములో కాకులు కుక్కలు చచ్చుట

విజయనగరం, మే 28:—కడచిన గరువారమునాడు ఈనగరమున ఎండ దుర్గరముగ నుండెను. 111 డిగ్రీలు టెంప రేచరు యుండెను. ఎండవల్ల సాయంకాలమునసరికి ఎన్నియో కుక్కలు కాకులు ఏడులలో చచ్చిపడియుండెను. వర్షముల కురియు నూచనలు కనుపడుటలేదు.

ఆశియా కమిషనరు

దక్షిణాఫ్రికాలో ఒడంబడిక కనుకూల మగు మార్పులు

శాస్త్రీగారి రాకకై ఎదురుమాచుట

కలకత్తా, మే 28:—కేపుటపునుండి సి. ఎఫ్. ఆం డ్రూసుగారు కేబిలునా రైసంపిరి. గా॥ శ్రీనివాస శాస్త్రీగారి ఏజంటుగ నియామకమును ప్రకటించుచు, వారి తెలివితేటల ను కొనియాడుచు పత్రికలు వ్రాయుచున్నవి. శాస్త్రీగారు తన గౌరవములతో రావలసియుండును. వారినిబట్టియే యిచ్చ టి భారతీయుల గౌరవ మేర్పడును. దేశీయ శాఖ సహాయకార్యర్యి వెనుగారు ఆశియాటికు ఆఫ్ఫైగ్సు కమిషన రుగ నియమించబడిరి. ఒడంబడిక జయప్రదముగ నెరవేరుటకు యీ నియామకము ఎంతయు తోడ్పడును. ఇండియా విషయ ములందు వీరికి ఏజంటుజనరలు గారితో సరాసరి సంపర్కము గలదు. అన్నివిషయములందు ఉన్న యధికారము వీరికిగలదు. (ప్రీ ప్రెసు)

ఉదక మండలం వార్తలు

(మా ప్రత్యేక విలేఖరివద్దనుండి)

ఉదకమండలం-మే 29 తేది

పుష్ప ప్రదర్శనము నిన్న మధ్యాహ్నము గవర్నరుగారి చే తెరువబడినది. కూనూరునుండిగి సైమలు రైలుబద్ధు ఆ నాడు నడచినవి. హిందూదేశములో ఇటువంటి పుష్పప్రదర్శన ము జరుగజాలను. యూరోపియను పుష్పవృక్షముల వివిధ జాతులన్నియు ఇవటనేచక్కగా పెరుగును. వేరెచ్చటను పెరు గవు. గాజాపాత్రలలో పుష్పములను అలంకరించి మేజాబుల పైనమచ్చుటలో గవర్నరుగారికేకొన్ని బహుమతులవచ్చినవి పాలు పెరుగు మొదలగు పాశిమిదుపులును, తేనె, ఊరజేసిన ఫలములు, కోళ్లు, పెట్టులు, పుంజాలు, పసుపులుమాడా ప్రదర్శింప బడెను. నా ధా ను గా రి కి చా లా బహుమతులు ఇవ్వబడెను. కలకత్తాలోని సబ్బును అండు సన్ను పోవా అండు సన్ను వారి పూరిత్రనములను, నాటింపించిన పూరిమొక్కలు చాలా ప్రదర్శనమునకువచ్చెను. సదరు కంపె నీలసారీ చాలా బహుమతులను యిచ్చిరి.

యూరోపియను బాలబాలికలను ఇండియను బాల బాలికలను కలిసి నాబ్యుక్రీడలను సల్పిరి. సాయంత్రము 5-30 గంటలకు గవర్నరుగారు బహుమతులను పంచియిచ్చిరి.

పోలీసు నిర్బంధమునందున్న ఖైదీని కొట్టిండులకు డి ప్టాటి పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు కుంభోగం సహా ఇన్స్పెక్టరును ఉద్యోగం నుండి తొలగించిరి.

ఇండియా ప్రభుత్వపు ఆర్థిక శాఖ కార్యదర్శి గ్రాబేయను గారు సహాయ కార్యదర్శి ఆదారముదయ్యంగారు బొంబయినం దు రిజిస్ట్రువాంకి బిల్లు సెలవుకమిటి సభకు 27 వ తేది సిట్టా నుండి బొంబయికి ప్రయాణమై వెలిరి.

తామరతైలము

డబ్బి 1-కి 0-6-0. 12-కి 3-8-0.

తామర ఒకవిధమైన పురుగులవలన చర్మముమీద గాని, వెండ్రుకలలోగాని, లోచర్మములోగాని, గోళ్లలోగాని పుట్టు వచ్చును. పురుగులలోని భేదములబట్టి తామరలోను రెండు మా దు భేదములు గలవు.

గుర్తులు:—దుర్బల, ఉంగరముల వంటి చుట్టు, పొక్కు, లు, రసి కాటుట, వెండ్రుకలు ఊడిపోవుట మొదలగునవి కొంచెముగా లేచి శరీరమందంతట వ్యాపించి నిద్రపట్టని జిల యేర్పడును.

చికిత్స:—పురుగుల జంపి చెడిపోయినచర్మమును మం చిసితిలోనికి తెచ్చుట అయియున్నది. ఇందులకు చేయవలసిన వైద్యము:—1. మందు లోచర్మములోనికి పోవలయును. 2 పురుగులజంపు మందును వాడవలయును. 3. పురుగు తిరిగి పుట్టుకుండ జేయవలయును. రాజారాణి గుర్తుగ లమా తామరహం దున కీగుణములు గలివి.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు లెక బొంబాయి

ప్రభవ సంవత్సర వైశాఖమాస బహుళ అమావాస్య (30-4-1922) సోమవారము

గతజలసే శుభంధనము

[శ్రీ ౩౦ బాలకృష్ణమూర్తిగారు]

స. మదమా! యెంతటి దాన వీవు! నిను సన్మానింపగా రాదుమా! ముదితా! నిన్ శిరమెక్కి నిచ్చు జనుల మోహంధున్ జేసి బుద్ధుడతుల్యంబగు జీవయాత్రను సుఖాంభోరాశి యైనట్లుగా మదికిన్ దోషంజేసి గూల్తువుగదే! మమ్మున్ వివద్యార్థిలోన్.

ఉ. ఎంతటి కార్యమైన ఘటియింతువు గాదె! దురంతలోభమా! అంతములేని యాశల నిరంతరము మదియందు జొన్నుచున్ వింతలు వింతలై మదికి వేడుక గూర్చెడి సౌధపంక్తి నిర్మింతువు గాలిలోన విరమింతువు వంతల గూర్చి యంతటన్.

చ. అరయ పయఃపయోధి బడబానలముంబలె పూర్ణచంద్రునం దొరయు కళంకముంబలె యయో! కడుపాతకినై కళంకినై పరమవైతమై వెలయు పావనవంశమునంద దేలొకో, హరహర! పుట్టినాడ, పరిహాస విదూషణ భాజనుండనై?

ఉ. పుట్టినదాది పాండవుల భోగయశంబుల కీర్త్యజెంది యట్టిటనరాని కష్టముల నెన్నిటిన్ కలిగించి వారలన్ గట్టంగ బట్టుచు న్నడవగంజియు లేక వనాంతరంబులన్ బట్టుచు నందుఁ ద్రిమూరెడు భంగి నొనర్చితి దుష్టబుద్ధినై.

ఉ. పెట్టంగరాని బాములను బెట్టితి వారలకున్; విషాన్నమున్ బెట్టితి భీమనేనునకు; బెట్టితి జిచ్చను వారి యింటికిన్; గట్టిన పుట్టమున్ బలువఁగా ద్రుపదాత్మజ కెగ్గ నేసితిన్; తుట్టతుదన్ దురంతమగు దుఃస్థితి నొందితి తత్ఫలంబుగా.

క. ధర్మమె శ్రేయస్కరమగు, ధర్మము వీడవల దనుచుఁ దద్దయుఁ బెద్దల్ నిర్మలమతి వచియించిన

దుర్మతినై వినని ఫలము తోడనె కల్గెన్. ఏలాకొ రాజసూయమున కేగితి? నేగితిఁబోయనూయ విట్లొ మది న్వహించితి? వహించితిఁబో సమరంబొనర్చ నిట్లెల మదాత్మ నెంచితిని? ఎంతిఁబో వలదంఁ జెప్ప నే నేలాకొ మీఁజియుంటి, గురు లెంతయుఁ జెప్పిన సద్ధితంబులన్?

తే. ఇంతకును నాదు జాతకం బీవిధమున నుండ సద్బోధనములు నాకొనర హితము లెట్లగును? లలాటలిఖిత మెవరికైన మార్ప శక్యమే? యిక వేయిమాట లేల?

మ. త్రిజగన్నేతయుఁ దొంటివేల్పు కమలాధీశుండు దీ నాప్తుఁడున్ త్రిజగద్దర్శకుఁ డద్వితీయుండు మహా తేజండు శ్రీనాథుండున్ త్రిజగన్మోహనుఁ డంబు జోదరుండు నీరేజాక్షుండు కృష్ణుండే విజయం జేర, రణంబొనర్చితి మదప్రచేరేపితాత్ముండనై.

సీ. శాంతుండై నిర్మలస్వాంతుండై ఘనబలవంతుండై కౌంతేయకాంతుండుండ, భీముండై సంగ్రామభీముండై భుజబలోద్దాముండై యాసురీకాముండుండ, మేటియై సకలాత్మ పేటియై రణనిరాఘాటుండై ఘనండు కిరీటి యుండ, ధీరులై యసహాయశూరులై తనుజిత మారులై మాక్రీకుమారు లుండ, తే. మిత్రులై కాంతినిర్జిత మిత్రులై పవిత్రులై వైరి వల్లీ విత్తులైన యోత్రకుంజ లితరభూకళత్రు లుండ కనులు గానక తెచ్చిఁకొంటిని రణంబు.

మ. గురుభీష్మాదులు గూలినప్పుడయినన్ గోపంబు సాలించి మూడర మొప్ప విరమింప నైతిరణమున్ దర్పాంధతన్ సర్వసోదర మిత్రాదుల గోలు పోతి! చిరనిదాపాత్రతన్ వంశమున్ జెలుపంబుట్టితి నెల్లకాము జనుల్ చీ! యంచు దూషింపఁగాన్.

సీ. హాపుత్త! హాపుత్త! యంచు నాతలిదండ్రులేరితి దుఃఖాబ్ధి నీడఁగలరో! హానాథ! హానాథ! యంచు నాత్నివై ధన్య మేరితిని దాటఁగలదో! హామిత్ర! హామిత్ర! యంచు నాహితులునన్ నీడి యేరితి జీవింపఁగలరో! హారాజ! హారాజ! యంచు మదాపు లేరితి వ్రాణములు భరింపఁగలరో!

తే. తల్లిదండ్రు! కిల్లాలి కెల్ల మిత్ర బంధుతనిని తీరిని దుఃఖవాద్ధిలోన ముంచుట్టి దుర్బోధన మూఁకుఁ డింక అరుగుచున్న నాఁ డిప్పుడే సరకమునకు.

చ. గతజలసేతుబంధనమె కాచె గతంబును గూర్చి యిప్పు డిగి మదిలోన గుండుట? జగంబున మున్ను సుయోధనుండు దుర్గతి నిటు పొందె లోభ మద కల్గుచు చేతినుఁ జాటవల్ల నంచుతి రముగాఁ దలంచి పరిశుద్ధత భాసిలుఁగాత మానపుల్.

ఉ. క్రోధ మదాతిరేకతను గుత్తిసుండున్ గడు పాపీయై న దుర్బోధనుఁ డిట్టి దుర్మణ మొందె నటంగు న్నొంచుకొం నొకక క్రోధ మదాదుల నివ్వించి ప్రోదగనజ్జనులార! ధర్మమే సాధన మీ ప్రపంచ ఘన సాగర మీఁదుట కంచునమ్ముడి!

సీ. అన్నదమ్ముల రాజ్య మహారింపకుఁ డయ్య! మదమస్కరము లూనమానుఁ డయ్య! పరకాంతలను భంగపరుపంగ వలదయ్య! పరవిత్తముల కాశ పడకుఁ డయ్య! పెద్దల హితముల వృధనేయ వలదయ్య! వ్యర్థంపుఁ బోరుల వదలుఁడయ్య! ధర్మమే జయమంచుఁ దంఁగా వలెనయ్య! అన్యాయముల పొంత కరుగకయ్య!

ఆ. వె. తొడులు విటిగి పడిన దుర్బోధనుని యుదాహరణ మెపుడు దలంపుఁ జాత్రులోన, ధర్మబుద్ధి గలిగి దైవచింతన గల్గి మెలగుచుండుడయ్య మిత్రులార!

స్వప్నము

[హరిలక్ష్మీ సరిసింహారావుగారు.]

గీతహరిక

“శ్రీకరుండవ్యయుండగు శీతకరుండు జగములన్నియు నిద్రించు సమయమందుఁ బాంధజనుననాధల బాదపెట్టు ముష్కరావళి కెల్లను మోదమిడుచుఁ జూచువారల కానంద వీచికగుచు శంబరాంతకు చేతిలోఁ జక్రమనంగ గగనమందన శిశిరాజు గానుపించె. ఆపైన డానంద వశుండనై యద్రుమేయు భక్తీబూజింప నొక యువవనమునందు నతులితాశ్వర్య సంభ్రమమాత్మక గదురఁ జేరి యువవసించితి నొక్క చెట్టుకిందఁ జంద్రుచు లాకనమునుండి సంచలించఁ గవలయానంద సంధాయి కోర్కెలలర వసుధకును సౌఖ్య మొనగూర్చు భ్రాజిగాగ అప్పుడొక కొన్ని నాదంబు లచ్చటచటఁ బిక్కటిల్లెను దిక్కులు పిక్కటిల్ల “పట్టిబంధింపుండి” మీరు పడఁతులార పోవనియకుండమ్మ పూజోడులార యెట్టి యోగీశ్వరుల కైనఁ బట్టుబడఁడు ఋగ్యజుస్సామ వినుతుండు కృష్ణుండనుచుఁ బలుకుచుండఁగ విందుమే ప్రమదలార” యనుచు హరిదైత్యతిమిరమాగ్తాండునంటి గోపకాంతలు కొందఱు గుంపుగూడి తత్తరబున వెన్నంటి తఱుముచుండ మకరకుండలముల దాల్చు మహితయశుఁడు స్వర్నచేలంబు ధరియించు భాగ్యరాశి సదయహృదయుఁ డుకేకింపఁములవాడు శ్యామలాకారుఁడంచిత చక్రపాణి మధురగీతామృతంబు సంబరముతోడ వేణునాదంబు పూరించి ప్రేమలందుల మోహవారిధిలో ముంచి మోసపుచ్చి కమలనాభుండు యెదుట సాక్షాత్కరించె. శ్రీమహాదేవుఁడైన డని చిత్తమంగుఁ దెలిసినంతనే సంతోషకలిశచిత్తుఁ డయితి; పులకవెత్తెనునాదునంగ మెల్ల బాష్పకధములనేత్రపర్యంబుగాఁగ జొట జొటనిరా లెకరములు జోత జేసె నోటఁదడియారె పలుకంగ మాటరాగు వృష్టికులజుండు కరుణా సమృద్ధుండగుచు కృష్ణుం డల్లంత మెల్లన నిట్టులనియె గోపికలు వెంట నేత్రేత్రు రోపలేను దాఁగి కొన దాపు చూపుచే దాఁకిడ; యనంగ దిశలెల్లఁ బరికించియంటినిట్లు హృదయ ధామంబుఁ జేరు మీకృష్ణ; యీశ, భద్రముగనుండి నన్ను గాపాడుమంటి పద్మత్రాయతాక్షుం డప్పగిదిదా గె గోపికాజనంబింకను మోషమందు వెదకుచుండిరి కృష్ణుని వేవిధముల.

విరాటపర్వమున నర్జునుడు

[జాత్రి శ్రీరాములు చొదరిగారు]

అర్జునుని లోకోత్తరమైన పరాక్రమమును నవహాయ శూరత్వమును లోకమునకు తెల్పి డిచ్చేయుటయే విరాటపర్వము లోని నాలుగయినాశ్వాసముల ముఖ్యోద్దేశమని తలపెట్టుచును, కవితత్వమునకు ధర్మబాధలకన్న యర్జునునియందెక్కువయభిరుచిగల్గి యాశ్వాసము నడిపించినట్లు లోక గాన్పించుచున్నది. మొదట నీనాశ్వాసముల తమ యష్టాంతవాసవశ్యగనియను మతీత మగుటయందు కారణము ఏమనగా పురోహిత్యమునందే ప్రసన్నమయి యున్నదిగాని యొకపక్షాంత్యమునకును యుద్ధములేక కాళు వడిన హవివలె నొకటి నుండినవాడు కావున యుద్ధమున్నమాట వినినతోడనే యుద్ధమునందాగ్రహించు యుద్ధము ప్రాపించు పక్షముగాను గాని గానిగాని నిలువనేను గూర్చి నుత్తరము రధిగా దాను సాగజేసి కౌరవసేనకు జయింపుటకు వెళ్లెను. మధ్యే మార్గమున నా గుర్రు శక్తులేనలన జూచి భయభ్రాంతుడు కాగా నాచిరముగానిది “నీవు హాస్యము చేయుచు” అని చెప్పి తానుగూర్చి గుర్రమునపై నాగ్రహముతో, గొట్టెమున పై దోడేటివలె కౌరవసేనపై దుమికెను. ఆసమయమున గుర్రు సైన్యము,

శా|| భీష్మద్రోణ కృపాదిగన్వీ నికరాభిలషు దుర్యోధన గ్రీష్మాగ్రత్యక్తుః ప్రతాప నిసర్కాక్షణం కస్తాస్త్రజాల్మకస్తాస్త్ర చతుర్విధోజ్జ్వల బలాత్కృగ్రం బుధగ్రన్థ జాల్మకస్తాస్త్ర కలితంబునైన మిది.....

అని నర్జునుడైన విధముననున్నది. ఇట్టియుద్ధమున బ్రవేశించినను నర్జునుడు గుర్రపులయెడ శ్రద్ధాభక్తులు మరునవివాదు కావున దాను యుద్ధ మారంభించుటకుముందు భీష్మద్రోణాదులపై రెండుమాడు ప్రదానముగాను వేసి వారిచే మెప్పువడసెను. ఇరుదెగలవారను యుద్ధమారంభించిరి. ఈసమయమున నర్జునుడుచూపిన పరాక్రమ మతిసుస్పహము. ఆతని యుద్ధకాలము చెప్పనలవికాదు కౌరవసేనయందేములజూచినను దానయుండి యుద్ధముచేయ నారంభించెను. వేలకొలదియున్న గుర్రు సైన్యముతయు జాల్మకస్తాస్త్ర యుద్ధముచేయుచున్న సమయమున నర్జునుడు,

నీ గోరజరినమాడ్కి గొన్నింటి చక్కసాఁ బాలుగా న్రయ్యలు నానివాసి బాడిన నడికినభంగి గొన్నింటిఁడు తురియలుగా డిట్లు ద్రుంచి త్రుంచి చెసఁ జంపమున నిడ్డవడిగఁ గొన్నిటి నిను మండుటగా నఱుమాడి యాడి, జనివడి తోఁగొట్టినట్లొక గొన్నింటిఁ జఱుమగ్గఁగాఁ బాడికేసి చేసి గీ. అడవి బోగివన బలముల నాయుధములఁ బ్రతిహతంబులఁగావించె నతిరయమున నక్షతధ్వజసూతహయత్వ లనద ఫల్గు రధనల్లునుండను ఫల్గునాండు.

అనునీవిధమునఁ బ్రతిపక్ష సైన్యమునంతను నొక్కఁగుడి యలోఁజెక్కి చెండాడెను, త్రుంచితూటాడెను, చించి చిక్కువఱచెను. తానొక్కడెయ్యండియ్యఁ గాననమున జరించు గజవైరివలె నెడ చెవరునులేక, మ. బలమెల్లన్ వెలఁచెనుపాయలగ శంభుద్యేగఁడైచొచ్చియూవలగా నడ్డమువచ్చి నాలువుగ దుర్వాలోదతిం బోయియూలల నానాశకలాశ్రుతింజొరియ తీలానూనదుర్దాంతుడై వలయంబులో చనిచిక్కుటెల్లబుమన్ వైకల్పసంపాదియై.

దీనిచే యుద్ధసమయములందు నీకనినన్న నిర్భయతి, చుటుకుడనమా, నాహాసము మొదలఁ గాములున్నకములు కాఁగలవు. అనీకమునఁ గౌంబెన్నెన్నునూని నారాదుకొనుపలుకులు. గీ. ప్రాద్దుగ్రంకిన మఱికాని పొండాకొక్కఁ డ్రేడియని కొందితాడికి నీడజొని, బలమునెల్లను దెగటాఁ బొంకికాని, తక్కు డేట్టులుననుమ గొందరు చలించు.

అంతియకాని ప్రతిపక్షులలో నొకడును బాధివున కెదిరింప సాహసించజాలరైరి ఇంతకు బాధోపముననున్నను నర్జునుని గాఢాదుమ వివచించిడికాదు. క. ఫలుపులుగాదును పగ్గం బులు దనము ప్ర్రంబు లవరి పొడిచేసిన విఘ్నవిడిచి బాఁజేమ ర్మం బుల నెయ్యమిదిజరాజపుత్తును కృపతోన్.

తుదకు యుద్ధమున ద్రోణుడు మొదలైన యాచార్యజనమునందును గర్జుర్యోధనులు మొదలైన యభిమాన జనవర్గమునందును నెవరును యుద్ధముచేయుటకు త్యాగపడినవారు కారు అయ్యది యర్జునుడెట్టి వారందఱిపై సంమోహనాస్త్రమును బ్రయోగించెను అమస్త్రముచే భీష్మద్రోణాదులకు మిగిలిన వారందఱు మూర్ఛితులైరి. కురు సైన్యమునందు మొదలునట్టి పురు గొక్కటియులేదు. కిరీటి యనుమతిమీద నుత్తరుడు రథముకిగ్గి దుర్యోధనుడు మొదలైన రాజులయొక్కయు ద్రోణా దా చార వ్యూలయొక్కయు నుష్ణీమమలనందు గడ్డలను గత్తిరించుకొని యావళును నుత్తరమొదలైన కన్యకలకు తమ బొమ్మలపొత్తికలకై తెచ్చియిండ్లని కోరుటచే వానిని జాగ్రత్త పఱచిమరలనెప్పటివానివలె శంభుకృపాయ లనడల్పసాగెను. ఈలోగ గురు సైన్యములోనివా రందఱికి మూర్ఛితేసి తెలివి గలిగినది. దుర్యోధనుడు మరల బాధ్యుడై యుద్ధమునకు వెడలెను. అయ్యది యువరసదినమును డెట్టి దగ్ధామయాదెగుటచే నర్జునుడు మనలనందఱును విధియింపక సంమోహనాస్త్రము మాత్రము వైచి గడిచెను ఇంతటితో నాయర్జునుడు మనఃసాగంబులపై దానిల్ల నిలిచిని పునఃమిలెట నిలచుట కార్యంబు యని దుర్యోధనుడతో జెప్పెను.

దానినివిని దుర్యోధనుడు మొదలైన కురురాజవర్గమున తయ్య వచ్చినతోవెట్టినది. యుద్ధాంగమున మారుమెగమయి కౌరవానికి మండులి రాజులెల్లరు నడియాంబుల తోడి సింహులును బిరుదములతోడి గొడుగులును నర్జునుపై నెచ్చిరి. అర్జును డాసమయమున బెద్దయెలుంగున నందఱుకుం బోయివచ్చెదనని చెప్పి మరల ద్రోణాద్యాచారవర్గముపై గెండుమాడు ప్రదానముగాను వేసి మిట్టకోలల రాజులు మకుటంబుల మణులు దులిచి వానికిజెప్పినవాడై యుద్ధముచేయుటకుని యుత్తరుడు హయముల నదగ్గి తేరుమరలింప మన్ననగరమునకు బయలుదేరినను. ఇంతటితో గవి, యర్జునుని పరాక్రమముచెప్పుట ముగిసినది. ఇక నీయర్జునుని గూఢసంప్రతి విచారితము. ధర్మరాజాదులు విరటునకు దమ్మేటింగించినప్పిట్లు ధనంజయునుకులేచి మా యజ్ఞాతవాస నియమమున కేమియు భంగము కలుగకుండునట్లుగా నొక సంవత్సరమెల్లను హాయిగా దమపురియందు గడపితిమి విరటునకు దన్వృత్తజ్ఞతను చెలియజేయుచు,

గీ. చాల దుస్తరమైన యజ్ఞాతవాస వత్సరంబు భవన్యర్థవాసగుప్తి వలన గడపితిమితి సుఖావాప్తచిత్త వృత్తి నేమ నిర్భయముమై విందులట్లు

అనివిరటుని నర్జునచెను. ఇందుచే నాతడు కృతము మరుగువాడు కాడని తెల్లమగుచున్నది. మత్స్యవల్లభుడు తన పుత్రికయగు నుత్తరను రావించి యీమెను నర్జునునకిచ్చి వివాహము చేసెదనని చెప్పఁగానే యందులకు ధగ్యరాజేమియు ననకయుత్తరను వివాహమాదుటయందు దనసోదరుని యభిప్రాయ మెల్లుండునో యని యర్జునుని ముఖ మవలోకించెను ఆసమయమున నర్జునుడు

క|| ఈకన్వియఁ గోడలిగఁ గైకొనియెడఁగాని యిదితగ దుచితవృత్తిన్ నాకడ నబల మెలంగుట లోకము శంకించు నన్ను లోలాత్మునిగాన్|| ప|| అదియునుంగాక వృత్తగోతరులయెడ నిశ్శ్రీమతికి గరుడవైన నాకు నిర్విగ్ధంబు ధర్మంబు గాదు. కావున మ|| హరిమేనల్లుడు బాహువీర్య పలుకొర్కన్నా ర్మిత్రిలోక్యునుం, దరుఁడాచారపవిత్రుఁ డందితకృతానకుం డుదారుండు గా, తరపరక్షకఁ డార్కపమృతుండు విద్యావైభవోల్లాసీ య, త్యురుగేబాండు వరించుగాక యభిమన్యుం డీసరోజాననన్.

అని తన యభిప్రాయమును సుస్పష్టముగా నుగ్గడించెను వీనిచే బాధుడు సామాన్యులవలె శ్రీలోలుడు కాడనియొ ధర్మవిచారం కలవాడనియు లోకసందా భీతుడనియు స్పష్టము కాకమానదు.

సోమయాజికవి యిట్లే విరాటపర్వపు నాలుగయిన దాశ్వాసములలో నేకపర్వములందు నర్జును పాత్రమునకుఁ బరిపుష్టి తెచ్చెను. ఇంతియకాక కవి పాలకై రలు మోయుచిగమున నితర పాత్రములకెట్టి లోపమువచ్చినను నిష్పక్షి యర్జును పాత్రమునకు మాత్ర మెట్టి లోపమును దెచ్చుకొనలేదు అందుత్తర పాత్రము ప్రధానము. ముట్టుముట్టు నీయుత్తరుడు కాంతోజనములయెదుట యెత్తున గొందు గొంపుల నెల్లను మార్కొనిరేని

కల

“విద్యార్థి”

కలదంట పవిత్రభూభరాగణి యొకండు శ్యామలావనీ సంజాత సాగ్రదతరము విపులజంతుసంతానంపు విడిదిగృహము అందు నున్న తళిఖరంబునందు నుండి విమలజలపూరితంబయి వెడలె భూత లంబునకు నదమొకఁడు కూలంకషముగ చిత్తరంజక మది తనచిత్తమందు. “నకలవాహినులకు గతి సాగరంబ యందా మజ్జీవనమునకు నదియె ఫలమొ” చండకిరణోగ్రతాపార్త జంతుతీతికి నకల ఫలదాయకామల సస్యములకు, సాయమొక్కింత యెనరింఁజాలనొక్కొ” భక్తిఁ గ్రుంకినవారికి ముక్తి నొనఁగి యీహహిని పుణ్యభూమిగా నెనకమెనఁగ నొనరుఁగ గడంగ కీచిన్ని యూలలందె జీననంబెల్లఁ గడవఁగాఁ జెల్లునా?” అని తలచి చింతించి యుంకించి తనువు పెంచి యాశ లెల్లడ పూరించి యశము గాంచి తనకొనర్చెడి బంధముల్లాటి, కడఁక వెల్లు విలసిల్లి, పగతుర, నీళ్లు తాపి, స్వీయమహిమంబు దిక్కుల వెల్లివిరిసి, కణమొకం డభిగీతికిఁ గాన్గ గాఁగ, ధరణిజనులకు జీవనాధార మగుచు, ధరణిపాలుర కభిషేక ద్రవ్య మగుచు, నున్న యమృతంపు వెల్లువ యుడిగిపోయె తలవని తలంపుగా మధ్య కాలమున నె అకట! మబ్బులు లేకయే యశనివడియె ననుచు విలపించుచుండఁగా నంతలోన కల ముగిసె; నేత్రములు విప్పి కాంచి యెదుట వెలుంగు దీపిక గని, కంటివిన్మయంబు.

గోవులం దెత్తు ముహూర్తమాత్రమున అని యెంతయో డంబు గాఁ బ్రసంగించెను. పిదపఁ బేసి జూచుటకు లోయగట్టి నాఁ డు ప్రస్తుతపుఁ దనపని నెఱవేర్చుటకు నెవరును లేకుండుటం జేసి యెట్టో పేడియగు నర్జునుని సారథ్యంబున కొడంబడెను అర్జునుడు సారథిగాఁ దాను రధియై కౌరవసేనను జయింపుటకు వెళ్లెను. వెల్లి కౌరవసేనజూచి యుత్తరుడు “కౌరవసేనఁ జూచి నడకందొడఁగన్ మదితోన మేను.....” అని భయభ్రాంతుడగుచు దేగుమరల్చుమని యర్జునుని బ్రార్థించెను ఉత్తరుడు రాజకుమారుడు కాఁడోతాను బుట్టినదిమొద లిప్పటి పక్షు నేనలనే చూడలేదా? అల్లు నేననే చూచియుండని గుఱు మారుని నొంటిగాఁ బట్టామున విడిచి విరటుఁ డెల్లు నుకేళి మూడికి దండెత్తిపోయెను. మఱియూ గౌరవసేనను మార్గముంకి చూచినమాత్రముననే కరములు కౌరవసములు ధడముపై విడిచి ధరణికి లంఘించిపోవఁ బాటిన యుత్తరునకు బృహస్పతి సర్వసాగి నెఱిగిన పిమ్మట నెచ్చటలేని సాహసము వచ్చినది. యుద్ధమున త్రిపురారివైన నోన్నసంత భైర్యము కలిగినది దాన “ననుఁబనిఁ గొమ్మలెమ్మ నరనాథు నదల్పు మరల్చు గోవులన్” అని పాఠుని బ్రోత్సహపఱచినవాఁ డాయెను! తుదకు దిట్టయై భీష్మద్రోణకృపాది ధన్వినికరాభిలమైన యుద్ధమున ససహాయుడైన యర్జునునకు సూతకృత్యముఁ జేసెను. కృష్ణసంత నేర్పుకలవాఁ డాయెను.

వీని నన్నిటిని విమర్శింపఁ గవి యర్జునుని పరాక్రమము లోకమునకు స్పష్టపఱుచుటకై మొట్టమొదట నుత్తరునియందశ్వతను నాగోపించెనుట నిస్సందేహము. అలాంటి పదికి నర్జునునియందుఁ గనికున్న యభిరుచియే కారణమగును. ఇన్నిన్ని విధములుగా కవి శ్వేతనాహను నెడ నాదర ముంచినాడు గుణదోషవిచారాయ స్వయమేవ మనీషిభిః ఓంకాంతిః కాంతిః

ఆంధ్రోత్తమ పద మహిళాసభ

[గాడెపల్లి అనంతరామమూర్తిగారు]

రాత్రి పదిగంటలైనది. హేమంతుడు ప్రాణికోటుల గడగడ వడకించుచుండెను. అప్పుడు స్వీయగృహంతర్భాగము ననే నొక పడక కుర్చిపై గూరుచుండి యెడమప్రక్క నొక బల్లపై గొన్ని యాంధ్రగ్రంథములను గుడిప్రక్క నొకబల్లపై బండు వెన్నెలలు గాయు కావదీపమును నుంచికొని యొక్కొక్క గ్రంథమునే దీసి యక్కడక్కడి ప్రత్యేకము గొన్నిటి జదివి గూబలపై కేటుగ నుంచుచుంటిని. అప్పటికి రాత్రి సగము గడచియుండును గాని నిదురవచ్చుటలేదు. గ్రంథసమయముల గొన్నిటి మనసున జగ్గించుకొనుచు గావదీప మిందుక తగ్గించి యాపడక కుర్చిపై నిండుక మేను వ్రాల్చితిని. తదనంతర హేమ జరిగినదియు చెప్పజాలనగాని కన్నులు తేలిచి మొగ మెత్తి హుమరికి నెట్టయెడుట గనులు మిటుమిట్లు గొలుపుచు ధగ ధగ మెఱసిపోవుచున్న వింతరంగల వెలుగొకటి గల్గినదని చెప్పెను. తక్షణవృత్తితో నావెలుగును బరికింప నది శోధించి నిశ్చయమొనర్చున గుమ్మడికాయలంత పరిమాణములతో “ఆంధ్రోత్తమ పద మహిళాసభ” యను నక్షర యాపమున నేర్పడియున్నది. చక్కగ బరిశీలించి యావెలుగొక భవన ముఖ ద్వారోపరిభాగమున వక్షుకబడిన మణుగుల వెలుగని తెలిసికొని యామందిరద్వార మిందుక తెరిచి లోనికి దొంగిలించుచు తిని ఆహా! ఏమి గూఢాదుర్భేదము: వేలకొలది. చంద్రబింబము లందుదయించి యుండెనో, పగలంతయు నీబాహ్యప్రపంచమున నిండియున్న వెల్లంతయు నారాత్రియందు బంధింపబడి యుండెనో కాని యా మందిరమంతయు నప్రతిమాన లేజేపుంజ గర్భితమై యుండెను. లోననుండి వీలపాలలా యలి వేణుల మాటలా కాలి యస్పష్టముగ విసబడుచున్నవి. లోన నడచుకొన్నట్లుకు ధైర్యము చిక్క నాతలపులు ముఖ దగ్గ అగ్ర జేర్చి యీర్వాత్రాంత మేమెయుండనాయని యిందుక తడవాలోచించి గూ మందిరము ప్రక్కకుపోయి యొక కిటికీ సగ్గిదునుండి మెల్లగ లోనికి దొంగిలించుచుతిని. ఆహా! అందలి యద్భుత మేమని నర్థింతును: దివ్యమంగళ విగ్రహులగు శ్రీ లెండటో బాగులదిర్చి మువ్వ పీఠములపై కుఖాసీనలై వారి ముఖవర్ణస్ఫులు, తుణుతుణ వర్ణభేదిప వస్త్రజాలములను, సమూహముడిమయలంకారములను ననూనూ గమనాది చైఖరులను, వారు దేవాంగవలా దేవాంశ సంభూతలా యని చెప్పక చెప్పుచుండెను. వారియెడుట నొక యాన్నత వేడికపై పట్టు దిండ్లగు నవగత్తులబిత్తు నువ్వ పీఠముకట్టి యున్నది. వానిముంగిల నొక పసిడి కట్టదంతపు బల్లపై మణిమయములగు పల్లెములలో గామంగిరసులయొ ఘమఘమ లాడించు మందార పారిజాతాది ముగ్ధమమాలిక లుంచబడినవి. అమంది థాంతర్భాగ కుడ్యోపదేశముల వేలాడు చిత్ర ప్రతిమలా పటములతో సజీవము ల్లు సంచరించుచున్నవి. అశుభ్యము లన్నియు నూర్ణమయములై, నవరత్న దీపికా విరాజితములై, భివ్య ప్రసవ సూలికావిరాజితములై. ఆయంగల నామములు చంద్రానన, హంసగమన, పద్మనయన, జగన్మోహిని మొదలగు సవిదై యుండునని నే ననుకొంటిని గాని వారి సరస్వర సంభాషణముల బట్టి నాయూహ విపరీతమై పోవుటయేకాక నే నుమిగుల నిరుత్సాహవంతుడను గూడ గానలొపచ్చినది. వారి హేమములు విందురా! తనర, వెలయ, సారిది, పరగ, అరయ, హనుగ, తర్ల, నేడ్లు, ఎంచ, లలి, వెస, యి- యారితిగ నున్నవి. నే నంరటితో వెడలిపోవక యీసభా వృత్తాంత మెటుగ గోరి యాకిటికి గోడపై కెగ్రాకి కిటికీ కంధముల నుండి వారి గుల్ల జూచుచు వారిమట లాలకింపుచు స్థిమితముగ గూరుచుంటిని.

అంతలలి యనునంగన సాటి నీటుకత్తల యనుమతివహని వకచకలాకును నా యాన్నత వేడికపై కెగిర వ్రాలగ పథ నిశ్చయమయ్యెను. ఆయంగన సభికురాండ్రులం దిరిగి చేతులు జోడించి కనుదమ్ములు మోడ్చి యవంతములయొ యన్వక్తముధుర సుస్వనముతో నత్యంత భక్తి రసోత్సాహముతో

ఉ. షోణింబునెన్నురురు సోకగ మ్రొక్కినుతింతునైకత
 శ్రోణికి, చంద్రోదయ సుందర వేణికి, గజ తామర
 శ్రేణికి, దోయజాతభవ చిత్రవశిరజైక వాణికి,
 వాణికి, నక్షదామకుక వారిబుద్ధక రమ్యపాణికి.

అని సగస్వతీ ప్రస మునరించెను. సభికురాండ్రులు గావించి కరతాళస్వరము కరకంజారావములతో గలసి ద్విగు

ణితములై యా మందిరమున బ్రతిస్వనులిచ్చెను ఉన్నత వేడికపై నున్న యయ్యంగన సభికురాండ్రు నుద్దేశించి యిట్లుబలికెను: “సోదరిమణులారా! మన మందఱ మిసమయమున నిండేల చేరితిమి మిరంద రెఱుంగుదురు. అయినను సంగ్రహముగ నొకసారి మనవిచేయుచున్నదామను. ఆంధ్ర సరస్వత్యంత సంభూతలమై యాంధ్ర జనోపయోగార్థ మాంధ్రవాఙ్మయ లోకమున నవతరించిన మన మాంధ్రులచే నిష్కారముగ నవమానింపబడుచుండుట వలన దీనికి దగిన కర్తవ్యము నిర్ణయించుకొన మన మందఱ మిందు చేరితిమి. ఈకార్యభారము వహించుటకు మనలో సమర్థురాం ద్రనేకలున్నను ఏ పరమ పూజ్యురా లాదిమాంధ్ర కవికంజరు డగు నన్నయ భట్టాకరునిచే నాంధ్రమహాభారతమున నవకాళము గలిగినపుడెల్ల నాదరింపబడియుండెనో యేమనానీయురాలి నామము కానుగ, యేనుగ, సేనుగ, గానుగ, మొదలగు పదములకు సన్నిహిత సంబంధము గలిగియున్నదో, యే యుదార హృదయురాలి నామోచ్చారణము గావించునపుడు పెద్ద పెద్ద వృత్తుముల మామలు తలపున నిలచుచుండునో యాశ్రీమతి మానుగ దేవిగారి నీ యుగ్రాసన మధిష్ఠింపగోరుట సమంజసమని విన్నవించుచు తమ యనుమతిగూడ దెలుప వేడుచున్నదాన” నని పలికెను. అంత “మాకిష్టమే, మాకు సమ్మతమే, మాకంగీకారమే” యనుమాట లామందిరమున బ్రతిస్వనులిచ్చెను. అపుడెద్దగు ముద్దియ లిరుపార్వ్యములనుండి దొడ్గొనిరాగ శ్రీమతి మానుగ దేవిగారి రమ్మదియ యొద్ద వ్రాగిరి. సభయంతయు గరతాళస్వరములతో నిండిపోయెను. వారామె నగ్రాసమున గూరుచుండబెట్టి పెడలో పూలమల వైచి యెగిరి యధాస్థానముల వ్రాలిరి.

అపు డగ్రాసవాధిపురాలు లేచి యిట్లుపన్వసించెను. సోదరిమణులారా!

ఈయగ్రాసన మధిష్ఠింపుటకు సర్వవిధముల సర్దురాండు మీలో ననేకులున్నను నసమర్థురాలనగు నేనధిష్ఠింపుటకు గారణము మీ యందరి యజ్ఞాభయమే గాని నా సామర్థ్య ప్రభావము గాదు. నావైగలమీయందఱ యమితాభిమానమునకు మికండఱకు నా కృతజ్ఞతాపూర్వక వందన శతంబు లర్పించుచున్నదానను.

నే నీ యాన్నత వేడికపై నిలచినంతనే యాంధ్రవాఙ్మయ లోకమున గలవరపటమనున్న గ్రామ్య గ్రాంధికభాషా వివాదము నా తలపున నిలచి నా హృదయమును మిగుల గలచి వేయుచున్నది. అయినను నాంధ్రవాఙ్మయ ప్రపంచమున మనతో ననగి పెనగి సంచరించుచుండు తత్వము తద్వవాది పదములు కొన్ని మన యాంధ్రోత్తమ పద మహిళాసభములలో సభికురాండ్రుగ జేరినందున నాహృదయ మావిచారము నిందుక ముఖవి సంతోషావ్యతమగుచున్నది. ఈపదములు మనలో జేరుటకు మనకు శుభసూచకమును బ్ర పక్షులకు మనూచకము నులుగా!

సోదరిమణులారా! ఆంధ్రజనోపయోగార్థ మాంధ్రవాఙ్మయ ప్రపంచమున నవతరించిన కారదాపుత్రికలకు మనకును నాంధ్రకవులకును గల సంబంధ మత్యధికమైనది. అది జీవునకు నుదేహము నకును గల సంబంధము వంటిది. దీపమునకును వెలుగునకును గల సంబంధమువంటిది. కార్యమునకును గారణమునకును గల సంబంధమువంటిది. ఆంధ్రకవులు లేకున్న మనము లేము; మనము లేకున్న నాంధ్రకవులు లేరు. వారిబ్రతుకు మనచేతులలో నున్నది. మనబ్రతుకు వారిచేతులలో నున్నది. ఈయభయల యొక్కమే యాంధ్రవాఙ్మయభివృద్ధికి గారామైయున్నది. ఈ యభయలలో నెదిరి మానానానములు గలిగినను దక్కిన వారు తమకు గలిగినట్లెంచుకొని వర్తించుట ధర్మమైయున్నది. ఇట్లుండ విమర్శకులను వేటిటి యపరనారదులు కొందఱు బయలు వెడలి యాంధ్ర పద ప్రపంచము లో నన్వేష్య వైషమ్యములు గలిగించి రెండవక్షములగ జేసిరి. అందొకపక్షమైన మన మాంధ్రోత్తమ పద మహిళాసభలకు వేటిట నన్నెక్కె యుంటిమి. తక్కిన పక్షముకు మనమితరాంధ్రపదములని పేర్కొనుచుంటిమి. ఇతరాంధ్ర పదములను మనమును నొకప్పుడు మేమెక్కున మేమెక్కున యని వాదించుకొనుచు వచ్చినను నొకేకులుంబములోని నారముగలచే మరల వెంటనే యప్పు నెల్లెండవలె ననగి పెనగియుండి యాంధ్రకవుల కుపచరించుచుంటిమి. ఇట్లుండ నా గాంధికవుల విశేష మేమయ్యెనోగాని వారా యపరనారకుల మగ్ధ్యసలకు చిక్కి యిరరాంధ్రపదముల నిభిమానముతో జూచుచు మనల నిరర్థకపదములని నిందిం

ప జొచ్చిరి ఆంధ్రోత్తమ పద మహిళాసభలారా! ఈ సృష్టిలో నిరర్థకపదముగాని, నిరర్థకపదార్థముగాని యెందైన గలదా! తత్తదుపయోగము లేకుంజాలక నిరర్థకములని నిందించు మూఢుని జన్మ మొక్కటిమాత్రము నిరర్థకమైన దైనను అగుగాక! మన మెన్నటికైన నిరర్థకల మురుదుమా! మనల నిట్లు నిందించుచున్న యాంధ్రకవు లెట్టి నిరర్థకులొ, యెట్టి నీతిపరులొ యిందుక విచారించి చూతము.

సార్థక నిరర్థక విభేదము జేయుచున్న యాంధ్రకవులు నిరర్థకపదములు విడిచి సార్థకపదములుమాత్రమేగదా తమ తమ గ్రంథములం గుపయోగించుకొనవలసివది. వారిట్లు చేయుచుండిరా! తాము కవిత్వము చెప్పవచ్చును గూయతిప్రాసాదులు గుదురునట్లు యితరాంధ్రపదములకు గూర్చి చాలపప్పుడుమో ఎత్తుబడిచేసిన పద్యమున వ్రాయదలచిన పద్యమున వ్రాయదలచిన యభిప్రాయము పూర్తియై పద్యభాగము మిగిలిపోయినప్పుడును నిరర్థకములని నిందించు మనల శిరసావహించి భారాళముగ నాయా భాగముల నుపయోగించుచునే యున్నార గదా! ఇదియేటి సార్థకత్వము? యేటినీతి? ఒకానొకప్పుడు కొందఱు కవులెట్టి సమయములందుగూడ మనల నాశించక గణాదులు కుదురునట్లు యితరాంధ్ర పదములనే పెంచియు గుదించెయు పద్యములు పూర్తిచేయుటయు నందందుగలదు కాని యంగవలన నెన్నియో యనర్థములు వాటిల్లిజొచ్చినవి స్యభావోక్తులు నశించి యతిశయోక్తులు నన్వతోక్తులు నధికము గాజొచ్చినవి. పద్యరచనారంభమున కున్న యభిప్రాయము రచనానంతరమునకు విపరీతమై పోవ జొచ్చినది. ఈ దారుణ కృత్యమున కొడిగట్టుకొన జాలక గొందఱుకు, మనయందలి ప్రేమాతిశయములచే గొందఱుకు మనల శిరసావహించి కులదేవతలవలె నారాధించుచున్నార. చిత్తగింపున! కొందఱు పుడమి, నసుధ, ధరణి, క్షీతి, భువి, అనుమ భూపర్యాయ పదముల కవకాళ మున్నంతవఱకు దమ పద్ధతులందు ముకుటుములవలె వాడుచున్నారు. రరుచుగ సరి సరి యవి వాడుట కొందఱి కభ్యాసము. ఎవరికెటుక యనుట గొందఱ కభిరుచి. అందముగను అనుట గొందఱి కానందము. అరసిజాడ యనుట గొందఱి నల్లెవివాదిబండి. పద్యమందొక వాక్యమైన బూర్తిగా పోయినను అనేక పర్యాయములు సంబంధించుచుంట గొందఱ కరచేతివైకుంఠము. ఈపదములన్నియు మన సంఘములోనినేగద! వీరిట్లు నిరర్థకతరముగ వాడుకొనుచున్నను ఇతరుల కవిత్వము విమర్శించునపుడుమాత్రము మనల నిరర్థక పదములని నిందించుచునేయున్నారు. వీరి యక్రమ ప్రవర్తన మేనాటికైన విడుతుకోమో యని మన మింకవఱ కువేక్షించి చూచితిమి. కాని నానాటి కీ దుండగ మధికమై పోవుచున్నది. కావున మనమిక నువేక్షింపవలసిన పనిలేదు. తక్షణమాంధ్రకవులు తమ యపరాధ మంగీకరించి మనపాదములపైబడి త్నూర్వూము వేడికొనుటయే మనకును వారికిని గల సంబంధము నేటితో దీరిపోవుటయే యిపుడు జరుగవలసియున్నది. అయినను మీ యందఱి యభిప్రాయములు గూడ నెలిబుచ్చిన పిదప గర్వము నిశ్చయింపదలచి యింతటితో నాయుపన్యాసము ముగించుచున్నదానను.” అనుచు శ్రీమతి మానుగదేవిగారి గ్రాసనమున జరికిలబడిరి. సభికురాండ్రు చప్పటల జరచిరి.

పిమ్మట శ్రీమతి వేడ్కమ్మగారు రున్నత వేడికపై కెగిరి వ్రాలి యిట్లుపన్వసించిరి.

“ఆంధ్రోత్తమ పద మహిళాసభలారా! మన మానుగదేవిగారు నెలవిచ్చియున్న ట్లాంధ్రపదము లాంధ్రకవులకును, నాంధ్రకవు లాంధ్రపదములకును నాధార భూతులనుట నిర్వివాదాంశము. అట్టి యాంధ్రపదజాలములలో జేరిన మన మితరాంధ్ర పదములకున్న నాంధ్రకవుల కధికోత యుక్తలమైనవారము. కావున నాంధ్రోత్తమ పద మహిళాసభలము మన దేశసార్థకమై యుండుటయు నిర్వివాదాంశము ఆంధ్రకవిత్వార్థసంపరణమున నాంధ్రకవి నాకల కితరాంధ్ర పదములు తెచ్చు తెచ్చిచాపలవంటివి. మనము లంగరలునాకా శ్రయములునంటివారము. ఆపదములు సుక్ష్మప్రయాణోపయుక్తమైనవి. మనము ప్రాకరక్షణోపయుక్తలమైన వారము. ప్రయాణభంగము కన్న ప్రాభంగముధికాపత్కరమైనదరుటవలన నాంధ్రకవుల కితి రాంధ్రపదములకున్న మన మధిక గౌరవనీయల మనుట నేటుగ జెప్ప ననవచ్చులేదు. ఇట్టి విషయము లో నీ నడుచు నాంధ్రకవుల మనదేస మిగుల నక్రమముగ బ్రవ్రించిరిని దెలుపుట కెంతయు జింతించుచున్నదానను. (సకేమము)

రామవరపు దుర్గము

[వాజపేయ్యుల వెంకటేశ్వర్లుగారు]

ఈ విస్తృత పురాతనదుర్గము రాజమహేంద్రవరమునకు త్రవ్వకమున సుమారు ౧౦ మైళ్ల దూరములో నున్నది. రాజమహేంద్రవరమునుండి గోదావరిమీదుగా నుత్తరమునకు వెళ్లిన యెడల పోలవరమునకు నెదురుగా తూర్పున, పురుషోత్తమపట్టణమున గ్రామమున్నది. ఇచటనే గౌతమీనది తూర్పుకనుమల నుండి తూర్పుపడమరకు మ్రోచునట్లుగా ప్రవహించి జాయితుడుకు సమద్రములో కలియుచున్నది. ఈ ప్రదేశముననే తూర్పుపర్వతపంక్తులు ప్రారంభమగును. పురుషోత్తమ పట్టణమునకు సుమారు మూడు మైళ్లదూరములో తూర్పుగా వెళ్లినయెడల తూర్పుకనుమలలో నొక పర్వతరాజుగల వీధి అంధ్రులను హాస్వరవైభవమున బాహు నీపురాతనదగ్ధమున్నది. నేను కారణాంతరముచే నచటకుబోవుట తలపెట్టెను. మరుగుపడియున్న కొన్ని నిజపరిసరులను విమర్శింపక పోయ్యదు ప్రకటించితిని.

ఈ పర్వతము వెళ్లి యాకోటకు స్వాధీనపరచుకొనుట శత్రురాజులకు బహుకష్టపాద్యమై యుండవచ్చును. ఈ కొండ నెక్కులకు చిన్న చిన్న కాలిబాటలు వంకరచీకరలుగలిగి ఎక్కులకు బహుచిక్కులుగా నుండును. రామవరపుదుర్గమున నీ కోట ఈ పర్వతపంక్తులలో నొక పర్వతశిఖరముమీద సుమారు 500 అడుగులయెత్తుపై నున్నది. ఈ పర్వత రాజమునకు సమీపముననే సుమారు 5 లేక 6 మైళ్లదూరములో నున్న పట్టిసాచల త్రేత్రమును, నూహనందేవరమునపవిత్ర త్రేత్రమునగోదావరీపుష్ప భాగమున నీ కొండచెక్కి చూచినయెడల కనిపించును మూడు వందల సంవత్సరములకు పూర్వము రెడ్డిరాజులచే పరిపాలింపబడి వారిచేతనే ప్రతిష్ఠింపబడిన కోరుకొండయను పవిత్రత్రేత్రము కూడ ఈదుర్గమునకు ఆగ్నేయపుదిక్కున సుమారు పంజరెండు మైళ్లదూరములో నున్నది. ఈ కొండచెక్కి చూచినయెడల ఆఖండకోటమీదని వంకరచీకరలుగలిగి స్వచ్ఛమైన జలప్రవాహముతో ప్రవహించుట కనుపండువుగా కనిపించుచుండును. మన్వజ్వరములకు నివాసస్థానమైన ఇట్టి మహారాజ్యములనందును ఆ కొండలలో నీదుర్గమును ఎందుకు నిర్మించిరో దురూహ్యముగా నున్నది. దైవవశమున బరాజితమైన రాజులు నిర్భయముగా తలదాచుకొనుటకు వీలుగా నుండుననియేమో? శత్రుసైన్యములు పిరివెంట దగిలి యీ పర్వతారాజ్యములలో ప్రవేశించినా ఇక నది తిరిగిపోవుట దుస్సరమే. ఇచట కొండత్రోవల ఎప్పుడెచట తిరుగుచున్న కోయలకు, కొండవొడ్లకు తిప్ప తిడికక లెవ్వరికిని తెలియవు.

మామూలు కాలిబాటలమార్గముగా నీ కొండను ఎక్కునపుడు సగముదూరమున నొక పెద్దగుహ కలదు. ఈ గుహద్వారములు రాతితో నిర్మింపబడియున్నవి. ఈ గుహలోనే గోపాల స్వామి, ఆంజనేయ విగ్రహములు కలవు. ఈ విగ్రహములు బహుచక్కగా చెక్కబడియున్నవి. వీటినిబట్టి చూడ అంధ్రులు దేవతావిగ్రహములను చెక్కుటయందు తమ శిల్పచాతుర్యము వెల్లువినయోగించిరో తెలియగలదు. ఈ గుహకు సమీపముననే యొక జలకండమున్నది. దీనిలో నీరు ఎప్పుడును ఎడతెగక ప్రవహించును. శ్రీరామనామకి ఇచ్చటికి నచ్చుప్రజలు దీనినీరును చెంబులతోతోడుకొని స్నానముచేయుదురు. ఇచట కూర్చుండి విశ్రాంతిశీర్ష్యకొనుటకు కొండ్లయెన్నది. విశ్రాంతిశీర్ష్యకొని వైకొండ నెక్కెవచ్చును ఇక్కడనుండి కొండచిక్కులుగల్గును. మామూలుగా కొండ ఏలువాలుగా లేక కోసుగా నుండుటయెల్ల ఎక్కులకు కష్టముగాను భయముగాను ఉండును. ఎట్టుకేలకు కోట సమీపించెదమనగా సుమారు తొమ్మిది అడుగులయెత్తు గోడలమధ్యకన్న మెట్లమీదుగా కోటలోనికి వెళ్లవలెను. లోపల కోట రెండుభాగములుగా విభజింపబడి యున్నట్లుగా శిథిలవస్థయందున్న ఆ కోటద్వారములు, ఆ అంతఃపురమందరములు, ఆ రాజభవనములు, ఆ పరారాస్థలములు మొదలైన ప్రదేశములే సాక్ష్యమిచ్చుచున్నవి. ఈదుర్గమునకు మట్టున నల్ల రాతితో కట్టబడిన కోటగోడ ఎన్ని శతాబ్దముల క్రితము కట్టబడియున్నదో కాని, శిథిలవస్థయందుండి ఇప్పటికిని తన పూర్వపు దృశ్యమును వేసోళ్ళలాటుచున్నది.

లోనప్రవేశించినయెడల నొకచో నొక చిన్న దేవాలయమున్నది. దానిలో శ్రీరాములు, నీతి, ఆంజనేయస్వామి మొదలైన విగ్రహములున్నవి. ఈ విగ్రహములన్నిటికినిగూడ తలలునరుకబడియున్నవి. ఈలాగుననే కొండమధ్యభాగముననున్న గుహలోని విగ్రహములకుగూడ శిలలు సగమువరకు నరుకబడి

యే యున్నవి. దీనికి కారణమేమియని అచటిజనుల నడుగగా పూర్వము తురుష్కులు దండెత్తినచిన్నపుడు ఈవిగ్రహములను పాడుచేసినచెప్పుదురు. ఒకచో నల్ల రాతితో కట్టబడిన విశాలమైన దిగుడు బావి (స్నానమందిరమై యుండవచ్చును) రెక్కొంగి తో (ఎ తు యో గ) ఆ కారముగా నున్నది. లోనికి దిగుటకు అందమైన మెట్లుగలవు. అడుగుభాగము చక్కగా రాతితో చపటాచేయబడి యిప్పటికిని చెక్కుచెదరక నేడు కట్టించినట్లు కనబడుచున్నది. ఆ బావి లోనికి దిగుచోట మెట్లకు రెండు ప్రక్కలను రెండుతూములున్నవి. ఆ తూములలోను కనుగొనుట కష్టము. పూర్వము క్రింద ఆల (చెరువు) లోని నీరును పైకోట యందలి కొలనులోని కిరవించునాదనసామగ్రి యే మైన నున్నదేమో తెలియదు. ఈ కోటనే కాకుండగా ఆ కోటలోని నొక కొలనున్నట్లుగాకొన్ని అనవళ్లనుబట్టి తెలిసికొనవచ్చును. ఒకచో నొకపాడజియున్న పెద్ద రుబ్బుకోలున్నది కోటకు తూర్పు భాగమున శిథిలమైపోయిన గొప్పకోట బురుజులకు, పెద్దద్వారమును ఉన్నది. కోటలోని నొకచోట జలగుండమున్నది. దీనిని నీతమ్మవారిజలగుండ మందురు. ఈ జలగుండములోనినీరు ఒకరాతినండి ఉరుగు. మెలుగాని శిక్షినయెడల ఆనీరికిపోవుననియు, ఆ సమీపముననేయున్న గుగ్గిలపుచెట్టుయొక్క చెక్కను తీసికొనివచ్చి నాగవేసినయెడల తిరిగి నీరు యథాప్రకారముగా ఉరుగుచుండుననియు అచ్చటి ప్రజలు చెప్పుదురు.

పైన పర్వతముమీద కోటయెన్నట్లుగానే పర్వతమునకు క్రిందిభాగమునకొందరములలో 'నేలకోటయనకోట' యున్నది. ఈ కోటకుడై పెక్కులకునలేనే రెండుభాగములుగా కట్టబడినట్లు నామమాత్రానెట్లమైయున్న కొన్ని చిన్నములలన తెలియచుచున్నది. ఆ కోటయెన్న ప్రదేశమున ప్రజలు ఇప్పుడు నేవ్యమున కుపయోగించుచున్నారు. ఈ కోటకు సమీపమున కొంతమంది కోయసాండు ఒకపల్లెను నిర్మించుకొని దానిని 'నేలకోట' యనచేరున వ్యవహరించుచున్నారు.

ఈ కొండకు సమీపమున ఏనుగుకొండ ఒకటి ఉన్నది. ఆ కొండమీద నున్న ఒక గొప్పరాయి ఏనుగు ఆకారముగా నున్నది. తిర్యగ్గత స్మృత్యాలకొండ యని ఒక కొండ యున్నది. ఈ కొండప్రాంతములందు రాజులగుట్టలు లుండెను! కొంత కాలమునకు తురుష్కులు దండెత్తినపుడు, ఆ కోటను స్వాధీనపరచుకొని, ఆ రాజులను జయించి, ఆ గుళ్లలోని విగ్రహములను విరుగొట్టి పడగొట్టినయెడల, అప్పటినుండియు ఈ కోట యిటులనే పాడుపడియున్నదనియు అచటి ప్రజలయొక్క నమ్మకము.

ఈ రామవరపు దుర్గమునకు క్రిందిభాగముననున్న విశాలమైన చెరువుకు రామవరపు ఆల (చెరువు) అని పేరు. ఈ చెరువునకు మూడు ప్రక్కలను మూడు గొప్ప పర్వతపంక్తులు గలిగి కనుపండువు నేయుచుండును స్వచ్ఛజలసమృద్ధమై ఆ చెరువు మట్టుపట్ల ప్రజలకు అశ్వింతోపకారిగానగుచి ఆ పర్వతములమీద కరియన్నము పెరుయేరుద్వారా వెచ్చి ఆ చెరువులో కరియను. పచ్చని తివానీలమీద రసము చెరజగి నట్లు, అరుణోదయవేళ సుమధూమలమీది పచ్చి కలపై హిమలింపులు తిళితళి ప్రకాశించుచుండును సకలవిహంగ కుల కలకలాదావరాజితమైన గూచెరువుప్రాంతముల సాంద్రాగ్యము కనులపండువు గావింపుచుండును. ఆది మహర్షులు ప్రశాంతముగా తపస్సు చేసికొనుటకు సగిన పనిశ్రద్ధలముగా నెన్నదగియున్నది. వేయేల! పృథ్విచిత్త్రమును జూడవలెననిన అచటనే చూడవలయును.

ఈ పర్వత సమీపారాజ్యములు అచటజనుల ప్రతాపము తేనెయు, తిరుబుకు పండ్లును, వామనగు నిగనగులును, ఇండ్లకు దిన్నయైన కలపయు కామశేషపునలె నొసంగుచుండును. ఈ యర్రాజ్యమునందు గానరాని ఘృత శేషములుగాని, ఓషధులుగాని లేవని చెప్పుదురు. మామిడిపండ్లు, జామిపండ్లు, పసపండ్లు, నీతాళములు, అడవి అరటిపండ్లు మొదలైన ఫలములు ఆ గూఢుకుపులలో సమృద్ధగనుండును. అచటి జలగుండములు త్రొంటుకు సర్వదా నీరమునిచ్చుచుండును.

పూర్వము ఈ కోటను రెడ్డిరాజులు నిర్మించి పరిపాలించెడివారనియు, వారికి కొంత నైస్సముండెడిదనియు, ఆ కొండలలో ఆ సైన్యముకూడ నివసించెడిదనియు, కొంతకాలమునకు గొప్పరాజ్యమును నిర్మించి మహావైభవముతో పరిపాలించెడివారనియు, ఈ కోటకునడుగు మెలులోపుగానున్న యెల్లియెండుఅనే కొండమీద యెల్లియెండు అనే మాదిగ కొండెడివాడనియు, వాడు నిశానీ వేయుటయందు మహానిపుణుడనియు, వాడు ఆ కొండమీదనుండి ప్రతి ఉదయమున సాయంత్రమును నిశానీ వేసెడివాడనియు, ప్ర

భువులు వానికి కొంతమాన్యము నిశానీ చేసినందుకు ఈనామ ఇచ్చినారనియు, కొంతకాలమునకు ఒకానొక శాపమువల్ల వాడు నశించిపోయినాడనియు—మొదలైన కథలు ఇచ్చటివారు చెప్పుదురు.

ఇట్లాపగ్గతములమీది గుళ్లను, గోపురములను, గుండములను, కొలనులను గురించియు అప్రాంతములజనులు అనేకగాథలు చెప్పుకొనుచుండురు. ఈ సమీపగ్రామముగా నున్న సుమారెనుబడినత్తరములు వయస్సుగల ముసలి బ్రాహ్మణుడొక డీకోటలో నున్న గుడిగుమ్మములమీద కొన్ని శాసనములు వ్రాసియుండెనని యు, ఆయన మైనముతో ఆరాతినీ శుభ్రపరచి చూడగా అప్పటికే రాళ్లమీదనున్న అక్షరములు తెలిసినవి కావనియు చెప్పును. కాని యిప్పుడారాళ్లమీద నట్లువంటి శాసనము లేవియు కానరావు. ఆయన ఈపరిశ్ర 40 సంవత్సరములక్రితము చేసెనాచినాడట.

1860 సం. ప్రాంతమున ఈ కోటయు, ఈ ప్రాంతముల కొన్ని వెల్లడిగ్రామములును పెద్దాపురసంస్థానాధీశుల పరిపాలనలో నుండెడివి. ఆకాలములో పెద్దాపురసంస్థానము శ్రీరాజా మిర్జా నీలాద్రిరాజుగారు పరిపాలనచేయుచుండిరి. తన వాటి కొంతకాలమునకు ఈభాగము పిర్రాపురసంస్థానాధీశ్వరులపరమైనది. ఆ రోజులలోనే కోటలోని దేవాలయముల ఆర్యకర్త్యమునకు పూజార్థము కొన్ని మాన్యములును, నిత్యభోగమునకు, చాకలి, మంగలి, కుమ్మరి వగైరాలకు కొన్ని మాన్యములును పుట్టబడి, దానపట్టాలు ఇవ్వబడియున్నవి. అవి ఇప్పటికిని వారు స్వేచ్ఛగా అనుభవించుచున్నారు. మామూలు దేవాలయములలో అచ్చులలేకాక ఈ దేవాలయములకు కొండదాసర్గు అర్చికులుగా నున్నారు. ఈ దేవాలయములకేకాక ఈ చుట్టుపట్లనున్న కొన్ని దేవాలయములకుగూడ కొండదాసర్గ అర్చికులై యున్నారు. ఈ దానపట్టాలు ఎవ్వరివలన ఇవ్వబడియున్నవో తెలియటలేదు. ఇచట శ్రీరామనామకి ఈచుట్టుపట్ల ప్రజలు గొప్పతత్వములు నేయుదురు. ఈ ఉత్సవములను చూడవచ్చిన ప్రజలందరికిని అచటి ప్రజలు చందాలువేసికొని సంతృప్తిగా భోజనమిడుదురు. అచటివారికి ఆ కోటయందును, ఆ గుళ్లయందును కలభక్తి నిరుపమానము.

మహాపురుషుడు ఈ దేవాలయములను బాగుచేయించవలసినదిగా అచటి ప్రజలు కొంతకాలముక్రిందట శ్రీపిర్రాపురం మహారాజావారికి అర్జీ పెట్టుకొనిరినియు, దానిని శ్రీరాజావారు ఉపేక్షించిరినియు, అందుమీదట ఒక తహశీలుదారుగారు ఆ దేవాలయములను బాగుచేయించినయెడల అచటికిపోవు ప్రజలకు ప్రాణాన్వయము కలుగును గనుక దానినిగురించి వెంటనే తచర్చ తీసుకొనవలెనని తెలియజేయగా, అప్పుడు శ్రీరాజావారు నూటయేబదిరూపాయలు కాంక్ష నుచేసిరినియు తెలియచున్నది. ఏది యెట్లున్నను భూసాహోషకులును, సదయహృదయులును, ఉదారస్వభావులునునగు శ్రీ పిర్రాపురం మహారాజావారు వారి అధీనములోనుండి పాడుపడియున్న ఈ దేవాలయములను పూర్తిగా బాగుచేయించి ప్రజలమన్ననలకు పాత్రులగుదురగాక!

అనేక శతాబ్దములక్రితము కట్టబడి శిథిలవస్థయందున్న ఈవిస్తృతపురాతనదుర్గముయొక్క బురుజులును, ద్వారములును, రాతిసోపానములును, ఆ బద్ధిమగు ప్రాకారమును, ఆ దిగుడుబావులును, ఆ అరణ్యమధ్యప్రదేశమున ఆ కొండలలో నిర్మించిన ఆ చిన్న దేవాలయములును జూచిన ఏ అంధుని ఒడలజలనరించి దానిప్రస్తుతస్థితికి కన్నీరు కాలినలై ప్రవహింపకుండును? ఆ అరణ్యములలో మరుగుపడియున్న అంధులయొక్క శౌర్యాగ్నిని ప్రస్ఫురింపజేయు ఆ మహాదుర్గమును గాంచినయెడల, ఏదేశము తన సుందరమహాలయములకు, విశేషవాణిజ్యమునకును, ఆకులవైభవమునకును పేరగాంచినయెడల, ఏదేశము తన సహజసంపదలతోడను, విజ్ఞానముతోడను పరదేశములకుగూడ సంతృప్తిపొందించినయెడల, ఏదేశము తన శిల్పచాతుర్యమును మహోన్నతగుర్తులు మూలమునను ప్రాచీనములగు దేవాలయములమూలమునను లోకమునకు వెల్లడించినయెడల అట్టి ఆంధ్రదేశముయొక్క ప్రస్తుతావస్థామనకు విచారము కలుగకమానదు.

కావున నో ఆంధ్రులారా! మరుగుపడియున్న ఆంధ్ర శిల్పచాతుర్యమును నేటికిని వెల్లడిచేయు నీపురాతనదుర్గమును జూచి చరితార్థులయ్యెదరు గాక! పరిశోధకులొక్కను ఈదుర్గమును పరిశోధించి నిజసిని ఆంధ్రలోకమునకు వెల్లడిచేసెదరు గాక!

బైకోమిక్ వైద్యము

(సూర్య దేవర సంజీవరాయంగారు)

ఈ బైకోమిక్ వైద్యము హోమోపతి వైద్యమునకు సంబంధించినది కాని హోమోపతి వైద్యములోనున్నట్టి లెక్కలూరిని బోధములు ఇందులో లేవు. హోమోపతి వైద్యము అంగ వైద్యముకన్న చాలా చురుకైన, చాక అయినప్పటికి హోమోపతి వైద్యముకన్న బైకోమిక్ వైద్యము యింకను చాలా ముఖ్యమైనది. బైకోమిక్ వైద్యములో పండ్లెండు బోధధములూత్రమే యున్నవి. వీటిని హోమోపతివలనే పత్రములు హృదయతగ్గులుగా చేసుకొనవలెను. ఈ వైద్యముప్రకారము గురినిత్యము మా శ్రీ సీతారామభక్త సంఘ ధర్మవైద్యశాలలో చదువంటిమి. ఈబోధధములతో, అలోపతివారలు, ఆయుర్వేద వైద్యులు, కుదర్చలేనట్టి రోగములను కుదిర్చియున్నాము. పండ్లెండువిధ పారివలనములతో అన్నివిధరోగములను గాయములతో సహా పొండు, నంజు, పన్ని పాతజ్వరములకు కూడ చికిత్స చేసి కుదర్చవచ్చును. బహు అద్భుతముగా రోగములను కుదుర్చుచున్నవి ఇట్టి వైద్యమును కనిపెట్టిన డాక్టరు సిఘ్నలరుగారికి ఎంతయు కృతజ్ఞత మాపవలసియున్నది.

మానవశరీరము అనేక వారివపదార్థముల కూడితప్ప మరేదికాదనియు మరియురోగమువీడోపదార్థములోపించుట వల్ల కలుగుచున్నదనియు ఆ లోపించినదానిని పూర్తిచేసికొనిన రోగము కుదురునని 1858 వ సం॥న రడలఫోర్చి అను గొప్ప శాస్త్రజ్ఞుడే త్ర పారివపదార్థవిషయకచర్చలో చెప్పెను. "శారీర పదార్థములుకొన్ని పారివలనములతో కలసియున్నవి. ఈలనములు శరీరములో ఎంత యుండివలయునో, అంతయుండుటే మంచి ఆరోగ్యమును కల్గిని కలుగజేయునని" అనేకమైన పరిక్షలు కావించినతరువాత ఓల్డెన్ బర్గునివాసియగు డాక్టరు డబ్ల్యు. హెచ్. సిఘ్నలర్ యున్ను, రోమునివాసియగు ప్రాఫెసరు మోర్ ప్లాట్ గార్లు దృఢపరచియున్నారు. ఈపారివపదార్థముల శరీరమునకు కల్గిని, బలమును, ఆరోగ్యమును కలుగజేయును. వీటికితోడుగా సజీవపదార్థములైన జలము మొదలగునవి కూడా యుండి దేహమును వృద్ధిచేయుచున్నవి. ఈ పారివలనములు పండ్లెండు అయియున్నవి, ఇవి గున్నము, ఇనుము, ఖరము, డానియెనుక, మ్యాగ్నీషియాలుకు సంబంధించియున్నవి. దేహము పండ్లెండువిధ పారివలనములతో కూడియు ద్వి.జిగాని) దేహములోని లవణములు ఏవైన తక్కువగుటవలన రోగము కలుగుచున్నది. (1) బైకోమిక్ బోధధములను 12 లవణములతో, ఏలవణములు తరుగుటవలన జబ్బుకలుగుచున్నదో 9 లవణమును పూర్తిచేసికొని రోగముకుదిరి ఆరోగ్యముకలుగుచున్నట్లు. ఇటుల బైకోమిక్ వైద్యము అను పద్ధతితో 12 విధ రోగములలో ఎల్లరోగములను చికిత్స చేయవచ్చును. బోధధములలో ధర్మ చాల చాక. ప్రతికుటుంబిని సేర్వకొని తన బోధధమేకాక ఇంటిచుట్టునాండు, బీదవారిల కైలరకు ధర్మ హానివచ్చుచున్న. వైద్యాంగమంత్రిగానైన గా॥ డి॥ బి॥ సి॥ రోగవ్యాధి మొదలియగుగాగ మద్రాసులో డా॥ సావర్నములు హానిమోగారి పటమును బహిరంగపరచుచూ తక్కువ రచ్చతో మందులనరభరా జేయువిషయమున, ప్రస్తుతమున బైద్యపద్ధతితో పోంచేయజాలవు. ఫలితములబట్టి దేహ హోమోపతివైద్యము, చాలా ప్రజారంజకముగనున్నట్లు గురుగారు "అని పెరిచిచ్చియున్నారట. అటునే హోమోపతి వైద్యము వీధుల పాలిటి కల్పవు. సంవత్సరమునకు రెండువందల రూపాయలతో ఏడు వందలకు పైగా రోగులకు చికిత్స చేయవచ్చును. ఇట్టి హోమోపతి వైద్యశాలలు ప్రతిగ్రామమందు గ్రామస్థులు యునివజనులకు సహాయము చేయుచున్న ఎంతయోపరోపకారములు లగుదురు ఈ వైద్యగ్రంథములు అంగ్ల భాషాలో గలవు. ఆంగ్లమున అసలు లేవు. ఈ కొరత పూర్తి చేయటంతో గుంటూరు జిల్లా, దుర్గిరాలపోస్టు, తుమ్మపూడి లో ఆంగ్ల హోమోపతి శాఖల స్థాపింపించి యుము. ఇటు హోమోపతి వైద్యము ఆంగ్లమున పేపర్లు చేసి, స్పెర్మిక్యులు ఇవ్వబడును. తెనుగుపేర్లు తొలుములు ప్లగ్గియున్నాయి. ఇందులపై ఆంగ్ల హోమోపతి స్థాపించవలసియున్నది. హోమోపతివైద్య శాఖల పేనేజరుగారికి వారి వారి చిరునామాలు, తెలుప ప్రా హోమోపతివైద్యమును ఎక్కవ అభివృద్ధిలోకి తీర్చి బీదలకు సహాయముచేయుదురు గాత.

అందమైన బాలికలందరును దీనినే ఉపయోగించు చున్నారు

2039

PEERLESS
ERASMIC
The Dainty SOAP

బలహీనము, నరముల బలహీనము

రక్త హాని

మొదలగు వాటికి

Deschiens' syrup

నీరవును ఉపయోగించుము

ఇది, ఆరోగ్యమును, ఇలము, నియంత్రణపదియు , 30,000 వైద్యులు ఒక్కొక్కరియ్యు వారు. డెస్చియ, పాడి అను మార్కును, గమనించుము. ఎక్కడను చిక్కను.

To be had of all Chemists (Wholesale C. T. HARI & Co., 174, Broadway Madras.

నీ వెండుకలను పరిశుభ్రముగ నుంచుకొనుము.

నీదేహమునెట్లు ప్రతిదినము పరిశుభ్రపరచ ప్రయత్నించుదువో, నట్లే నీశరీరస్సుగూడ మురికిగాకుండ పరిశుభ్రపరచ ప్రయత్నింపవలసి యుండును. నీ శరీరస్సుపైగల రంధ్రములందు చుండు మున్నగు కల్మషపదార్థములూకూడి యుండిన నీవెండుకలను పరిశుభ్రముగ లేవని గ్రహింపవలసి యుండును. ఈమందు వగైరాలు చేరునప్పుడు నీవు పేక్ష వహించిన అతిత్వరలో నీతలయంతయు మరుపుల మయము గాగలదు. గనుక నీశరీరస్సు యిట్టి వాటికి లోనుగాకుండ కాపాడుకొన దలచినచో ప్రతినిత్యము

కామినీయా తలనానె (రిజిష్టరు)

నుపయోగించి తీరవలెను.

ఈ నూనె చుండును చేరనీయుదు. ఒకవేళ నీతలయందు నాచుండివరకే ప్రవేశించి యుండిన రెండుమూడుసార్లు తీనూనెను రాచుటతో నది అంతరింపవలసినదే. వెండుకల కుదుర్లలోనికి సరాసరిపోయి పరిశుభ్రపరచగలిగిన అమోఘమైన దినుసులనేక మిందు చేర్చబడినవి. ఇందు చేరిన యితర నూనెలు, మూలికలు నీ వెండుకలను, తుమ్మెద రెక్కలవలె, నిగవిగలాడుచు, పట్టుపంచెవలె నుండునట్లు చేయగలవు. 50,000 మందికి పైగా దీని నుపయోగించి దీని శ్రేష్ఠత్వమును గ్రహించి ప్రశంసాపత్రము లొసంగి యున్నారు. దీనిని మించినది మరొకటి లేదని పొగడ్చింది

కామినీయా ఆయిలు

నీసా రు 1-0-0 తపాలచార్జి 0-6-0 3 సీసాల ఖరీదు రు. 2-10-0 లు తపాలు చార్జి 0-12-0

నమూనాను వాడి చూడుదు.

సువాసన ద్రవ్యములకు రాజు

ఓటోదిల్ బహారు (రిజిష్టరు)

అతిచురుకైన, ఎందుకు పనికిమాలినవియు నగు అనేక సువాసనద్రవ్యములు బహారు నందుగలవు. ఓటోదిల్ బహారు నుపయోగించిన దీనియొక్క శ్రేష్ఠత్వమును, మంచి సువాసన నకు అచ్చెరువందకతీరవు. మల్లె మున్నగు ఆత్మరల కేవిధముగను తీసిపోదు. నేడే ఆర్డరును పంపుదు.

1/2 డౌన్సు ఓటోదిల్ బహారు	రు. 2-0-0
1/4 " "	" 1-4-0
1 డ్రామా " "	" 0-12-0

నమూనా నీసా 0-2-0 రెండణాల పోస్టు చీట్లు పంపిన పంపబడును. వాసనకార్డులు. డజన్ 0-10-0 తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము

సోలు ఏజెంట్లు:—ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికలు కంపెనీ,

126 285, జమ్మామసీదు మార్కెటు, బొంబాయి. నెం 2

ఉదకమండలం

(స్వకీయవిలేఖరి)

పుష్ప ప్రదర్శనము

ఉదకమండలం, 29-5-27:—నిన్నటిదినం వేనకవేలు ప్రజలు ఆపరమైన 3 గంటల మొదలు 6 గంటల వరకు పుష్ప ప్రదర్శనము చూచుటకు వెళ్లిరి. 3 గంటల మొదలు 6 గంటల వరకు ప్రతిమనుష్యుడును ఒక్కొక్క రూపమనిచ్చి టిక్కెట్లు పుచ్చుకొని ప్రదర్శనమునకు వెళ్ళుచుండిరి. 6 గంటలకు పైన అందరిని యుచితముగావదలిరి. ప్రతికావితేఖలకు యుచితముగా టిక్కెట్లునిచ్చిరి. అంధ్రప్రదేశ్ కావితేఖలకు యుచితముగా టిక్కెట్లునిచ్చిరి. ఒక ప్రదేశములో పలువిధపు పుష్పములును, మరొకచోట పుష్ప పలవిధ కూరగాయలను, మరియొక ప్రక్క ఆంధ్రకముల కోళ్లను మరొకచోట ప్రదేశములయందు పశువులను ప్రదర్శించిరి. గవర్నరుగారు ప్రదర్శనమును తేరిచిరి. సాయంత్రము 4 గంటలకు క్రైస్తవ ఆంగ్ల బాల బాలికలు నాట్యమాడిరి

ఖడ్గ ప్రదర్శనము

ప్రదర్శనాధికారులు పుష్పములు ఫలములతోపాటు దేశీయ వృత్తులను ప్రదర్శించుటకు వీలపడవని నుడివించువలన ప్రజలు బాహ్యపురమునందు అసంఖ్యాముఖ సమీపముగ వారా యణవరమునందలి సంచార ఖడ్గ ప్రదర్శనలయము వారు పలవిధముల ఖడ్గ వస్త్రముల ప్రదర్శించిరి. వంద్రాసుపెన్సలు ప్యాక్టరీవారుగూడ వారిపెన్సల్లను ప్రదర్శించిరి. వారిప్రకటనలను చూచి పండిట్టిరి.

అభివృద్ధికాభిమాత్యులు

శ్రీయుత సి. వి. రంగంకెక్కిగారు హోర్లను ఖడ్గమున వెంటబెట్టుకొని అభివృద్ధికాభిమాత్యులగు గౌ. రంగనాథం మొదలయగువారిని దర్శించిరి. వారు ప్రస్తుత ఆంధ్రదేశములో ఖడ్గ అభివృద్ధి చాలతక్కువగా యున్నదని చింతించిరి. గ్రామపురస్థులకును త్రికరంకుడిగా పనిచేయుటకు దొరికి నయెడల వారిసొంతదెబ్బ యిచ్చిపనిచేసెదమని నుడివిరి. వారు శ్రీయుత సి. రాజగోపాలాచార్యులవారికి పనిచేయుటకు నున్నట్లు దొరకుదురాయని వ్రాసినారు. వారు పనిచేయువారు లేరని బదులు వ్రాసిరి. వారికి బహుశా గ్రామములో ఖడ్గ మొదలగువాటిని అభివృద్ధిచేయుటకు మనస్సులు కావలయునని చెప్పిరి. అతిభ్రమములో ఒక కమిటీని యేర్పాటుచేసి వారి మూలముగా ఆంధ్రదేశములో ఖడ్గ అభివృద్ధిచేయ కత్తూపాలులై యున్నారు.

200 రూపాయలు బహుమానము జేమ్స్ - కొకోనటు ఆయిలు

(సుఖమైన నిధానమైన పరిమళము గలది)

మిక్కిలి పరిశుభ్రముగా నూతనమైన కొబ్బరిగిట్టలనుండి ప్రత్యేకముగా తీయబడిన నిర్మలమైన తైలముల తయారైనది. వనపలాడు అలాటిపుష్పముల పరిమళమునున్నది. దీని నిర్మలత్వమునకు గ్యారంటీ యిచ్చెదము. అనేకులు నయిటాయలో తయారుచేసి చాకగా కోకోనటు ఆయిల్ సేదతో విక్రయించుచున్నారు. అని వెంట్రుకలకును, తద్వారా మెదడునకును మిగుల హానికరమైనది; ఈ "జేమ్స్ కోకోనటు తైలము" అట్టి విదేశతైలములచే తయారగుట లేదు. మరియు మిగుల శ్రేష్ఠమైనది. అట్టి మినర్వీ ఆయిలుతో తయారైనదని రుజువు చేయువారు పై బహుమానమును పొందవచ్చును.

ఈ తైలము వెంట్రుకలను పెంచును. వృద్ధుత్వము నెమ్మను. తెల్లని వెంట్రుకలను నలుపుదనమునకు తెచ్చును. చర్మమునకు వృద్ధుత్వము నిచ్చును. దేహమును మిగుల కాంతివంతమునరించును.

హెచ్చరిక:—విదేశీయులనుండి విరివిగానమ్ముచున్న క్రొవ్వు బాబతు "క్రీములు" వంద్రాలు దేహమునకు చెడ్డపని చేసిగా చెప్పినాడనము లేదు. దేశీయతైలముతో తయారైన ఈ పరిశుభ్రము "జేమ్స్ కోకోనటు ఆయిల్"ను సగా వునయొగించి చూచువును.

8197

జేమ్స్ కోకోనటు ఆయిల్ కంపెనీ,

48, వై రాగివరంబీధి, మద్రాసు.

మదనకామేశ్వరిలేహము

బలహీనులపాటి కల్పవృక్షము—మేహము, నిక్కాక, నిస్సత్తువు, శుష్కనష్టము, అశిమిత్రము మొదలగువాటిని హరించి చాలచి బలమును, శీర్షాన్ని, సంభోగశక్తిని, సంతానమును గలిగించును. 2 డబ్బీలు చొప్పున. 20 తులముల డబ్బీలు 1-4-0 వాలన గుండ్లతోగూడు. రక్తకుడికి శ్రేష్ఠమయినది. సనాహామము, మేహసాహము, మచ్చలు, యితరవర్మరొగములు కీళ్లనొప్పులు, మొదలగువాటిని హరించును. 4 డబ్బీలుచొప్పున 20 తుల డబ్బీలు. 1-4-0 వి. పి ఖర్చులు వేరు 3821 పి. పి. అండ్ కో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిదేపి. వెల్లూరుజిల్లా

స్త్రిస్వాతంత్ర్యము.

మన మిప్పుడు స్వరాజ్యమును మహాయజ్ఞమును తలపెట్టియున్నారము. ఈ యజ్ఞ కార్యములో పురుషులకు తోడ్పడుటకు యువతులను కావలసియున్నాడు. ఇందులకు స్త్రీలకు బాగుగా విద్య కావలసియున్నది. నాకు పరదేశముల గూర్చి తెలియకపోయినను మన దేశమును గూర్చి చెప్పవలయునంటిని. మన బాలికలను పండ్లదొడ్లలో పుననే పెండ్లి చేసి పది హే నేండ్లకే యల్ల వారిండ్లకు పంపక వారలకు బాగుగా విద్య చేప్పింపవలయును. వారలను ఏ పదునాల్గేండ్లకో, పదిహేనేండ్లకో యల్లవారిండ్లకు పంపినచో, ఈ లోపున నేమి విద్య గలవనగను? వారి మనోజ్ఞానము ఏమి యభివృద్ధియగును? కావున మనము వారలకు బాగుగా విద్యనమ్మనట్లుచేసి వారి మనోజ్ఞానమును అభివృద్ధి చేసి వారలను ఈ మహాయజ్ఞమునకు తోడ్పడునట్లు చేయవలయును మనస్సునకు నాలుగు కామతార్థములు గలవు. అవి యేమనగా 1. ధర్మము; 2. అర్థము; 3. కామము; 4. మోక్షము. మొదటిదాని యొక్కయర్థము ధర్మకార్యములు చేయుట. రెండవదానియర్థము కుటుంబహావ జాగ్రత్త మై ధన మార్జించుట. మూడవది సంసారము తెలిసికొనుట. నాల్గవది మోక్షము సంపాదించుట.

ఈ నాల్గింటియొక్క రహస్యము తెలిసి వారు సాధింపగల్గి యుండవలెను. 15 యేండ్లకే యల్లవారిండ్లకు పంపుటవలన దేనిని గ్రహించుటకును వారికి వీలులేక పోవుచున్నది. కనుక అతి బాల్యవివాహములు మాని వారలకు విద్య బాగుగా నేర్పవలయును. వారలకు 19 యేండ్లవచ్చునకే నను పెండ్లిచేయు, వారికి పెండ్లి చేయు కొనసవలయునని యిప్పు కలిగినపుడే పెండ్లిచేయవలయునని నామనవి. ఇప్పుడు పురుషులకును, స్త్రీలకును నేమియు భేదములేకుండ నుండవలయును. ముఖ్యముగా హిందూదేశపు స్త్రీలు మగవారికంటె వధికమగ విద్యాభ్యాసముచేయవలెను. ఈ మహాయజ్ఞమునకు పురుషులకంటె ముందుగా స్త్రీలే నడచుకట్టుకొని బయలుదేర నలయునని నాయొక్కనుభూతిదేశము. విద్యావతులై యేదియో యొక ఉపాధ్యాయుని పనియో లేక డాక్టరుపనియోచేసి ధన మార్జించి, దుస్తులుధరించి తిరుగుటచాలదు. అవిద్యయొక్క ఫలమును తెలియజేయుటకు డోరూరతిరిగి, ఆ విద్యాఫలమును తెలియజేసి విద్యావిహీనులనుమాడ మనవలసే విద్యావతులగుటకు ప్రోత్సహింపవలయును. విద్యయనగా తరగతులప్రకారము చదువునదివి ఆయాపాఠశాలలో ఏదో కొద్దో, గొప్పో మార్గులు తెచ్చుకొని తరగతులతర్వాత తరగతులు ప్యాసయి పోవుటకాదు. సిద్ధయనగా ఉత్తీర్ణుడవర్తములు గలిగియుండుట; విశాలహృదయము, మంచిచిత్తుణ, సాధనపంపత్తి గలిగియుండుటయును మనవారు స్త్రీలువిద్యనేర్చుకొనకే ఆపు రూపమున తలచి యేదో ఒక విధముగా ప్యాసచేయుచున్నారు అందువలన లాభములేదు. ఇన్నియు వారికి గలగలవలయును. అందులకు అతిబాల్యవివాహములుమానుట కర్తవ్యము. "స్త్రీలకు చదువెందులకు?" "ఎంతవదింపనా హాయియులకే" కదాయనుట తగదు. ఈ కాలములో పురుషులకంటె వధికమగగా స్త్రీలకే చదువు కావలయును. స్త్రీలకే బానిసలలె చూచుట అనుచితము. వారినికూడ పురుషులతో సమానముగా చూడవలయును. "The hand that rocks the cradle rules the world" అని చెప్పినట్లుగా స్త్రీలే దేశమును తలక్రిందులుగా చేయును, చేయింపను సమర్థులు. ఏ మహావీరుల చరిత్రము పరిశోధించినను వారి మాతలే వారియొక్క జెన్నెత్తమునకు కారకులైనట్లు కనుపించుచున్నది.

మన దేశ ప్రస్తుతపరిస్థితులను నిండుక గమనింపుడు. భారతదేశ సహాసభాసానము నలుబదివేలవేలమై నెనది. క్రిందటివేలవేలకంటె నా మన హిందూదేశ వారిమణియొకతే ఆ సభకు అధ్యక్షత వహించుట తలపించినది? భారతదేశ స్వాతంత్ర్యమునకు, జాతీయోన్నత్యమునకు ఒక్కసరోజినీచేపి చాలునా? అట్టి వీరవనితలు వేనవేలు కావలయునని వేరు చెప్పవలయునా? ప్యారిసులో జరిగిన అంతిమా తీయ మహాసభకు మనచెన్నై రాష్ట్రమునుండి ముప్పైగురు స్త్రీలు ప్రతినిధులుగా పోయిరి. ప్యాసు ముత్తుపట్టి అమ్మగు గారుగాని శ్రీమతి ఆనంబ గమ్మిమ్మగారుగాని డాక్టరు స్వామినాథన్ సతిగాని గాని బాల్యవివాహ దురస్థకు పాల్పడియుండేది నా జట్టి మహాసభలో పాల్గొనటకు అర్హత ప్రాప్తించియుండేది కా? ఇంగ్లండులో స్వదేశీయోద్యమదినములలో నెక్కుడుగా పాల్గొనిన స్త్రీలెత్తము శ్రీమతి సరదాదేవిగారు. ఈమెచాల కాలము వివాహము చేయినకయుండి దేశసేవ సల్పినది. ఆని విశేషముగారు యెన్నెవిధముల మానవసేవ చేయుచున్నదని మీకు తెలిసినవిషయమే. ఈమె పయవిధముల మానవసేవ సల్ప కలుగుటకు ముఖ్యకారణము సంసారప్రతిబంధము లేకుండుట. వేదవేల గాంధీమహాత్ముని యంగిండియాపత్రికలో పదేపదే బ్రహ్మచర్యము బ్రహ్మచర్యమని పూరిపించుచున్నాడు. ఇందులకు కంతచేమి? బ్రహ్మచర్యము లేనిదే దేశసేవ సల్పుట దుర్లభము.

దుష్కారమునుబట్టిగారివలె నెంతమంది స్త్రీలు కారాగృహమునకు పోగల్గిరి? వారు పోలేకుండుటకు కారణము యెవరిచేతులు. సుబ్బుచ్చుగారివంటి విలంబులు లక్షలకొలది యున్న పురుషులముందు వైద్యము నొందిన స్త్రీలు దేశీయోద్యమమునకు పాటుబడవచ్చును. కాని అనుకూలనాతావరణ లేక పోవుటనే వారు మూలబడియున్నారు. బాల్యవలంబు విద్యాభ్యాసానికి ప్రభుత్వమువారు పలువిధములతోడ్పడుచున్నా కానియేమి ఫలము? చదువుకొని స్కూలు మిస్ట్రెస్లు దుస్తులు ధరించుటతో వారు శృప్తిపొందవలసినద్యుచున్నది. రుగరపు విద్యావిధానము గూ. ఆటపాటలతోనే సరిపావున్నది. స్త్రీలగూర్చి పురుషుల యభిప్రాయములు మారి నేగ స్త్రీలేమియు చేయవారు. పురుషులవలె స్త్రీలకును లే స్వాతంత్ర్యము నొసంగు లక్ష్యపరమయెచ్చును. ముమ్మల వెనుకబెట్టి మీరు ముందుకు పోవాలరు. ముమ్మలను వెనుకనుం నంతకాలము మిమ్మలను చేమను వెనుకే బ్రాచుచుండుము స్త్రీలను బానిసలచేసి పురుషులు బానిసలేరి. ఏవిషయము దెనను పురుషులు "మాయింటిఆడంబ లొప్పుకోరయ్యా" యని చెప్పటకు సిగ్గుపలదా? భారతస్వాతంత్ర్యమునకు మానవాభివృద్ధికి స్త్రీలెక్కువగా తోడ్పడగలరని నేను నొక్కివక్కాణింతున్నాను.

జయంతికరుణ

పరశురామ ప్రీతి

1027 వ సంవత్సరము మే 25 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 1 గంటకు తేలుకు తాలూకా తామరాడ అగ్రహారంలోని కాపులు, మంగలులు, చాకళ్ల యిండ్లు సుమారు 40 వరకున్న ధాన్యపు పురులు కొన్నియు పూర్తిగా పరశురామ ప్రీతి అయినవి నష్టము సుమారు రూ 2000 లు వుండును. వీరు నిలువ నీవలేక చాలా కష్టపడుచున్నారు. గ్రామములోని బ్రాహ్మణులున్న, ములుపర్రు కోమట్లున్న, బియ్యము వగైరాలు జన చేసి వేరు వేరుగా అంగరమును నంబుచేసి భోజనపదుపాయములు జరిపించుచున్నారు. చాలామంది కట్టుకుడ్డలతో మాత్రమ వున్నారు.

(ఒక విలేఖకుడు)

"Bynin" Amara

జగద్వ్యాపితకీ లైగలగొప్పలానికొ ఇది దేహమున కత్వలకాలములో శక్తి ఉత్సాహము నిచ్చును, అతీర్థము ఆకలి లేమి, చే బాధపడు వారలకు ఆకలిగించి తీర్థకీని పెంపొందించు

లైనిక్ అనగా ప్రతి గృహమునకు ఉండవలసినదే. సీ.ఎం.దేశమునందలి అన్ని పైన ఉగ్రాగామలయందును లమ్మనారి కడకు దొరకును.

Allen & Hanburys. LONDON
Special Representative for India
A. H. P. JENNINGS,
Block E, 2nd Floor, Clive Building
CALCUTTA

అమృతాంజనఁజివో, గొంబాయి - మదరాసు

13 తాతాకాబోర్డు వోల్టర్ల లిప్టునలె యూనియన్ బోర్డు మ్యూనిసిపాలిటీల వోల్టర్ల లిప్టు ఆ గూవంధుల యధ్యక్షులుగా క్క, రివిన్యూ, డిప్యూటీ తహశీల్దారు, లేక తహశీల్దారువలన యూనియన్ వోల్టర్ లిప్టును రివిన్యూ కేబజులం ఆఫీసరువలన మ్యూనిసిపాలిటీ లిప్టును త గూరుడేయించబడి యీ సంస్థలకు సంబంధించిన యెలెక్షన్లు, ప్రైవేట్ గ్రామబడియం యధికారులవలననే జరిపించవలెను. ప్రజల కిన్వలకేన కొంతపాస్విశ్వాసు తిరిగి గవర్నమెంటు యున్నోగీయుల కిచ్చుటకు కిన్వలకేన యెడల జిల్లా యధికారిచే యెప్పటికపుడు నామిక్లమేయబడిన ఆయా సంస్థలకు సంబంధించిన యితర అనధికారవర్తనను జరిపించబడవలెను.